

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Gaja Černe

Izkušnje asexualnih oseb z diskriminacijo in nasiljem

Magistrsko delo

Ljubljana, 2021
Univerza v Ljubljani

Fakulteta za socialno delo

Gaja Černe

Izkušnje asexualnih oseb z diskriminacijo in nasiljem

Magistrsko delo

Mentorica: doc. dr. Liljana Rihter

Ljubljana, 2021

Zahvaljujem se mentorici, doc.dr. Liljani Rihter, za pomoč, podporo, hitre komentarje ter vsesplošno mentorstvo v pravem pomenu te besede.

Zahvalila bi se tudi svojim staršem, ki so mi omogočili, da študiram, in me pri tem spodbujali.

Predvsem pa bi se rada zahvalila vsem udeleženkam in udeležencem, ki so sodelovali v moji raziskavi in mi zaupali svoje zgodbe. Brez vas to delo ne bi nastalo.

Hvala!

Če spremeniš način, kako gledaš na stvari, se stvari, na katere gledaš, spremenijo.

Wayne Dyer

PODATKI O MAGISTRSKEM DELU

Ime in priimek: Gaja Černe

Naslov diplomske naloge: Izkušnje asexualnih oseb z diskriminacijo in nasiljem

Kraj: Nova Gorica

Leto: 2021

Število strani: 151

Število prilog: 7

Mentorica: doc. dr. Liljana Rihter

Ključne besede: asexualnost, spolna usmerjenost, stereotipi, socialno delo, podpora, LGBT+

Povzetek: V svojem magistrskem delu sem se osredotočila na raziskovanje asexualnosti, s poudarkom na izkušnjah asexualnih oseb z diskriminacijo in nasiljem. V teoretičnem delu sem pojasnila pojem spolna usmerjenost in kratico »LGBT+«, navedla sem različne opredelitve asexualnosti, opisala proces razkritja asexualne spolne identitete, problematiko pritiska k spolnosti ter opisala, kaj je aromantičnost. Nadalje sem predstavila, kaj je afobija in podrobneje pojasnila problematiko mikroagresije, diskriminacije, nasilja in stigmatiziranosti asexualnosti. Navedla sem različne strategije spoprijemanja asexualnih oseb s stigmo. Teoretski del sem zaključila s povezavo med asexualnostjo in socialnim delom. V empiričnem delu sem predstavila ugotovitve kvalitativne raziskave, ki sem jo izvedla – z intervjuji na neslučajnostnem priložnostnem vzorcu tridesetih asexualnih oseb. Gre za prvo slovensko raziskavo na tem področju. Vprašanja so bila povezana s stereotipi asexualnosti, izkušnjami razkritja njihove asexualne identitete, izkušnjami diskriminacije in nasilja, pritiskom k spolnosti, vlogi socialnega dela itd. Spoznala sem, da se diskriminacija asexualnih oseb najpogosteje kaže v obliki socialne izključenosti in izolacije, nejevere in neupoštevanja njihove asexualne identifikacije, neželenih spolnih odnosov, ustrahovanja in draženja. Ugotovila sem, da asexualne osebe doživljajo različne vrste nasilja, prevladuje pa spolno nasilje. Pogosto doživljajo spolne grožnje in manipulacije, predvsem s strani bivših ali potencialnih partnerjev. Specifično za asexualne osebe je korektivno posilstvo. Socialni delavci in delavke smo pomembni akterji pri preprečevanju nasilja in diskriminacije ter zmanjševanju stigme asexualnosti, a moramo biti vedno znova pripravljeni se izobraževati in informirati. Strokovnjaki se moramo zavedati, da asexualnost ni nekaj, kar bi bilo potrebno popraviti. Načini podpiranja asexualnih oseb in skupnosti so različni, od individualne podpore, izobraževanja, ozaveščanja do boja proti diskriminaciji. Smo spoštljivi in odgovorni zavezniki asexualnih oseb. Ugotovila sem, da so intervjuvanci mnenja, da se odnos družbe do asexualnosti počasi spreminja na bolje, kar se kaže tudi s povečanim številom prostorov, ki se opredeljujejo kot LGBTQIA+. Problem še vedno ostajata spolna normativnost ter družbena pričakovanja glede pripisanih spolnih vlog. V medijih se pojavlja vedno več asexualnih likov, kar pripomore k normalizaciji asexualnosti, po drugi strani pa so lahko ti liki napačno prikazani, s čimer se širijo in krepijo negativni stereotipi. Hkrati so mediji tudi vedno bolj odprti do seksualnih tem, reklame so seksualizirane, prikazani odnosi so večinoma

heteroseksualni itd. Spoznala sem, da imajo aseksualne osebe lahko edinstvene potrebe in izkušnje, ki izpodbijajo tradicionalno prakso na področju duševnega zdravja. Socialnim delavkam se je potrebno izobraziti in se naučiti, kako upoštevati te razlike, da preprečimo škodo v socialnem odnosu ali, kar je še huje, jo še povečamo. Rezultati raziskave so koristni tako zame, kot tudi za vse strokovnjake, ki delajo na področju spola in seksualnosti.

Title: Experiences of Asexual People with Discrimination and Violence

Descriptors: asexuality, sexual orientation, stereotypes, social work, support, LGBT+

Abstract: In my master's thesis, I explored the topic of asexuality, focusing on the experiences of asexual people with discrimination and violence. In the theoretical part, I explained the concept of sexual orientation and the abbreviation "LGBT+", listed different definitions of asexuality, explained the process of coming out, the issue of pressure to have sex and what is aromanticism. I further outlined what aphobia is and described the issues of microaggression, discrimination, violence and the stigmatization of asexuality. I have listed different strategies asexual people use for coping with stigma. I concluded the theoretical part with describing a connection between asexuality and social work. In the empirical part, I presented the findings of the qualitative research I conducted - by interviewing a non-probability accidental sample of thirty asexual people. This is the first Slovenian research in this field. Questions were related to asexuality stereotypes, interviewees' experiences of coming out, their experiences of discrimination and violence, sexual pressure, the role of social work etc. I realized that discrimination against asexual people most often manifests in the form of social exclusion and isolation, disbelief and disregard for their asexual identification, unwanted sexual intercourse, intimidation, and irritation. I have found that asexual people experience different types of violence, and that sexual violence predominates. Asexual people often experience sexual threats and manipulation, especially from former or potential partners. Specific for asexual people is corrective rape. Social workers are important actors in preventing discrimination and violence and reducing the stigma of asexuality, but we must always be ready to educate and inform ourselves. Professionals need to be aware that asexuality is not something that needs to be fixed. Ways of supporting asexual people and communities vary, from individual support, education, awareness-raising to the fight against discrimination. We are respectful and responsible allies of asexual people. I found out that the interviewees believe that society's attitude towards asexuality is slowly changing for the better, which is also reflected in the increased number of spaces that define themselves as LGBTQIA+. Gender normativity and societal expectations regarding attributed gender roles remain a problem. More and more asexual characters are appearing in the media, which helps normalizing asexuality, but on the other hand, these characters can be misrepresented, thus spreading and reinforcing negative stereotypes. At the same time, the media are also becoming increasingly open to sexual topics, advertisements are sexualized, the relationships shown are mostly heterosexual etc. I have learned that asexual people may have unique needs and experiences that challenge traditional mental health practices. Social workers need to be educated and learn how to take these differences into account in order to prevent harm in the social work relationship or, worse, to increase the harm. The results of the research are useful for me as well as for all professionals working in the field of gender and sexuality.

KAZALO VSEBINE

1. TEORETSKI UVOD.....	1
1.1 SPOLNA USMERJENOST	1
1.2 LGBT+.....	4
1.3 ASEKSUALNOST	6
1.3.1 OPREDELITEV IN POGOSTOST	6
1.3.2 POGLED MEDICINE	10
1.3.3 RAZKRITJE.....	12
1.3.4 PRITISK K SPOLNOSTI	15
1.3.5 AROMANTIČNOST	17
1.4 AFOBIJA	19
1.4.1 MIKROAGRESIJA	20
1.4.2 DISKRIMINACIJA	23
1.4.3 NASILJE	26
1.5 STIGMA ASEKSUALNOSTI	29
1.5.1 STRATEGIJE SPOPRIJEMANJA S STIGMO	31
1.6 ASEKSUALNOST IN SOCIALNO DELO.....	34
2. FORMULACIJA PROBLEMA.....	38
2.1 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA	39
3. METODOLOGIJA	40
3.1 VRSTA RAZISKAVE	40
3.2. TEME.....	40
3.3 MERSKI INSTRUMENTI IN VIRI PODATKOV	40
3.4 POPULACIJA IN VZOREC	40
3.5 ZBIRANJE PODATKOV	41
3.6 OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV	42
4. REZULTATI.....	43
5. RAZPRAVA.....	71
6. SKLEPI.....	82
7. PREDLOGI	84
8. UPORABLJENA LITERATURA	86

9. PRILOGE	96
9.1 SMERNICE ZA INTERVJU	96
9.2 INTERVJU A	97
9.3 SOGLASJE UDELEŽENKE IN UDELEŽENCA K SODELOVANJU V RAZISKAVI	101
9.4 ODPRTO KODIRANJE ANKETNEGA VPRAŠALNIKA A.....	103
9.5 OSNO KODIRANJE.....	112
9.6 ODNOSNO KODIRANJE	142
9.7. SKLEP KOMISIJE ZA ETIKO FAKULTETE ZA SOCIALNO DELO	143

1. TEORETSKI UVOD

1.1 SPOLNA USMERJENOST

Plahutnik Baloh (2015, str. 9) spolno usmerjenost definira kot čustveno, romantično in/ali spolno privlačnost do drugih oseb. Najbolj poznane so heteroseksualnost, homoseksualnost in biseksualnost. Heteroseksualnosti je tista, ki jo označujemo kot normativno, saj družba predpostavlja, da so vse osebe heteroseksualne, in je posledično tudi edina družbeno sprejeta spolna usmerjenost, ki daje osebam več družbene moči (Poglajen, 2017, str. 14).

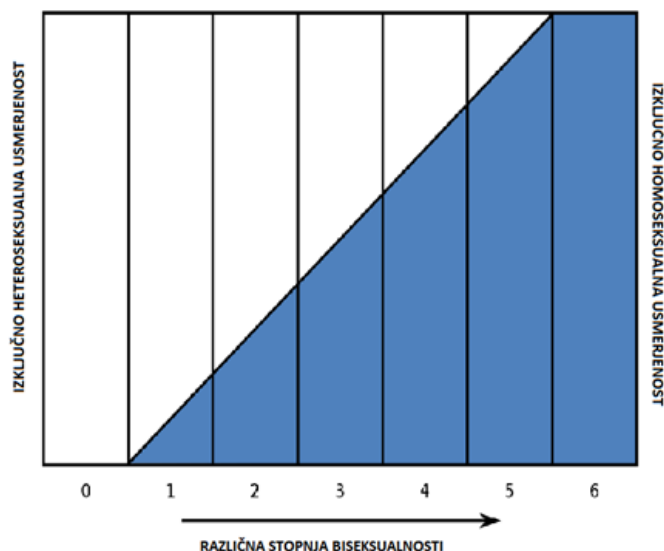
Spolna usmerjenost ali spolna orientacija je del posameznikove duševnosti, spolno vedenje pa vključuje odločitve, ki jih oseba sprejme na podlagi lastne spolne usmerjenosti. Kljub temu ni nujno, da spolni odnosi z osebami določenega spola definirajo posameznikovo spolno usmerjenost, saj le-to namreč določa privlačnost (Plahutnik Baloh, 2015, str. 9).

Spolna usmerjenost se razlikuje od spolne identitete, ki je posamezničina ali posameznikova notranja izkušnja in doživljanje spola. Spolna identiteta se lahko ali pa se ne ujema s posamezničinim ali posameznikovim spolnim izrazom. Navadno se razvije v obdobju otroštva (Plahutnik Baloh, 2015, str. 12).

Horowitz in Newcomb (2002) navajata dva teoretična pogleda na oblikovanje spolne usmerjenosti, esencializem in socialni konstrukcionizem. Poudarjata, da je esencialistično stališče to, da je spolna usmerjenost genetsko pogojena. Ta usmerjenost je lahko povezana z biološkim spolom ali pa ne. Oblikovanje posameznikove spolne usmerjenosti poteka ob postopnem spoznavanju samega sebe in gre za proces. Na drugi strani je socialno-konstrukcionistična perspektiva to, da spolna usmerjenost ni genetsko pogojena, temveč da jo tvori neprekinjena dvosmerna interakcija med posameznikom in družbenim okoljem ter zato razvoj spolne usmerjenosti poteka skozi celotno življenje posameznika in je spremenljiv.

Kinsey (1948, str. 642) je obravnaval spolnost kot odločilno značilnost spolne usmerjenosti posameznika. Oblikoval je sedem-stopenjsko lestvico spolne usmerjenosti in je trdil, da se spolnost sčasoma spreminja ter da je spolno vedenje mogoče razumeti tako kot fizični stik kot tudi povsem psihološki pojav. Namesto treh kategorij (heteroseksualnosti, biseksualnosti in homoseksualnosti) je bil uporabljen sistem sedmih kategorij. Kinseyjeva lestvica je spolno vedenje uvrstila od 0 do 6, pri čemer je 0 popolnoma heteroseksualno in 6 popolnoma

homoseksualno. 1 se je štel za strogo heteroseksualnega, 2 večinoma heteroseksualnega in več kot naključno homoseksualnega, 3 enako homoseksualnega in heteroseksualnega itd. Dodatna kategorija X je bila ustvarjena za tiste, ki niso čutili spolne privlačnosti. Zaradi zanikanja delitve ljudi zgolj na homoseksualce in heteroseksualce, je torej po Kinseyju spolna usmerjenost fluidna in nebinarna.

Slika 1: Kinseyeva (1948, str. 642) sedem-stopenjska lestvica

Money (1986) je povečal širino človekove spolne usmerjenosti in grafično opisal strukturo spolne usmerjenosti kot ljubezenski zemljevid (angl. »*love-map*«), ki vsebuje štiri področja - spolnost, erotična in naklonjena čustva, fantazije in dejavnosti.

Garnets (2002) je menila, da je spolna usmerjenost zapletena, prilagodljiva in večplastna. Vsebinsko je delno absorbirala Moneyev (1986) pogled in nadalje označila determinante spolne usmerjenosti kot spolno vedenje, erotično vedenje in fantazije, čustvena navezanost, samoidentifikacija in trenutni status odnosa. Garnets (2002) se strinja s Kinseyem (1948) v tem, da ima lahko vsak posameznik tako heteroseksualno kot homoseksualno usmerjenost. Kljub temu pa ne podpira sistema sedem-stopenjske lestvice. Trdi, da heteroseksualna oziroma homoseksualna orientacija tvorita sistem spektra glede na stopnjo in moč. Usmerjenost posameznika odraža kombinacijo teh dveh v genealoškem pozicioniranju (angl.

»*genealogy positioning*«), in sicer kombinacijo stopnje heteroseksualne orientacije posameznika ter stopnje homoseksualne usmerjenosti.

Mladostništvo (oziroma adolescenca) je ključnega pomena za oblikovanje spolne usmerjenosti. To je obdobje od 10. do 24. leta starosti. Na mladostništvo gledamo kot na obdobje v razvoju posameznika, kjer se iz otroka razvija v odraslega. To pomeni, da je oblikovanje lastne identitete osrednji in najpomembnejši proces tega obdobja. Posameznik si identiteto sicer oblikuje celo življenje, vendar je proces tu najbolj intenziven in morda tudi najusodnejši (Vičič, 2002). To je čas, v katerem se mladostniki osamosvajajo, definirajo odnose s starši in z vrstniki, oblikujejo lastno identiteto, odnos do dela in podobno (Škrbo Karabegović, 2009). Pomemben vidik identitete je tudi posameznikova spolna identiteta, kar vključuje tudi vprašanja o spolni usmerjenosti posameznika. Pogosto je eksperimentiranje.

Plahutnik Baloh (2015, str. 24) opisuje, da se proces sprejemanja lastne spolne usmerjenosti razlikuje od osebe do osebe ter da ni nujno, da si faze sledijo v zaporedju oziroma da so v proces sploh vključene vse faze. En izmed modelov procesa sprejemanja lastne spolne usmerjenosti je model Vivienne Cass (1979), ki se začne s fazo zmedenosti glede lastne spolne usmerjenosti, ki jo povzročajo homoseksualna (biseksualna, asexualna itd.) občutenja. Posameznik začne razmišljati o tem, da je mogoče istospolno usmerjen, s čimer se zamaje prej trdna heteroseksualnost. Pride do iskanja pravega jaza in osebne krize. Sledi faza stopnjevanja identitete in spoznavanje različnosti lastne spolne usmerjenosti od usmerjenosti preostalih. V tej fazi se posameznik počuti odtujen od družbe, zato lahko išče stike z drugimi istospolno usmerjenimi ljudmi. Izoblikuje nove vrednote in pričakovanja glede prihodnosti. Tretja stopnja je začetek sprejemanja lastne spolne usmerjenosti, kjer oseba poskuša tolerirati obstoj lastne istospolne identitete, a je še ne sprejema popolnoma. V primeru, da je to potrebno, si nadene masko heteroseksualnosti. Sledi faza začetka identifikacije posameznika kot lezbijke, geja, biseksualne osebe itd. Ko oseba navezuje stike z drugimi istospolno usmerjenimi osebami, to pri njej sproža občutke »normalnosti«. Oseba je prepričana o svoji istospolni usmerjenosti in je to pripravljena deliti z drugimi, ki pa jih izbere previdno. Peta faza je pridobivanje samospoštovanja na področju spolne usmerjenosti, ko se pojavi težnja po javnem izrekanju lastne istospolne identitete in se preneha skrivanje. Oseba ostro nastopi proti heteroseksualnim predstavam in se raje druži z istospolno usmerjenimi ljudmi. Sprejemanje identitete se zaključi z integracijo spolne usmerjenosti v širšo sliko sebe, pri kateri spolna usmerjenost med razmišljanjem o sebi ni več v ospredju. Posameznik je pripravljen razkriti

svojo spolno identiteto vsakomur in se zaveda, da veliko heteroseksualno usmerjenih ljudi sprejema istospolno usmerjene ljudi, zato preneha z druženjem z izključno istospolno usmerjenimi osebami (Ambrožič, 2020, str. 6-7).

Heteroseksualnost je ena izmed spolnih usmerjenosti, in pomeni seksualno nagnjenje do oseb nasprotnega biološkega spola. Iz tega izhaja tudi pojem heteronormativnost, ki pa je celota družbenih norm, ki so se skozi zgodovino razvile okoli heteroseksualnosti in temeljijo na binarni opoziciji moško–žensko. Heteronormativnost predpostavlja, da so vsi ljudje heteroseksualni (Bibič, Lemaic, Oblak, Pirih in Topolovec, 2011). Je diskurzivno dejstvo, del hegemonije, je torej vseprisotna, zdravorazumska, a hkrati tudi nevidna, ker se vsakodnevno in nenehno uprizarja. Primer lahko ponazorim s situacijo, ko gej sreča starega prijatelja in mu pove, da ni samski, prijatelj pa sklepa, da ima punco in ne fanta. Samoumevnost družbene norme postane razvidna tistim, ki jo kršijo. Vzpostavlja se tudi z nasiljem in represijo (Ambrožič, 2020 str. 8).

1.2 LGBT+

LGBT+ je okrajšava za lezbično, gejevsko, biseksualno in transspolno skupnost ter skupnost ljudi, katerih spolna identiteta in/ali spolna usmerjenost je zunaj tradicionalnih norm, vključno z nebinarnimi, asexualnimi, interspolnimi in drugimi kvir ljudmi (vključno s tistimi, ki dvomijo o svoji spolni identiteti in/ali spolni usmerjenosti). Izraz se uporablja z namenom prikaza raznolikosti vedenj, ki temeljijo na spolni usmerjenosti in spolni identiteti ter zato, ker je vključujoč in se nanaša na celoten spekter identitet (Magić in Swierszcz, 2012). Kratica je odraz boja družbenih gibanj LGBT oseb za vidnost ter njihove pravice (Ambrožič, 2020, str. 12). Lahko se uporabljajo tudi kratice LGBTQ, LGBTQ+, LGBTQIA in LGBTQIA+. Kratica LGBT velja za zastarelo, vendar ni soglasja o tem, katero okrajšavo uporabljati. V nadaljevanju magistrskega dela bom za poenotenje uporabljala kratico LGBT+¹.

Lezbijka je ženska, ki jo privlačijo druge ženske. Beseda lezbijka vsebuje komponente pojmov spolna identiteta, spolno vedenje in istospolna želja. Lezbištvo je bilo v preteklosti velikokrat v senci raziskovanja moške homoseksualnosti, nemalo kdaj pa tudi popolnoma

¹ Z izjemo, ko bom navajala neposredne izjave intervjuvancev in intervjuvank.

prezrto. Začetki pridobivanja veljave izvirajo iz časov, ko so ženske pridobivale na samostojnosti (Podkrajšek, 2009, str. 8). Cottingham (2009, str. 24) opisuje, da je lezbijka ženska, ki je z genitalnim kontaktom zapletena z drugo žensko.

Beseda »gej« označuje moškega, ki ga privlačijo moški. V angleščini se beseda »gay« nanaša tudi na lezbijke (Magić in Swierszcz, 2012). Beseda »gej« je odmik od besede homoseksualec, ki ima klinično, seksualno konotacijo ter spominja na čas, ko je bila homoseksualnost kazniva. Ima zgodovinski prizvok patologije. Pojem se nanaša na osebno identiteto, moderno kulturo in skupnosti, ki so se razvile okoli oseb, ki jih ta identiteta povezuje (Podkrajšek, 2009, str. 7).

Biseksualnost je definirana kot »spolna in/ali romantična usmerjenost oseb, ki jih lahko privlačijo ljudje več kot enega spola, ne nujno v istem obdobju, ter ne nujno na enak način ali v enaki meri« (Legebitra, b.d.). Poleg heteroseksualne normativnosti se biseksualne osebe srečujejo še z mononormativnostjo, ki označuje normalizacijo privlačnosti do zgolj enega spola, ter razmerje z eno samo osebo določenega spola (Martinsson, Reimers, Reingarde in Lundgren, 2007). Monoseksualnost je privilegirana, vse nemonoseksualne osebe so sistematično postavljene in obravnavane kot manjvredne (Legebitra, b.d.). Mnogi biseksualnost zanikajo, saj menijo, da je to le tranzicijsko obdobje med sprejemanjem homoseksualne identitete (Beemyn, 2004). Pogost je tudi predsodek o promiskuiteti biseksualnih oseb in njihovo nezmožnost biti zvesti le enemu spolu (Schriver, 2001, str. 284).

Transspolnost je spolna identiteta, ki presega binarnost cisspolnosti. Ne temelji na nujnosti ujemanja ob rojstvu pripisanega biološkega spola in družbene spolne identitete, temveč zajema vse spolne identitete, ki niso v skladu s cisnormativnostjo. Predstavlja krovni pojem za vse spolne identitete, ki so v skladu s posameznimi čutenji in doživljanji sebe. Sem sodijo različne identitete, na primer aspolne osebe (brez spola), nebinarne osebe (osebe, ki se ne identificirajo kot moški ali ženske),... (Legebitra, b.d.)

Čeprav je heteroseksualnost trenutno norma, sta homoseksualnost in biseksualnost v družbi doživeli minimalno raven sprejetosti. V zadnjem času se je pojavila ideja o homonormativnosti. Homonormativnost je opredeljena kot razširitev heteronormativnega privilegija na nekatere normativne geje in lezbijke (Vitulli, 2010, str. 156). Homoseksualni posamezniki, ki ustrezajo nekaterim sprejemljivim merilom v drugih kategorijah identitete, začnejo doživljati nominalno moč in privilegij v družbi. Kategorije sprejemljivih identitet

najpogosteje vključujejo belo raso, tradicionalne vloge spolov, lastnino in bogastvo, monogamijo in jedrno družinsko strukturo, delovno sposobnost in državljanstvo države Zahodnega sveta (Vitulli, 2010, str. 157).

Pojem »kvir« označuje kritiko vseh oblik normativnih spolnih usmerjenosti (heteronormativnost, homonormativnost). Kvir teorija poudarja raznolikost in nasprotuje gejevsko-lezbičnemu gibanju, ki si prizadeva homoseksualnost predstaviti kot enako "normalno" heteroseksualnosti. Nasprotuje identitetnim politikam in trdi, da se kot kvir ni mogoče identificirati, mogoče je le živeti kvirovske vrednote. Zavrača asimilacijo in normalizacijo, nasprotuje konceptom normalnosti in je med drugim kritična tudi do vojne, družine, istospolnih porok in asimilacijske politike lezbičnih in gejevskih gibanj. Kvir ni sopomenka za LGBT+ (čeprav se jo tako uporablja), temveč ločena (anti)identiteta. Termin sam pa je reappropriacija (prisvojitve in transformacija) angleške besede »queer«, ki je imela zgodovinsko gledano negativno, žaljivo konotacijo (Legebitra, b.d.).

1.3 ASEKSUALNOST

Aseksualnost je še vedno relativno neznana spolna usmerjenost. Naša današnja družba domneva, da je spolna privlačnost oziroma želja po spolnosti naravna in da jo doživljajo vsi ljudje. Ideja in izkušnje aseksualnih posameznikov pa so začenjali izpodbijati to predpostavko.

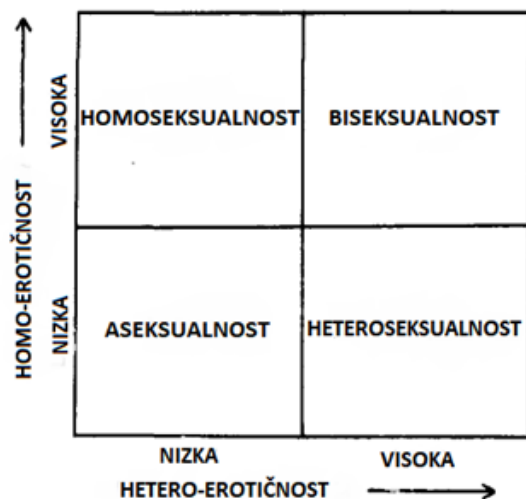
1.3.1 OPREDELITEV IN POGOSTOST

Ker vse spolne usmerjenosti obstajajo na spektru in jih posameznice in posamezniki doživljajo različno, je tudi pojem aseksualnost težko zajeti z eno samo definicijo. Aseksualnost je bila sprva opredeljena kot "pomanjkanje spolne privlačnosti tako do ženske kot moškega" (Bogaert, 2004, str. 279). V zadnjem času pa je bila aseksualnost opredeljena kot "spolna usmerjenost, za katero je značilno trajno pomanjkanje spolne privlačnosti za kateri koli spol" (Asexuality Archive, 2012), s čimer se poudari vključenost nebinarnih identitet - ljudi, ki se identificirajo zunaj binarnosti moškega in ženskega spola. Najpogosteje pa se uporablja kar definicija mednarodne aseksualne skupnosti AVEN (Asexual Visibility and Education Network, 2015), ki pravi, da je aseksualna oseba tista oseba, ki ne občuti spolne privlačnosti. Bogaert (2004) je tudi trdil, da obstajata dve obliki aseksualnosti; ljudje,

ki jih drugi ljudje ne spolno privlačijo, a imajo kljub temu spolni nagon in se samozadovoljujejo; in ljudje, ki sploh nimajo spolnega nagona.

Kinsey (1948, str. 642) je ob raziskovanju spolnega vedenja ljudi opazil, da določen delež odraslih nima nobenih spolnih izkušenj, in ta delež ljudi poimenoval »skupina X«, česar pa še ne moremo enačiti z asexualnostjo.

Leta 1980 je Michael Storms prilagodil Kinseyev (1948, str. 642) sedem-stopenjski model seksualnosti in ustvaril dvodimenzionalni model spolne usmerjenosti. Namesto, da bi postavil biseksualnost v sredino med heteroseksualnost in homoseksualnost, kot je to naredil Kinsey, je Storms dvodimenzionalni model povezal z jakostjo vzburjenja in trem spolnim usmerjenostim (homoseksualnosti, biseksualnosti in heteroseksualnosti) dodal še četrto, asexualnost (Storms, 1980, str. 784).

Slika 2: Stormsov (1980, str. 784) dvodimenzionalni model spolne usmerjenosti

Bogaert (2012) trdi, da asexualnosti širša družba ne posveča dovolj pozornosti in da se zaradi tega asexualne osebe počutijo izključene iz »zelo seksualne« moderne družbe.

Asexualnost je spolna usmerjenost, kot na primer homoseksualnost ali heteroseksualnost, in tako kot pri heteroseksualnosti ali homoseksualnosti gre za to, kaj nekdo čuti, in ne za to, kaj nekdo počne. Definicije opisujejo izkušnje (pomanjkanja) privlačnosti in se ne nanašajo na vedenje. Zmenki, spolni odnosi, samozadovoljevanje, zaljubljenost, poroka ali rojstvo otrok nikakor ne nasprotujejo asexualnosti. Obstaja veliko razlogov, zakaj lahko asexualna oseba počne te stvari, za katere ni potrebna spolna privlačnost (What Is Asexuality, b.d.).

Aseksualne osebe si lahko želijo spolnih odnosov in v njih lahko uživajo, vendar za večino to ne velja. Zato se pogosto uporablja tudi definicija, da so aseksualne osebe tiste osebe, ki nimajo želje po spolnih odnosih, pri čemer so nekatere osebe preprosto ravnodušne do spolnih odnosov, nevtralne, nekaterim se gnusijo ali pa se jim zdijo neprijetni. V njihovih partnerskih zvezah je poudarek na romantiki in čustveni navezanosti (Kvartir, 2018).

Izraz aseksualnost pa se uporablja tudi kot krovni termin za vse osebe, ki spolno privlačnost doživljajo kot šibko ali redko čustvo (siva aseksualnost) ali pogojeno z osebno bližino (demiseksualnost). Namen pojma aseksualnost je predvsem ponuditi orodje, s katerim si oseba lahko pomaga pri razumevanju sebe in lastne izkušnje s spolnostjo in spolno privlačnostjo oziroma z njeno odsotnostjo (Kvartir, 2018).

Na podlagi podatkov iz neslučajnostnega vzorca 689 posameznikov je Nurius (1983) izvedel raziskavo in ugotovil, da je približno 5 % moških in 10 % žensk poročalo, da še ni čutilo spolne privlačnosti tako do moškega kot do ženske. Nurius je te posameznike opredelil kot aseksualne.

Bogaertova (2004, str. 282) raziskava je nato pokazala, da je aseksualnih približno 1,05 % ljudi, kar je približno 70 milijonov ljudi. Raziskava je temeljila na intervjujih 18.000 ljudi o njihovih spolnih praksah. Približno 1 % anketirancev se je strinjalo s trditvijo, da še nikoli niso občutili spolne privlačnosti do nikogar. To predstavlja majhen, a nikakor ne zanemarljiv delež človeške populacije. Raziskava je tudi pokazala, da je gejev in biseksualnih moških več kot aseksualnih moških ter več aseksualnih žensk kot lezbijk in biseksualk.

Medtem ko strokovnjaki razpravljajo o tem, ali je aseksualnost spolna usmerjenost, odsotnost spolne usmerjenosti oziroma patologija (npr. kot spolna disfunkcija) (Bishop, 2013), so najpomembnejše organizacije s tega področja aseksualnost opredelile kot spolno usmerjenost (Asexual Visibility and Education Network, 2015, Asexuality Archive, 2012, Kvartir, 2018).

Aseksualnim osebam so pogosto skupne naslednje izkušnje: splošno nezanimanje za spolne odnose oziroma zanimanje bolj iz radovednosti kot zaradi privlačnosti; občutek nepripadnosti, zmedenosti, drugačnosti, kadar osebe okoli njih govorijo o ljubezni, zaljubljenosti in spolnosti; občutek dolgočasja ali odtujenosti med spolnim odnosom ter občutek pritiska, da si

morajo ustvariti partnersko zvezo ali imeti spolne odnose, a ta želja ne izhaja iz njih« (Kvartir, 2018).

Bogaertove raziskave (2004, 2006) so pokazale, da je med aseksualnimi ljudmi več žensk kot moških, za kar Bogaert poda več možnih razlag, med drugim tudi, da so nekatere ženske morda ponotranjile stališče, da bi morali biti moški bolj seksualni kot ženske ali da se ženske bolj vidijo kot spolni objekti in ne kot aktivne udeleženke. Potrebni je še več raziskav o povezavi med spolom in aseksualnostjo, saj je možno tudi, da prav te ponotranjene spolne vloge vplivajo na to, da se nekateri motijo glede svoje aseksualnosti.

Bogaertove raziskave (2004, 2006) so pokazale tudi, da so z aseksualnostjo povezani številni dejavniki - za aseksualne osebe je bolj verjetno, da imajo nižjo samozavest, nižji socialno-ekonomski status, nižjo telesna teža, slabše zdravje, da so bolj religiozni, asocialni, imajo socialno tesnobo, tesnobo in depresijo.

Gotovnik (2013, str. 4) piše o tem, da aseksualnost izpodbija mit o univerzalnosti človeške želje po spolnosti, zaradi nepoznavanja in nerazumevanja fenomena pa družba nanj gleda skeptično in odklonilno. Sicer pomanjkljivo raziskan fenomen se je razširil predvsem s pojavom interneta in spletnih strani, saj te omogočajo posameznikom, da se povezujejo v skupnosti in delijo svoje zgodbe ter izkušnje.

Aseksualnost se razlikuje od abstinence in celibata, ker sta to vedenji, motivirani z osebnimi ali verskimi prepričanji posameznika. Številne aseksualne osebe so bile spolno aktivne med puberteto ali v katerem koli drugem življenjskem obdobju, vendar v večini primerov že takrat niso čutili spolne privlačnosti (Betchen, 2014).

Aseksualnim osebam je pogosto rečeno, da gre samo za fazo ali pa se njihovih čustev ne upošteva. Pogosto so tudi naprošeni, naj pojasnijo svoja čustva in doživljanje. Ta vzorec socialnih interakcij se ponavlja vedno znova in znova in lahko škoduje nekomu, ki poskuša identificirati svojo spolno identiteto, še posebej v povezavi s splošno razširjeno idejo, da je, če ne doživljamo spolne privlačnosti, z nami nekaj narobe (Carrigan, 2011).

Poglajen (2017, str. 17) navaja, da je z vidika družbenega pripisovanja pomembnosti (hetero)seksualnosti samoumevno, zakaj se aseksualnost kot taka posledično pogosto izbriše, ne upošteva ali preprosto ne razume.

Čeprav o aseksualnosti še ni veliko raziskav, obstajajo razlogi za domnevo, da obstaja korelacija med telesno samopodobo in aseksualnostjo. Na primer, teorija objektivizacije trdi, da obravnavanje žensk kot spolnih objektov moških vodi do tega, da tudi ženske same sebe vidijo kot spolni objekt (Frederickson in Roberts, 1997). Iz tega izhaja Bogaert (2012) in trdi, da aseksualnost vpliva na to, da je oseba pod manjšim pritiskom, da bi bila privlačna za druge.

V leposlovju ne manjka slavnih aseksualcev; na primer Jughead Jones iz stripov Archie, Gilligan (iz Gilligan's Island iz šestdesetih let), Sheldon Cooper (iz sodobne serije The Big Bang Theory), Raphael Santiago (iz najstniške serije Shadowhunters) ter morda najslavnejša aseksualna oseba v literaturi, Sherlock Holmes (Mackay, 2013).

1.3.2 POGLED MEDICINE

Aseksualnost nasprotuje medicinskim normam o zadovoljujoči, reproduktivni spolnosti. Še vedno velja za nezaželeno, bolezensko stanje. Medicina jo uvršča v območje patologije (Kovačič, 2012, str. 112-113). Diagnostični in statistični priročnik duševnih motenj (DSM-IV) in Mednarodna klasifikacija bolezni (ICD-10) med spolnimi motnjami opisujeta hipoaktivno motnjo spolne želje (hypoactive sexual desire disorder - HSDD), ki jo definirata kot "stalno ali ponavljajoče se pomanjkanje (ali odsotnost) seksualnih fantazij in želje po spolnosti, ki povzroča izrazito stisko ali medosebne težave" (American Psychiatric Association, 2013, str. 539). Motnja spolne averzije je povezana z diagnozo HSDD, pri kateri pride do odpora ob genitalnem stiku (npr. skrajna tesnoba, ko se spolni odnos prične). Motnje spolnega vzburjenja (npr. motnje spolnega vzburjenja pri ženskah, moška erektilna motnja) se nanašajo na težave s fiziološkim vzburjenjem in so lahko povezane s težavami želje po spolnosti (npr. HSDD). Pri HSDD in z njo povezanimi motnjami se diagnoza uporablja le, če »povzroča izrazito stisko ali medosebne težave« (American Psychiatric Association, 2013, str. 539). Diagnoza mora tudi izključevati dokaze o zdravstvenih stanjih, depresiji ali uporabi nekaterih zdravil, za katera je znano, da znižujejo spolno željo. Če takšni pogoji v celoti pojasnjujejo nizko oziroma odsotno željo po spolnosti, se uporabi ločena diagnoza (npr. HSDD zaradi velike depresivne motnje) (Bogaert, 2006, str. 243-244).

Med HSDD in aseksualnostjo pa obstajajo pomembne razlike, vsaj z vidika spolne usmerjenosti. Pomembna razlika je v tem, da imajo nekateri aseksualni ljudje še vedno določeno stopnjo spolne želje, vzburjenosti in/ali aktivnosti (npr. imajo spolne odnose), vendar pa te želje / vzburjenja / aktivnosti preprosto ne usmerjajo ali povezujejo s kom ali s čimer koli. Pagan Westfall (2004) na primer poroča, da imajo nekateri posamezniki, ki so se opredelili za aseksualne, nekakšne „neusmerjene“ ali „nepovezane“ vzorce spolnosti. Druga pomembna razlika med HSDD in aseksualnostjo je, da večina ljudi s HSDD nima vseživljenjske odsotnosti spolne sle. Na primer, v raziskavi Laumann, Paika in Rosen (1999) je 33 % žensk in 15 % moških poročalo o nizki želji po spolnosti. Večina teh ljudi verjetno ne bo imelo HSDD in odsotnosti želje po spolnosti celo življenje ter bo nekoč v življenju čutilo neko spolno privlačnost. Tako večina ljudi z najpogostejšimi oblikami HSDD verjetno ni aseksualnih. Upoštevati je treba tudi, da se HSDD in sorodne motnje diagnosticirajo le, če so izpolnjeni posebni dodatni pogoji (t.j. izrazita stiska ali izrazite medosebne težave). Na zdravnike in psihiatre se obračajo posamezniki, ki se soočajo z določenimi življenjskimi problemi. Tako lahko obstaja veliko število ljudi z vseživljenjsko odsotnostjo želje po spolnosti, ki jim nikoli ne bodo postavili diagnoze HSDD, saj so zadovoljni in/ali nimajo medosebnih težav. Tudi ti ljudje bi verjetno poročali o odsotnosti spolne privlačnosti in so zato aseksualni. Tako bi aseksualnost verjetno zajemala oboje, vseživljenjsko HSDD in oblike vseživljenjske nizke oziroma odsotne želje po spolnosti, saj definicija aseksualnosti ne nujno predvideva, da je posameznik v stiski ali ima medosebne težave (Bogaert, 2006, str. 243-244). Aseksualne osebe v svojo spolno usmeritev večinoma ne dvomijo, ne zdi se jim problematična in so z njo večinoma zadovoljni. Negativne izkušnje v zvezi s svojo aseksualnostjo povezujejo predvsem z odnosom družbe, ki favorizira heteronormativne odnose (Kovačič, 2010, str. 89).

Berkow, Beers in Fletcher (2005, str. 421) navajajo, da je aseksualnost v medicinski literaturi opredeljena kot močna posledica telesnih ali duševnih dejavnikov ali kombinacije obeh in jo povezujejo z nizkimi količinami testosterona, z uporabo zdravil in drog, s stresom, z vzgojo in spolnimi zlorabami (2005, str. 422). Z vedenjsko terapijo in dodajanjem testosterona (Berkow, Beers in Fletcher 2005, str. 422–423) naj bi se spolna želja povečala in vodila do bolj ali manj zadovoljjujočega spolnega odnosa.

Gotovnik (2013, str. 14) opisuje, da prevladujoča kulturna ideologija, ki temelji na medicinskih predpostavkah, da je spolna želja nekaj naravnega, in posledično aseksualnost

nenaravna, ustvarja diskurz, ki popolnoma ignorira kulturne in zgodovinske posledice, ki jih takšne trditve povzročajo. Na primer, odnos do homoseksualnosti skozi zgodovino kaže, da dokler so jo razlagali psihiatri, je bila povezana predvsem s patologijami, njihovo mnenje pa je prevzela tudi širša družba, ter šele ko so jo začeli preučevati iz družboslovnega vidika, so si raziskovalci začeli postavljati drugačne hipoteze. Šele ko je medicina izgubila diskurzivni monopol nad homoseksualnostjo, je ta lahko postala suverena spolna usmeritev. Prevlada medicinskega diskurza se še vedno kaže v odnosu družbe do aseksualnosti (aseksualnost kot psihološka motnja, posledica spolne zlorabe,...). Medicina še vedno izhaja iz dveh napačnih domnev: da moramo vsi čutiti spolno željo in spolne aktivnosti doživljati kot prijetne in zadovoljive, ter da je seksualna identiteta bolj zaželena kot aseksualna; s čimer pa omogočajo nadaljnjo stigmatizacijo aseksualnosti (Gotovnik, 2013, str. 14).

1.3.3 RAZKRITJE

Magić in Swierszcz (2012) »coming out« ali razkritje istospolne usmerjenosti opredelita kot pojem, ki opiše posameznikovo odločitev, da bo razkril in priznal svojo identiteto kot lezbijke, geja, biseksualca ali transspolne osebe, tako samemu sebi, kot tudi okolju.

Kuhar (2001, str. 190) proces razkritja razdeli na štiri kategorije: razkritje pred samim seboj, ki vključuje proces samopriznavanja svoje spolne identitete in spolne usmerjenosti; razkritje istospolno usmerjenih ljudi kot družbene podskupine, ki vključuje razkrivanje svoje spolne identitete v skupinskem smislu (parade, protesti, delavnice,...), ožje (razkritje pred starši, brati, sestrami, prijatelji,...) in širše socialno razkritje (pred širšim socialnim okoljem, mediji, javno izražanje čustev, lahko tudi nezaželeno razkritje ali »outing«).

Švab in Kuhar (2005) navajata, da razkritje osebi omogoči vzpostavitev občutka lastne vrednosti in zmožnost vzpostavljanja odprtih odnosov z drugimi ljudmi. Markowe (1996) pa opisuje, da je razkritje odvisno od posameznikovega kulturnega konteksta, zgodovinskega obdobja, posameznikovega značaja, družbenega konteksta in relacije. Ocenjuje tudi, da je težko opredeliti, kdaj se proces razkrivanja konča, saj v življenju vedno znova potekajo interakcije z drugimi osebami, in se vedno znova postavlja vprašanje, ali se jim razkriti ali ne.

Baetz (1984, str. 47) navaja negativne posledice, do katerih lahko vodi razkritje. To so med drugim izguba samozavesti, samosovraštvo, fizične bolezni, živčni zlomi, alkoholizem, samomorilnost,...

Kuhar (2001, str. 194) opisuje fenomen »prenosa jazove dileme«, to je, ko se akter sooča z dilemo, komu se razkriti, kako ter kdaj to narediti. Izpostavlja, da so pred največjo dilemo navadno starši, saj so njihova pričakovanja o jazovi identiteti skorajda nujno drugačna.

Marshall (1995) predstavlja pet dejavnikov, ki ovirajo razkritje. To so družbeni kontekst (ki s predsodki, stereotipi, homofobijo, družbenimi pričakovanji, elementi religije in zgodovine povečuje stopnjo strahu akterja, da se razkrije), internalizirana homofobija (družbene predstave in stereotipi o homoseksualnosti), projicirana homofobija (nezmožnost akterja, da sprejme lastno seksualnost, pri tem pa projicira nezaželene lastnosti na druge), kopica izgovorov, ki jih navaja homoseksualec (npr. heteroseksualcem se ni potrebno razkriti, saj ni pomembno,...) ter posameznikov odnos do domačih.

Ko se asekualni ljudje razkrijejo kot asekualni, mnogi poročajo, da drugi ljudje pogosto poskušajo razložiti njihovo »napačno« spolno usmerjenost (Bishop, 2013). Prijatelji in družinski člani lahko zanikajo resničnost asekualnosti kot spolne usmerjenosti - da mora to biti duševna ali fizična motnja, da še niso dovolj zreli ali pa da tako skrivajo svojo pravo spolno usmerjenost in da so v resnici npr. homoseksualno usmerjeni. Asekualne osebe so se na to pogosto odzvale tako, da svoje usmerjenosti niso razkrile socialnim stikom, kar lahko povzroči občutek izoliranosti (Bishop, 2013).

Razkritje je pomemben proces ne le za oblikovanje identitete pri spolnih manjšinah, temveč tudi za povečanje dostopa do romantičnih partnerjev s podobnimi identitetami (Vaughan in Waehler, 2010). Nejasno je, kako se asekualne osebe razkrivajo ter kakšni so učinki tega procesa. Nekateri asekualni posamezniki morda nimajo praktične koristi od razkritja, saj ne iščejo romantičnih partnerstev, drugi pa si prizadevajo za romantične odnose, ki pa so brez spolnih odnosov. Do danes je samo ena raziskava preučevala izkušnje razkritja ljudi z asekualno identiteto, to je raziskava Zangari, Low, in Query (2015), kjer so raziskovalke s pomočjo fenomenološkega pristopa analizirale pripovedi 169 samo-identificiranih asekualnih posameznikov. Našle so nekaj skupnih tem o izkušnjah razvijanja asekualne identitete posameznikov - skepticizem družine in prijateljev, pomanjkanje sprejemanja in

nerazumevanje, nerazkrivanje asexualne identitete, olajšanje ob odkrivanju asexualne skupnosti in vloga interneta pri odkrivanju in izražanju asexualne identitete.

Sunshine Mitchell (2016, str. 55-56) piše o tem, da je večina oseb, ki se jim asexualna oseba razkrije, zmedenih in vpraša, kaj asexualnost sploh je. To asexualni osebi prinaša še dodaten pritisk, saj morajo osebi to še dodatno obrazložiti, v skrajnem primeru pa se morajo celo zagovarjati, utemeljevati in braniti. Nekateri ne izpostavljajo svoje asexualnosti v prisotnosti svoje družine, zato da bi ohranili mir. Nekateri ob razkritju naletijo na neodobravanje, nerazumevanje, nekateri ljudje jim ne verjamejo, mislijo da lažejo in da tako prikrivajo svojo pravo spolno usmerjenost itd. Sunshine Mitchell (2016, str. 56) piše tudi o tem, da asexualnost v družbi morda ni sprejeta, vendar da si večina asexualnih oseb želi, da bi prišlo do točke, ko bi drugi priznali, da asexualnost obstaja ter da so asexualni posamezniki resnični in legitimni. Nekateri posamezniki, ki jih je Sunshine Mitchell (2016, str. 56) intervjuvala, verjamejo, da bi jim bilo v življenju veliko lažje, če bi bila asexualnost splošno sprejeta. Če bi vedeli, da je asexualnost dejansko legitimna spolna identiteta, ne bi toliko trpeli in se počutili, kot da je nekaj narobe z njimi. Nekateri so ob razkritju naleteli na posmeh in šale (npr. »A si morska zvezda?«, šala, da so asexualne osebe zmaji, ker so oboji mitska bitja, ki ne obstajajo). Nekaterim asexualnim osebam so celo osebe iz LGBT+ skupnosti rekle, da asexualnost ni resnična spolna usmerjenost.

Poleg tega, da jim rečejo, da asexualnost ne obstaja, jim drugi pogosto govorijo, da je asexualnost le faza, da bodo nekoč že srečali pravo osebo, ali se na njihovo razkritje odzovejo s podobnimi komentarji, ki nakazujejo, da asexualnost ni resnična. Nekatere poskušajo prepričati, da je z njimi nekaj narobe in jih silijo k terapiji, obisku zdravnika ali psihiatra in zdravljenju (Sunshine Mitchell, 2016, str. 56).

Asexualnim ljudem, ki so bili žrtve nasilja, to predstavijo kot argument za njihovo asexualnost (včasih se ta napačen argument pojavi tudi, če oseba v preteklosti ni bila žrtev nasilja, ampak se pojavi kot vprašanje - »Ali si bila kdaj zlorabljen? Mogoče se niti ne zavedaš, zatiraš svojo zlorabo...« ipd.) (Sunshine Mitchell, 2016, str. 56).

Spolno izkušeni posamezniki se včasih ne sprijaznijo z dejstvom, da je oseba asexualna in ji rečejo oziroma predlagajo, da če bo imela spolne odnose z njimi, ne bo več asexualna. Ta

predlog, ki se včasih pojavi zgolj kot šala, pa je lahko za aсекsualne osebe zelo neprimeren in žaljiv. Zdi se, da družba meni, da je aсекsualnost tako nestabilna, da je osebo mogoče zlahka spreobrniti. Zaradi pomanjkanja informacij in razumevanja se »spolni« posamezniki domislijo številnih izgovorov, zakaj aсекsualne osebe v resnici niso aсекsualne in zakaj aсекsualnost v resnici ne obstaja (Sunshine Mitchell, 2016, str. 56).

Bogaert (2004) opisuje, da ljudje se na aсекsualne ljudi odzovejo, kot da so čudaki, da je nekaj narobe z njimi, celo da »niso pravi ljudje, temveč da so podčloveški« (Bogaert, 2004, moj prevod).

1.3.4 PRITISK K SPOLNOSTI

Spolnost pogosto velja za univerzalno človeško izkušnjo. Obstoj aсекsualnih ljudi zavrača to idejo, kar lahko povzroči nasprotovanje (Gressgård, 2013). Mnogi aсекsualni ljudje so domnevali, da si bodo nekoč želeli imeti spolne odnose, nekateri so se celo skušali »popraviti« in so se zatekali k raznoraznim spolnim terapijam ali k uživanju alkohola in drog (Carrigan, 2011). Nekateri aсекsualni ljudje poročajo tudi o tem, da imajo spolne odnose, ker čutijo, da se to od njih pričakuje in je to nekaj, kar bi morali »normalni«, zdravi ljudje početi, in ne zaradi tega, ker bi si tega dejansko želeli (Carrigan, 2011).

Rothblum in Brehony (1993) navajata, sta prisotnost spolnosti in privlačnost pomembni sestavini intimnih partnerskih odnosov. Aсекsualne osebe navadno ločijo romantične vidike od spolnih in se pri svojih odnosih običajno osredotočajo zgolj na romantične vidike (Brotto, Knudson, Inskip, Rhodes in Erskine, 2010). Scherrer (2008) je na primer ugotovila, da so aсекsualni udeleženci v raziskavi govorili o romantičnih vidikih (iskanje partnerstva, čustveno povezovanje, neseksualna fizična naklonjenost), ko so razpravljali o svojih intimnih odnosih, namesto da bi se osredotočali na pomanjkanje spolnih odnosov. Zdi se, da se ta način razvrščanja širi tudi na to, kako aсекsuani ljudje opredeljujejo svojo usmerjenost, saj se pogosto označujejo s svojo romantično usmerjenostjo (npr. heteroromantični, aromantični, biromantični,...), namesto s svojo spolno usmerjenostjo (Brotto, Knudson, Inskip, Rhodes in Erskine, 2010). Razlogi za to razliko v samoidentifikaciji še vedno niso jasni.

Glede na to, kako aсекsualni ljudje opredeljujejo odnose, se je treba vprašati, ali se aсекsualni ljudje od »seksualnih« razlikujejo po tem, ali iščejo intimne odnose ali ne. V vzorcu 187 aсекsualnih ljudi so Brotto, Knudson, Inskip, Rhodes in Erskine (2010) ugotovili, da ena tretjina udeležencev še nikoli ni bila v intimnem partnerskem odnosu.

Zelo malo je raziskav o tem, zakaj večina aseksualnih oseb ni v partnerskem odnosu, čeprav si to želijo. Ena izmed razlag, ki jo daje Scherrer (2010) je, da se aseksualnim osebam zdi, da je romantična zveza nedosegljiv cilj. Partnerski odnosi se morda zdijo nedosegljivi, ker se aseksualne osebe verjetno bojijo partnerjevih reakcij, ko pride do tematike spolnosti (Carrigan, 2012). Nekateri aseksualni ljudje morda ne želijo imeti spolnih odnosov z bodočim partnerjem, in ker so spolni odnosi pogosto naslednja stopnja v partnerskih zvezah (Willetts, Sprecher in Beck, 2004), je malo verjetno, da bi se pogovoru o temu izognili.

Nekateri aseksualni ljudje so pripravljeni na neželen, a sporazumen spolni odnos (Prause in Graham, 2007). Dawson, McDonnell in Scott (2016) opisujejo, da so družbeni pritiski, želja ugajati svojemu partnerju ali želja ohraniti odnos, nekateri izmed razlogov, zakaj imajo aseksualni ljudje spolne odnose. Carrigan (2011) je našla še več razlogov, na primer, da želijo svojemu partnerju tako sporočiti, da jih imajo radi, ali pa da želijo to narediti "zanje" (in ne samo zato, ker je to želel njihov partner).

Aseksualni ljudje pogosto prepoznajo, da si njihov (spolni) partner želi spolne intimnosti in da morda ne bodo mogli zadovoljiti njegovih potreb (Van Houdenhove, Gijs, T'Sjoen in Enzlin, 2015). Da ne bi neskladja glede spolnosti škodovala njihovim romantičnim odnosom, pogosto aseksualni ljudje dovolijo svojemu partnerju, da ima spolne odnose z drugo osebo, če le to spolno razmerje ne postane čustveno (Brotto, Knudson, Inskip, Rhodes in Erskine, 2010). Ali pa so v tak odnos kar prisiljeni, če želijo ohrani svojo zvezo.

Nekateri aseksualni posamezniki niso prepričani, kako bi se aseksualna, romantična zveza razlikovala od tistega, kar družba ocenjuje kot tesno prijateljstvo (Van Houdenhove, Gijs, T'Sjoen in Enzlin, 2015). Poleg tega mnoge aseksualne osebe trdijo, da je razkritje njihove aseksualne identitete svojemu »spolnemu« partnerju pogosto pomenilo konec te zveze in tisti, ki so nadaljevali svoje odnose, so morali s partnerjem sklepati kompromise glede načinov, kako pristopiti k spolnosti znotraj odnosa (Van Houdenhove, Gijs, T'Sjoen in Enzlin, 2015). O spolnih odnosih so se najpogosteje pogajali, ker tako kot seksualni posamezniki, nekateri aseksualni posamezniki verjamejo, da razmerje brez seksa ni resnično razmerje (Van Houdenhove, Gijs, T'Sjoen in Enzlin, 2015, str. 271).

Pritisk k spolnim odnosom lahko prihaja s strani partnerja, lahko pa tudi od drugod: pritisk družbe, mediji, ponotranjena heteronormativnost osebe same,... Poligamija lahko tako ublaži tudi družbeni pritisk ali ponotranjen občutek, kakšen bi odnos moral biti (Copulsky, 2016, str. 13).

Aseksualna aktivistka Julie S. Decker (2014) poudarja, da se v odnosih aseksualne osebe, zlasti ženske, soočajo s prisilo k spolnosti in so izpostavljene večjemu tveganju za spolno zlorabo, kar je pogosto spregledano, saj lahko zunanji opazovalci verjamejo, da si agresor spolnost zasluži, ali da so ljudje v razmerju v stalnem soglasju in zato to ni spolno nasilje.

Spolna normativnost pomeni, da imajo odnosi, ki vključujejo spolne odnose, prednost pred odnosi, ki ne vključujejo spolnih odnosov, in je spolni odnos pričakovan ali predpostavljen. Udeleženci v raziskavi Tamare Deutsch (2018, str. 17-23) so poročali, da spolna normativnost izhaja od družine in prijateljev, čutijo jo pa tudi zaradi splošnejšega družbenega pritiska. Udeleženci so poročali tudi o spolnih grožnjah in manipulacijah, predvsem s strani partnerjev ali potencialnih partnerjev. Nekatere so bili predstavljene kot šale, druge pa so želele s krivdo, ali grožnjo pridobiti udeležence k spolnemu odnosu. To je pogosto tudi za druge LGB osebe (večinoma ženske), v katerih heteroseksualne osebe trdijo, da lahko spremenijo njihovo spolno usmerjenost (Nadal, 2013).

Družbena pričakovanja glede pripisanih spolnih vlog prispevajo k dodatnem pritisku, ki je posledica aseksualnega načina življenja. Družbeni pritisk so občutili zlasti moški, saj naj bi bili aseksualni moški videti kot čudaki, ženske pa so samo frigidne (Macneela in Murphy, 2014, str. 26).

1.3.5 AROMANTIČNOST

Ljubezen seveda ni omejena zgolj na spolno privlačnost in čeprav se spolna in romantična privlačnost pogosto pojavljata sočasno, številne osebe včasih občutijo le eno ali drugo (Kvartir, 2018). Biti aseksualen še ne pomeni, da oseba ne čuti romantične privlačnosti. Če pa oseba ne čuti romantične privlačnosti, to pomeni, da je aromantična. Aromantičnost je romantična usmerjenost, kar je drugače od spolne usmerjenosti. Pri večini ljudi sta spolna in romantična usmerjenost usklajeni, zato ljudje običajno o njima ne razmišljajo kot o ločenima pojmomoma. Na primer, oseba je lahko homoromantična in biseksualna; spolno privlačnost čuti do oseb več kot enega spola, zaljublja se pa samo v osebe spola, ki je enak njenemu (DIH, b.d.).

Večina asexualnih ljudi romantično usmerjenost predstavlja kot ločeno od svoje spolne usmerjenosti in sledi enakemu vzorcu označevanja kot pri spolni usmerjenosti (heteroromantična, homoromantična, aromantična, biromantična, panromantična,...). Tako kot spolna privlačnost tudi romantična privlačnost obstaja na spektru, zato lahko govorimo o aromantičnosti in aromantičnem spektru (Kvartir, 2018). Kot pri asexualnem spektru, obstajata tudi v aromantičnem spektru demiromantičnost in siva aromantičnost.

Aromantični ljudje občutijo zelo malo ali nič romantične privlačnosti. Raje imajo tesna prijateljstva in druge neromantične odnose. Nekateri čutijo spolno privlačnost, drugi je ne. Večinoma ljudje mislijo, da je vsak aromantik tudi asexualen, kar pa ne drži. Asexualni ljudje imajo lahko kakršno koli romantično usmerjenost (Scherrer, 2008). Nekateri asexualni ljudje so tudi aromantični, vendar je aromantičen lahko vsakdo, ne glede na svojo spolno usmerjenost. Raziskave kažejo, da je med 16 % in 25,9 % asexualnih oseb aromantičnih (Miller, 2011, Ginoza in Miller, 2014). Nekateri so v razmerju, drugi niso. Mnogi aromantični ljudje bodo oblikovali kvir platonska partnerstva. Partnerstva so sicer res platonska, a so člani enako zavzeti za partnerstvo kot navadno v romantičnih odnosih. Nekateri ljudje v teh partnerstvih se odločijo skupaj živeti ali imeti skupaj otroke (Medical News Today, 2019).

Aromantičnost je običajno prirojena in ne osebna izbira, tako kot je pomanjkanje spolne privlačnosti prirojeno za asexualne osebe. Pomembno je omeniti, da aromantičnim ljudem ne manjka čustvene povezanosti z drugimi, vendar večina preprosto ne čuti nobene potrebe po vzpostavitvi odnosov romantične narave (AVENwiki, b.d.).

Samski ljudje so v medijih stereotipno prikazani kot žalostni, osamljeni ali neizpopolnjeni, kar lahko ima tudi učinke v resničnem svetu. Aromantični ljudje se tako soočajo s stereotipi, da so žalostni, nezreli ali hladnokrvni, ker nimajo romantičnih občutkov (Granger, 2020, str. 6).

Odsotnost romantičnih čustev v odnosih je v naši družbi zelo stigmatizirana, saj nas med drugim že od rojstva učijo, da naj bi bilo najti romantično razmerje en izmed glavnih ciljev našega življenja. Z osebo, s katero smo v romantičnem razmerju, moramo želeli početi vse, odnos mora biti monogamen, postavljati ga moramo pred vsemi ostalimi odnosi, ki jih imamo (tesnimi prijateljstvi, družino,...). Tej normi se reče amatonormativnost. Poleg izključevanja

vseh aromantičnih oseb, postavlja škodljive norme tudi za vse ostale osebe, razmerja in prijateljstva (DIH, b.d.).

Pomembno se mi zdi poudariti, da sta aseksualnost in aromantičnost šele v zadnjih nekaj letih pridobila na razvidnosti. Jezik in termini, ki jih zanje uporabljamo, se šele razvijajo, kar pa ne pomeni, da so ti posamezniki manj pomemben del LGBT+ skupnosti ali njene zgodovine. V skupnosti in nasploh se te osebe pogosto srečujejo s predsodki in nerazumevanjem, ki njihove izkušnje brišejo iz javne zavesti (Behin, 2020, str. 20).

1.4 AFOBIJA

Aseksualne in aromantične osebe se lahko soočajo s predsodki, diskriminacijo, nasiljem in zločini iz sovraštva, s katerimi se morajo socialni delavci in delavke ter organi kazenskega pravosodja spoprijeti.

Pojem homofobija nezadostno naslavlja celotno LGBT+ populacijo, zato se v znanstveni literaturi vse bolj uporabljata termina bifobija in transfobija (Ristock, 2005). Za razumevanje aseksualnosti je Tanja Kovačič (2012, str. 114), iz angleščine preoblikovala izraz »aphobia« oziroma »acephobia« v slovenski izraz »afobija«. Izraz opisuje specifično obliko strahu, sovraštva, predsodkov, diskriminacije in nasilja nad aseksualnimi osebami izključno zaradi njihove spolne usmerjenosti.

Čeprav socialna zavest o aseksualnosti in aromantičnosti narašča, le-ti še vedno nista splošno priznani kot spolna oziroma romantična usmerjenost in predsodki do pripadnikov teh skupnosti ostajajo večinoma spregledani.

Raziskave o afobiji so odkrile veliko pristranskost proti aseksualnim osebami. V primerjavi s cispolnimi in heteroseksualnimi osebami ter cispolnimi lezbijkami, geji in biseksualnimi osebami je bilo ugotovljeno, da so aseksualne osebe tarča več predsodkov, izogibanja in diskriminacije. Med vsemi preučeniimi spolnimi manjšinami so bili aseksualni ljudje najbolj razčlovečeni, nanje so gledali kot na "stroje" - hladne in brez čustev (MacInnis in Hodson, 2012, str. 727). To dokazuje nujno potrebo po odpravljanju diskriminacije aseksualnosti ter opominja na ogroženost aseksualnih ljudi zaradi nasilja, sovraštva in diskriminacije.

Ker se spolna in romantična usmerjenost razlikujeta, in so lahko aseksualni ljudje heteroromantično, homoromantično, biromantično, panromantično ali aromatično usmerjeni, se zato lahko intersekcijsko soočajo tudi s homofobijo ali bifobijo. Aseksualne in aromantične

osebe so lahko tudi trans, nebinarne itd., in se zato lahko soočajo s transfobijo. Poleg tega pa se lahko aseksualni ljudje soočajo tudi s sovraštvom do LGBT+ skupnosti kot take (Galop, b.d.).

1.4.1 MIKROAGRESIJA

Nadal (2018) navaja, da čeprav družba koraka k sprejemanju zgodovinsko marginaliziranih skupin, je diskriminacija še vedno precej razširjena, lahko pa ima tudi bolj subtilne oblike - te oblike diskriminacije pogosto imenujemo mikroagresije (angl. »*microaggressions*«).

Študije kažejo, da lahko mikroagresija negativno vpliva na marginalizirane posameznike, kar se med drugim kaže v slabi samopodobi, depresiji, tesnobi in travmi posameznikov (Nadal, 2018; Nadal, Whitman, Davidoff, Davis in Erazo, 2016). Študije mikroagresije, specifične za ljudi z neheteroseksualno identiteto, so poudarile obilo izkušenj, kot so dehumanizacija, zavrnitev in tokenizacija (Nadal, 2013; Nadal Whitman, Davidoff, Davis in Erazo, 2016). Večina teh raziskovalnih študij pa se je osredotočila predvsem na izkušnje lezbijk, gejev in biseksualcev, ne pa na ljudi drugih neheteroseksualnih identitet (npr. aseksualne, panseksualne itd.). Čeprav je mogoče domnevati, da doživljajo aseksualni posamezniki podobne vrste mikroagresije kot lezbijke, homoseksualci in biseksualci, je malo raziskav, ki bi se osredotočile posebej na to skupino ljudi.

Nadal (2008, str. 23) definira mikroagresije kot kratke in običajne vsakodnevne verbalne, vedenjske ali okoljske neprijetnosti, bodisi namerne ali nenamerne, ki sporočajo sovražne, slabšalne ali negativne namige in žalitve članom zatiranih skupin.

Nadal idr. (2011) trdijo, da obstajajo tri glavne vrste mikroagresij: mikro-žaljivke (angl. »*mikroassaults*«) (zavestna dejanja, kot so žaljive šale ali šale, ki blatijo ljudi, npr. komiki, ki omalovažujejo kvir ali trans osebe; so najbolj podobni posredni diskriminaciji), mikro-dejanja (angl. »*mikroinsults*«) (nezavedne besede ali dejanja, ki kažejo na negativen odnos do žrtve, npr. oseba prečka cesto, ko opazi temnopoltega moškega ali ji je vidno nelagodno, ko poleg nje stoji istospolni par) in mikro-neupoštevanja (angl. »*mikroinvalidations*«) (ko so izkušnje zatirane skupine prezrte, npr. lezbijki povedo, da se preveč pritožuje zaradi seksizma ali homofobije) (Nadal idr., 2011).

Platt in Lenzen (2013) sta ugotovila, da mikroagresije posameznika pogosto postavijo v težak položaj, ko mora ali sprejeti mikroagresijo, ali pa razkriti svojo spolno usmerjenost, kar pa morda ni varno.

Deutsch (2018, str. 12-13) izpostavlja, da lahko tudi raziskovalci med izvajanjem raziskav o asexualnosti kot spolni usmerjenosti izvajajo mikroagresije. To je pomembno razumeti, ker imajo lahko raziskovalci velik vpliv na koncept asexualnosti. Bishop (2013) razlaga, da so bili asexualnost in asexualni ljudje v literaturi večkrat opisani kot »skrivnostni«, »enigma«, »nenormalni« in »eksotični«, kar je dokumentirano kot tipična mikroagresija LGBT+ oseb (Nadal, 2013). Asexualnost predstavljajo kot fascinantno čudo in ne naravni del spektra spolnosti. Prav tako se zdi, da članki in literatura na temo asexualnosti niso napisani z mislijo, da jih dejanski asexualni ljudje lahko preberejo in se počutijo neprijetno, ker jih strokovnjaki opisujejo na ta način (Deutsch, 2018, str. 12). Tega se je potrebno dobro zavedati, saj bi morali biti strokovnjaki, ki preučujejo te marginalizirane spolne identitete, zelo pozorni, da ne nenamerno ohranjajo mikroagresijskih vzorcev in jih s položaja avtoritete celo širijo.

Deutsch (2018, str. 17) našteva več vrst mikroagresij asexualnosti:

- Neupoštevanje (angl. »*invalidation*«): ko asexualne osebe razkrijejo svojo spolno usmerjenost, jim mnogi ne verjamejo, vztrajajo, da se je oseba sama odločila, da bo asexualna, trdijo, da oseba ne more vedeti, da je asexualna, če še ni imela spolnih odnosov, asexualnosti nimajo za legitimno spolno usmerjenost,...
- Spolna normativnost (angl. »*sexual normativity*«): t.j. ko imajo odnosi, ki vključujejo seks, prednost pred odnosi, ki ne vključujejo seksa, in je spolni odnos pričakovan ali predpostavljen. Spolna normativnost izhaja iz družine in prijateljev, pa tudi iz splošnejšega družbenega pritiska, preko medijev, socialnih omrežij,....
- Zavrnitev (angl. »*rejection*«): ko se na primer asexualni ljudje razkrijejo, so velikokrat zavrnjeni s strani partnerja, ki asexualnosti ne razume, ali jim spolnost predstavlja nujen del odnosa.
- Patologizacija: drugi pogosto domnevajo, da je z zdravjem osebe nekaj narobe, in je zaradi tega asexualna. To je bilo povezano z mislijo, da je asexualno osebo potrebno »popraviti«. Te domneve pogosto pridejo od družine, prijateljev, partnerjev, medijev, zdravnikov in zaposlenih na področju duševnega zdravja. Pogosta je sugestija, da so asexualni ljudje hormonsko neuravnovešeni in so zato asexualni.

- Razočaranje: ko se jim je oseba razkrila kot aseksualna, so nekateri partnerji, prijatelji in družina pokazali razočaranje. To je običajno povezano s prepričanjem, da brez partnerja ne moremo biti srečni, in z napačnim enačenjem aseksualnosti z aromantičnostjo.
- Infantilizacija: odrasla oseba se na podlagi identitete, zanimanja ali druge značilnosti obravnava kot nezrela ali otroška. Gre za mikroagresijo, za katero je bilo ugotovljeno, da je skupna ljudem z ovirami (Nadal, 2018). V tem primeru se aseksualne osebe zaradi pomanjkanja spolne privlačnosti obravnavajo kot nezrele ali naivne, zlasti kadar izražajo tudi nezainteresiranost ali nenaklonjenost spolni dejavnosti. Ljudje jim včasih predlagajo, da bi morala oseba razviti zanimanje za spolnost oziroma odrasti. Včasih so aseksualne osebe obravnavane, kot da so fizično ali čustveno nezrele in da si bodo spolnosti želeli, ko bodo starejši ali bolj izkušeni, kljub temu da so že odrasli.
- Razčlovečenje (angl. »dehumanization«): osebe so lahko zaradi njihove aseksualnosti opisane kot nečloveške, kot stroj, rastlina, brez čustev,...
- Tokenizacija (angl. »tokenization«): drugi se do aseksualne osebe obnašajo, kot da je predstavnik vseh aseksualnih ljudi, da je sprejemljivo, da jim postavljajo invazivna vprašanja. Aseksualne osebe se v takih primerih lahko počutijo kot "zanimivost".
- Ignoranca: aseksualni ljudje morajo razbijati stereotipe, odgovarjati na vprašanja in voditi neprijetne pogovore, da bi pregnali nevednost drugih.
- Splošen LGBT+ predsodek (Deutsch, 2018, st. 17-24).

V raziskavi Deutsch (2018, str. 24) so aseksualni udeleženci poročali, da mikroagresije prihajajo od številnih virov. Izpostavili so osem pomembnih virov mikroagresije: družino, prijatelje, šolo, verske ustanove, medije, druge LGBT+ ljudi in zdravstvene delavce. Presenetljivo je, da je LGBT+ skupnost pomemben vir mikroagresije. Udeleženci so poročali, da se včasih počutijo nezaželene v prostorih LGBT+ skupnosti in da jim je pogosto rečeno, da niso del skupnosti, ker njihove izkušnje niso enake.

Deutsch (2018, str. 27-32) opisuje tudi reakcije aseksualnih oseb na doživljanje mikroagresije. Med čustvenimi reakcijami navaja bolečino, nelagodje, strah, tesnobo, izčrpanost, frustracijo ali jezo, žalost, zmedenost ter izgubo motivacije. Med kognitivnimi reakcijami navaja analiziranje ali premlevanje problema (=ruminacijo), dvom in internalizacijo predsodkov

aseksualnosti. Med vedenjskimi reakcijami našteva izogibanje, pojasnjevanje / zagovorništvo, strinjanje in pretvarjanje ter iskanje podpore in pomoči.

1.4.2 DISKRIMINACIJA

Slovar slovenskega knjižnega jezika (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 1964) diskriminacijo definira kot »dajanje, priznavanje manjših pravic ali ugodnosti komu v primeru z drugimi, zapostavljanje«. Gre za neenako obravnavanje določene osebe v primerjavi z drugimi osebami na podlagi narodnosti, rase, etničnega porekla, spola, zdravstvenega stanja, invalidnosti, jezika, verskega prepričanja, starosti, spolne usmerjenosti, spolne identitete, spolnega izraza, izobrazbe, socialno ekonomskega statusa, družbenega položaja ali katerekoli druge osebne okoliščine. Ogroža, omejuje ali onemogoča uveljavljanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Plahutnik Baloh, 2015, str. 14).

Ustavno sodišče z odločbo št. U-I-425/06 (Zakon o registraciji istospolne partnerske skupnosti, 2009) prepoveduje vsakršno diskriminacijo na podlagi osebnih okoliščin, med drugim spolne usmerjenosti posameznika. Prav tako je prepovedana z Zakonom o varstvu pred diskriminacijo (2016).

Kuhar (2009) navaja, da se diskriminacija kaže v obliki družbenega izključevanja oseb ali skupin. Lahko je neposredna (t.j. situacija, ko je oseba bila, je, ali bi lahko bila, v enakih ali podobnih situacijah, slabše obravnavana od drugih oseb) ali posredna (posledica navidezno nevtralnega ukrepa, ki posameznika postavi v slabši položaj od drugih oseb) (Magić in Swierszcz, 2012)

Ambrožič (2020, str. 21) opisuje, da je v pravnem smislu »diskriminacija označena kot z zakonom prepovedana neenaka obravnava osebe ali skupine v primerjavi z drugo osebo ali skupino zaradi ene ali več osebnih okoliščin. V sociološkem smislu pa diskriminacijo označujemo kot obliko družbene prakse, ki temelji na stereotipih in predsodkih, zakoreninjenih v kulturi določene družbe. Rezultati take prakse se kažejo v različnih oblikah segregacije in družbenega izključevanja skupin ali posameznikov«.

Zakon o varstvu pred diskriminacijo (2016) opredeljuje, da diskriminacija vključuje tudi nadlegovanje in spolno nadlegovanje ter vsako manj ugodno obravnavanje osebe zaradi zavrnitve ali dopuščanja takega vedenja; odredbo, ukaz ali drugo navodilo, da naj se osebo

diskriminira zaradi določene osebne okoliščine, pozivanje k diskriminaciji in navodila za diskriminacijo.

Čeprav aseksualnost sama po sebi ni škodljiva, aseksualne osebe pogosto doživljajo določene predsodke, škodo in krivico. V mnogih primerih je ta škoda neposredno povezana z nepoznavanjem oziroma napačnimi informacijami, ki jih imajo ljudje o aseksualnosti (Brunning in McKeever, 2020).

Do danes le malo študij raziskuje izkušnje diskriminacije in predsodkov do aseksualnih ljudi (Foster, 2017, str. 89). Brunning in McKeever (2020) ocenjujeta, da čeprav aseksualne osebe niso zakonsko kaznovane (kot v nekaterih državah, npr. Iran, Afganistan,...) na podoben način kot homoseksualne osebe, so le-te kljub temu diskriminirane. Navajata celo raziskave, ki kažejo, da imajo heteroseksualci morda še večje predsodke do aseksualcev kot do homoseksualcev in biseksualcev. Vidiki diskriminacije so lahko odvisni tudi od drugih delov posameznikove identitete. Pogosto imajo aseksualne osebe manj pravne zaščite kot geji, lezbijke in biseksualne osebe (James, b.d.).

Z raziskavo Vsakdanje življenje mladih LGBTIQ+ oseb v Sloveniji, ali: "To, da imam svoje jebene pravice!", so Perger, Muršec in Štefanec (2018, str. 21) ugotovili, da je 40 % mladih LGBT+ oseb že doživelo nasilje in/ali diskriminacijo. Med aseksualnimi osebami jih je 53 % že imelo izkušnje z nasiljem in/ali diskriminacijo. Perger, Muršec in Štefanec navajajo tudi, da med prostori, kjer osebe doživljajo največ nasilja in/ali diskriminacije, izstopata ulica, kjer je nasilje doživelo 39 % anketiranih, in šola oziroma fakulteta, kjer ga je bilo deležnih 29 %.

Julie Decker (2014) opredeljuje več področij diskriminacije aseksualnosti v pravnem sistemu, med drugim: nezmožnost posvojitve otrok, diskriminacija pri zaposlovanju in nastanitvi, diskriminacija s strani strokovnjakov za duševno zdravje in neenake pravice s poročenimi pari. Foster in Sherrer (2014) sta ugotovila, da se aseksualni ljudje zaradi zgodovine patologizacije v zdravstvu pogosto bojijo razkriti svojo aseksualnost medicinskemu osebju in strokovnjakom na področju duševnega zdravja.

Povečevanje partnerskih odnosov in romantike v medijih se dogaja na več načinov, na primer, ko predstavljajo poroko kot končni cilj, prijateljstvo pa kot nezadovoljiv odnos, take

ideje pa krepijo predsodke do samskih in jih prikazujejo kot neizpolnjene. Prikazovanje samskih (aseksualnih) ljudi kot žalostnih, osamljenih, nezrelih in brez življenja zunaj dela ima lahko resne posledice pri diskriminaciji pri zaposlovanju in iskanju stanovanja. Z natančnejšim proučevanjem reprezentacije odnosov lahko začnemo kritizirati načine, kako se romantika povečuje v medijih (Granger, 2020, str. 7). Poroka na nek način res olajša življenje. Z zakonsko zvezo se osebi ni treba soočiti z diskriminacijo na področju dela in stanovanjske situacije, s katero se sooča samska oseba. Samski ljudje so tudi večkrat naprošeni, da krijejo izmene kolegov, delajo nadure in potujejo več, kar izhaja iz predpostavke, da imajo za to dovolj časa (Granger, 2020, str. 13).

Ideja, da so samski manj zanesljivi in stabilni kot poročeni, vpliva tudi na stanovanjske odločitve. V študiji o tem, kako najemodajalci dojemajo potencialne najemnike, so imeli najemodajalci tri možnosti; vse osebe so imele enake življenjepise, razlikovali so se le njihovi zakonski statusi. 61 % najemodajalcev je ob predstavitvi treh potencialnih parov najemnikov različnih statusov reklo, da jih bo oddalo zakonskemu paru, 24 % neporočenim parom in le 15 % jih je bilo pripravljenih stanovanje oddati dvema prijateljicama/prijateljema (Kislev, 2019, str. 87). Najemodajalci so povedali, da sta zakonca videti bolj stabilna. Na romantiko gledajo kot na močnejšo vez kot prijateljstvo, ljudje brez take vezi pa imajo manj možnosti, da dobijo stanovanja. To kaže na jasne predsodke do ljudi, ki niso v partnerskih zvezah (Granger, 2020, str. 14).

Aseksualnost je diskriminirana tudi v šolskem sistemu, ki s pomanjkanjem ustrezne spolne vzgoje in izključevanjem aseksualnosti kot spolne usmerjenosti, pripomore k krepitvi predsodkov aseksualnosti (Claire, 2015). Najstniki najpogosteje vedo le za termine »heteroseksualnost«, »homoseksualnost« in »biseksualnost«. Ker pojma »aseksualnost« ne poznajo, se lahko počutijo zmedeno. Govor o aseksualnosti v šoli v sklopu spolne vzgoje bi to zmedenost odpravil in učencem pomagal hitreje odkriti njihovo spolno identiteto.

Przybylo (2014) je ugotovil, da se diskriminacija aseksualnih oseb najpogosteje kaže v obliki socialne izključenosti in izolacije, nejevere in neupoštevanja njihove aseksualne identifikacije, neželenih spolnih odnosov, ustrahovanja in draženja.

Raziskava LGBT+ iz leta 2017, ki jo je izvedla vlada Združenega kraljestva (Government Equalities Office, 2017), je pokazala, da so izmed manjšin vseh spolnih usmerjenosti, aseksualne osebe ene najmanj zadovoljnih s svojim življenjem (nižje so bili le trans moški),

da se v družbi počutijo najbolj neprijetno ter da kar 89 % asexualnih oseb noče razkriti svoje spolne identitete zaradi strahu pred negativnimi reakcijami, kar je najvišji odstotek med vsemi manjšinami spolnih usmerjenosti.

Asexualne osebe so v medijih slabše zastopane, kar olajša sovražnost in predsodke in lahko privede do njihove zavrnitve tako s strani heteroseksualnih oseb kot LGBT+ skupnosti. Nekatere spletne storitve za zmenke, vključno s Tinderjem, Bumble-om in Match.com, nimajo možnosti, da se uporabniki identificirajo kot asexualni, kar ovira njihovo možnost iskanja romantičnih partnerjev (Kliegman, 2018).

Primer diskriminacije asexualnih ljudi se jasno kaže tudi s primerom Rusije, ki je leta 2015 sprejela zakon, ki med drugim prepoveduje pridobivanje voznških dovoljenj ljudem z motnjami spolne privlačnosti in so s tem dejansko prepovedali vožnjo vsem asexualnim (in drugim) osebam (Oliphant, 2015).

1.4.3 NASILJE

Slovar slovenskega knjižnega jezika nasilje opredeljuje kot »dejavni odnos do koga, značilen po uporabi sile, pritiska« (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 1964). Svetovna zdravstvena organizacija (World Health Organization, b.d.) pa nasilje opredeljuje kot namerno uporabo grožnje ali dejanske fizične sile ali moči nad samim seboj, drugo osebo, skupino ali skupnostjo, katere posledica ali velika verjetnost posledice je poškodba, smrt, psihološka škoda, nerazvitost ali pomanjkanje.

Nasilje je bilo izrecno opredeljeno kot pomemben javnozdravstveni problem (Rutherford, Zwi, Grove in Butchart, 2007, str. 676). Poznamo več oblik nasilja, najpogostejše so psihično, fizično, spolno in ekonomsko nasilje.

Plaz (2016, str. 74) meni, da je pri oblikah nasilja primerno začeti s psihičnim nasiljem, saj se iz te oblike nasilja lahko razvijejo tudi druge oblike oziroma jih med seboj tudi povezuje.

V tretjem členu Zakona o preprečevanju nasilja v družini (2008) je psihično nasilje opredeljeno kot ravnanje in širjenje informacij, s katerimi povzročitelj nasilja pri žrtvi povzroči strah, ponižanje, občutek manjvrednosti, ogroženosti in druge duševne stiske, tudi če so storjena z uporabo informacijsko komunikacijske tehnologije. Društvo za nenasilno

komunikacijo (b.d.) kot primere psihičnega nasilja med drugim navaja kritiziranje človekove osebnosti, žaljenje, zmerjanje, poniževanje, ustrahovanje in grožnje z besedami, kričanjem ali telesno držo, ignoriranje, širjenje negativnih govoric o osebi in podobno.

Aseksualne osebe so pogosto žrtve psihičnega nasilja, ki se kaže kot zasmehovanje njihovih teles, izjave, da je z njimi oziroma njihovim telesom nekaj narobe, ker so aseksualni, posmehovanje žrtvinemu telesu, ko se njeno telo odziva ali ne odziva na spolna dejanja, grožnje, da jih bodo proti njihovi volji razkrili delodajalcu, družini, prijateljem itd., prepoved pogovora in/ali druženja z drugimi aseksualnimi osebami, prepoved govora o aseksualnosti in aseksualnih temah, prepoved udeleževanja podpornih skupin, žalitve in nesprejemanje oziroma razvrednotenje identitete (Utah Domestic Violence Coalition, 2016).

Prav tako je v tretjem členu Zakona o preprečevanju nasilja v družini (2008) opredeljeno tudi fizično nasilje. Tu gre za vsako uporabo fizične sile, ki žrtev prisili, da kaj stori, opusti, trpi ali ji omejuje gibanje oziroma komuniciranje in ji povzroči bolečino, strah ali ponižanje, ne glede na to, ali so nastale telesne poškodbe. Društvo za nenasilno komunikacijo (b.d.) dodaja, da je fizično nasilje usmerjeno na človekovo telo ali njegovo življenje. To je izrazitejša stopnja nasilja v procesu, ki se navadno začne s psihičnim nasiljem. Vključuje dejanja, kot so klofutanje, brcanje, udarci z roko ali predmeti, odrivanje ali porivanje, zvijanje rok, davljenje ali dušenje, napadi z orožjem, umor in podobno.

Raziskava Kate Wood (2020, str. 47-48) o nasilju nad aseksualnimi osebami je pokazala, da je 13,0 % anketiranih že doživelo neko obliko fizičnega nasilja, slovenska raziskava Perger, Muršec in Štefanec (2018, str. 28-29) pa je pokazala, da je 3 % Slovencev, ki se definirajo kot aseksualne osebe, v primerjavi z 24,6 % istospolno usmerjenih Slovencev, zaradi svoje spolne usmerjenosti že doživelo fizični napad na ulici (brcanje, udarci, poškodbe z orožjem). Gross (1991) navaja, da so aseksualne osebe članice razmeroma nemočnih družbenih skupin, vendar se od tradicionalnih manjšin razlikujejo po tem, da jih telesa ne zaznamujejo, zato na prvi pogled niso prepoznavni (Gross, 1991). Podatki kažejo na to, da je stopnja heteroseksualizacije javnega prostora v slovenski družbi visoka. Pojavnost homoseksualnosti v javnosti (na primer držanje za roke med istospolnima partnerjema) je vedno že povezana z grožnjo po nasilju. To tudi delno razloži, zakaj je odstotek aseksualnih oseb z izkušnjo fizičnega napada na ulici toliko nižji, saj aseksualne osebe (ki so heteroromantične) na videz »izgledajo heteroseksualne«.

Spolno nasilje vključuje vsa dejanja, povezana s spolnostjo, ki jih oseba čuti kot prisilo. Spolna prisila je opredeljena kot »dejanje prisile (ali poskusa prisile) drugega posameznika z nasiljem, grožnjami, besednim vztrajanjem, zavajanjem, kulturnimi pričakovanji ali ekonomskimi okoliščinami k spolnemu vedenju proti njegovi volji« (Rutherford, Zwi, Grove in Butchart, 2007, str. 677). Spolno nasilje vključuje tudi neželjeno slačenje in opazovanje, komentiranje in nagovarjanje, ki je za osebo neprijetno, neželjeno poljubljanje in otipavanje, siljenje h gledanju pornografskih vsebin, siljenje k masturbiranju ali v oralni, analni in vaginalni spolni odnos, neželjeno vtikanje predmetov v anus ali nožnico, poniževanje človeka glede njegove spolnosti, voajerizem itd. Dejanja se štejejo za spolno nasilje tudi, če so storjena proti nekomu, ki na dejanja, povezana s spolnostjo ne more pristati ali jih zavrnil, na primer zaradi starosti, invalidnosti, zlorabe avtoritete, nasilja ali groženj z nasiljem. Posilstvo je opredeljeno kot fizično prisilno ali kako drugače prisiljeno prodiranje v vulvo ali anus, s penisom, drugim delom telesa ali predmetom. Spolno nasilje se lahko zgodi na medosebni ali kolektivni ravni (Rutherford, Zwi, Grove in Butchart, 2007, str. 677). Še posebej v partnerski zvezi je najtežje dokazljivo.

Spolno nadlegovanje in zloraba sta pojma, ki sta za mnoge člane asexualne skupnosti zelo pogosta. Nasilje, ki se dogaja v romantičnih odnosih, kjer je vpletena asexualna oseba, ima lahko različne oblike. Asexualne osebe pogosto doživljajo spolne grožnje in manipulacije, predvsem s strani partnerjev ali potencialnih partnerjev. Nekatere so predstavljene kot šale, druge pa so poskusi vzbuditi občutek krivde, grožnje ali privabljanja udeležencev v spolno aktivnost (na primer, da bi asexualno osebo seks z njimi "popravit") (Deutsch, 2018, st. 24). Specifično za asexualne osebe (ter osebe nekaterih drugih LGBT+ manjšin) je »korektivno« posilstvo (angl. »corrective rape«), to je, ko nekdo poskuša oziroma izvede spolni napad, da bi osebi spremenil spolno usmerjenost (npr. da bi asexualno žensko spremenil v heteroseksualno) (Brown, 2012). Temelji na ideji, da bo spolni odnos osebo razsvetlil, bo v njem uživala in bo sčasoma ozdravljena. Decker (2014) opisuje, da ko nekateri ljudje slišijo, da oseba asexualna, to jemljejo kot izziv. Mislijo, da si v resnici želijo spolnih odnosov, a tega še ne vedo, in verjamejo, da se jim bodo asexualne osebe po posilstvu zahvalile. Po navedbah organizacije AVEN (Asexual Visibility and Education Network, b.d.), prve ustanovljene internetne skupnosti, ki spodbuja ozaveščanje o asexualnosti kot spolni

usmeritvi, posilstvo asexualnih žensk drastično narašča, pogosto s strani njihovih partnerjev. Plaz (2016, str. 76-77) navaja, da ne samo družba, ampak tudi asexualne osebe same spolnega nasilja ne zaznavajo kot posilstva, ampak kot del njihove zakonske dolžnosti in ga zato ne prijavijo.

Ekonomsko nasilje Zakon o preprečevanju nasilja v družini (2008) v 3. členu opredeli kot »neupravičeno nadzorovanje ali omejevanje žrtve pri razpolaganju z dohodki oziroma upravljanju s premoženjem, s katerim žrtev samostojno razpolaga oziroma upravlja ali neupravičeno omejevanje razpolaganja oziroma upravljanja s skupnim premoženjem družinskih članov, neupravičeno neizpolnjevanje finančnih oziroma premoženjskih obveznosti do družinskega člana ali neupravičeno prelaganje finančnih oziroma premoženjskih obveznosti na družinskega člana«. Primeri ekonomskega nasilja so na primer omejevanje pravice do zaposlitve, preprečevanje žrtvi, da razpolaga s svojim ali skupnim denarjem, siljenje druge osebe v finančno odvisnost, zahteva po pokorščini, ker so žrtvina finančna sredstva nižja, neplačevanje preživnine in drugo (Društvo za nenasilno komunikacijo, b.d.). Glede asexualnosti in ekonomskega nasilja nisem našla nobene literature, sklepamo pa lahko, da se asexualne osebe soočajo s podobnimi težavami kot člani ostalih LGBT+ manjšin - na primer zavrnitev s strani staršev in posledično omejevanje njihovega premoženja, ne nudijo jim finančne pomoči, jih vržejo iz stanovanja,... (Institute of Medicine of the National Academies, 2013, str. 13).

Raziskovalci morajo dati poseben poudarek na to, kako meriti in občutljivo spraševati o nasilju in grožnji nasilja ter še posebej, kako raziskovati nasilje, katerega asexualnost osebe je bila motivacija za nasilje (na primer, da je želela oseba s posilstvom spremeniti spolno usmerjenost asexualne osebe) (Wood, 2020, str. 68).

1.5 STIGMA ASEKSUALNOSTI

Erving Goffman (2008, str. 11–13, 115) navaja, da je stigma posebna vrsta razmerja med lastnostjo in stereotipom, sodba o njej pa je odvisna od konteksta. Definira jo kot lastnost, ki posameznika dela drugačnega od drugih v isti družbeni kategoriji in zaradi katere drugi tej osebi pripisujejo posebne lastnosti. Nekatero stigmatizirane osebe začnejo nase gledati skozi prizmo stigme in se identificirajo s pripisano negativno identiteto, ki povzroča stisko, nezadovoljstvo in pustijo, da postane prevladujoča osebna značilnost stigmatizirane osebe in ji onemogoča razvoj drugih delov osebnosti (Coleman 1999, str. 208). Na podlagi

stigmatiziranih lastnosti lahko stigmatizirani oblikujejo nov sistem vrednot, posledično pa tudi subkulturo, kjer ta lastnost ni izpostavljena in označena slabšalno (Gotovnik, 2013, str. 31).

Ibarra (1998) govori o tem, da je posameznik, ki ni v skladu z družbenimi normami, lahko označen za necelovito, nenormalno osebo ter je v očeh drugih manj vreden.

Po Goffmanu (2008) so štirje tipični odzivi stigmatiziranih oseb na svojo stigmo popravilo, posredno popravilo ali kompenzacija, prekinitev z realnostjo ter osamitev. Ule (2000, str. 183) pa navaja strategije soočanja s stigmo - zavračanje stigme, sprejem stigme ter refleksija stigme.

Heteroseksizem je opredeljen kot ideološki sistem, ki zanika, zaničuje in stigmatizira vse neheteroseksualne oblike obnašanja, identitete, razmerja in skupnosti (Podkrajšek, 2009, str. 11). Gotovnik (2013, str. 28) opisuje, da prisilna heteroseksualnost nenehno kaznuje tiste, ki ne ustrezajo pritiskom norme heteroseksualnosti, in tako so tudi aseksualni posamezniki marginalizirani in stigmatizirani, v širši družbi pa nevidni. Prikazuje se jih kot seksualno prestrašene, zlorabljene, psihološko pretresene in sovražno nastrojene proti spolnosti.

Če nekaj označimo kot patologijo, to pogosto pomeni stigmatizacijo. Takšna stigmatizacija je lahko vir težav z duševnim zdravjem pri aseksualnih ljudeh. Če se po drugi strani izognemo splošni nagnjenosti k patologiji in prepoznamo, da so nekateri ljudje lahko zadovoljni, da živijo kot aseksualni, lahko to dejansko pomaga odstraniti stigmo in morebitno stisko, povezano s takšnimi nagnjenji (Bogaert, 2006, str. 248).

V študiji o duševnem zdravju samo-opredeljenih aseksualnih posameznikov so Yule, Brotto in Gorzalka (2013) ugotovili, da je ta skupina doživela višjo stopnjo pogostosti duševnih motenj, kot sta tesnoba in depresija, v primerjavi s heteroseksualnimi ljudmi. Ker je ta vidik duševnega zdravja podoben vidiku LGBT+ ljudi, se domneva, da bi lahko imeli aseksualni posamezniki podobne izkušnje marginalizacije kot druge spolne manjšine in morda celo večjo stigmo zaradi odstopa od norme spolne privlačnosti. Višja stopnja duševnih bolezni v LGBT+ skupnosti se kaže tudi kot posledica socialnega stresa, ki ga povzročajo stigma, predsodki in diskriminacija. Meyer (2003, str. 674) tovrstni družbeni stres imenuje manjšinski stres.

Njegov model manjšinskega stresa velja za posameznike, ki doživljajo predsodke, pričakovanja zavrnitve, skrivanja in prikrivanja, ponotranjeno homofobijo in blažilne procese spoprijemanja.

Stigmo lahko razdelimo na tri področja: ponotranjena stigma (razvrednotenje sebe glede na spolno identiteto ali usmerjenost, kar npr. vodi do slabe samopodobe), izvajana stigma (dejansko doživljanje diskriminacije, kar npr. vodi k slabemu duševnemu zdravju) ter pričakovana stigma (strah pred možno diskriminacijo v prihodnje, npr. oseba zaradi strahu pred diskriminacijo ne poišče pomoči) (Ambrožič, 2020, str. 72).

Brotto (2010) navaja, da je asexualna skupnost mnenja, da bi se njihova stigma zmanjšala, če bi bila asexualnost obravnavana kot spolna usmerjenost in ne kot bolezen. Problem je namreč v tem, da večina ljudi še nikoli sploh ni slišala za asexualnost ali pa ne verjame, da nekateri posamezniki ne čutijo želje po spolnosti.

Internet asexualnim osebam omogoča vzpostavljanje stika z drugimi asexualnimi osebami, kar lahko vodi do vzpostavljanja novih prijateljstev in občutka skupnosti. Scherrer (2008, str. 624) ugotavlja, da je internet omogočil virtualni prostor zelo stigmatiziranim, marginaliziranim skupinam, da najdejo skupnost in podporo svoji identiteti. Zagotavlja tudi zasebnost, ki je ob začetku oblikovanja asexualne identitete za posameznika zelo koristna (Scherrer, 2008, str. 624).

1.5.1 STRATEGIJE SPOPRIJEMANJA S STIGMO

Načine soočanja s stigmo in njenimi posledicami lahko uvrstimo v Goffmanovo (2008) kategorizacijo odzivov na stigmo. Gotovnik, (2013, str. 33) izpostavlja pet strategij soočanja asexualnih ljudi na stigmo - samocenzuro, senzibilizacijo, akomodacijo, kompenzacijo in resignacijo. Kovačič (2012, str. 114) pa načine soočanja s stigmo razčleni v dvanajst kategorij. Strategije se lahko med seboj prikrivajo in prepletajo. Samocenzuro, senzibilizacijo, akomodacijo, potopitev v heteroseksualnost, zavračanje fiksne identitete in zanikanje uvršča v prvo Goffmanovo kategorijo (popravlilo stigmatizirane identitete), kompenzacijo v drugo kategorijo (posredno popravilo ali kompenzacija), reinterpretacijo, nihilizacijo in skupinsko zavezo v tretjo kategorijo (prekinitev z realnostjo), resignacijo pa v četrto Goffmanovo kategorijo (osamitev). Gotovnik (2012, str. 33) pa resignacijo, namesto v četrto kot Kovačič (2012, str. 114), uvrsti v tretjo kategorijo.

Samocenzura je lahko prostovoljna ali prisilna. Ker se želijo izogniti stigmatizaciji in afobiji, nekatere asexualne osebe ohranjajo navidezno heteroseksualnost in tako prikrivajo svojo pravo spolno usmeritev. Samocenzure se poslužujejo predvsem zaradi pogostega napačnega razumevanja asexualnosti, saj je številni ne vidijo kot trajne spolne usmerjenosti. V izogibanju na ta način vidijo pobeg stran od diskriminacije na podlagi njihove spolne usmerjenosti (Gotovnik, 2013, str. 33).

Senzibilizacija oziroma informiranje javnosti je proces, ki vodi k povečani občutljivosti oziroma boljši ozaveščenosti družbe o nekem fenomenu, kot je na primer asexualnost. Udeleženci v raziskavi Tanje Kovačič (2012, str. 116) so mnenja, da imajo ljudje predsodke prav zaradi nevednosti in verjamejo, da lahko dostopnost do informacij, spoznavanje asexualnih oseb in izmenjava mnenj o spolnosti ter odnosih vplivajo na boljše zavedanje in sprejemanje asexualnosti ter nenormativnih načinov življenja. To so tudi cilji, ki si jih asexualna skupnost prizadeva doseči. Gotovnik (2013, str. 33) omenja tudi potrebo po institucionalni senzibilizaciji, do katere naj bi prihajalo predvsem v procesih izobraževanja. Temu bi sledil tudi odmik od medicinskega diskurza.

Akomodacija izraža značilne različne načine upravljanja s spolno usmerjenostjo glede na različne življenjske situacije (Kuhar, Kogovšek Šalamon, Humer in Maljevac, 2011, str. 95). V primeru asexualnih oseb se kaže tako, da se le-te razkrivajo zgolj v nekaterih situacijah oziroma okoljih (na primer le drugim članom asexualne skupnosti), v drugih pa ne (na primer v bolj heteronormativnih okoljih). S tem determinirajo svoje vedenje v različnih življenjskih situacijah (Gotovnik, 2013, str. 34). Kovačič (2012, str. 117) znotraj strategije akomodacije razčleni še dve strategiji soočanja s stigmo asexualnosti. Prva je strategija potopitve v asexualnost, t.j. ko posameznik zaradi družbe prevzame heteroseksualno vlogo in držo, čeprav ne čuti privlačnosti in se skrivno identificira kot asexualna oseba, druga strategija pa je zavračanje fiksne identitete. Pri slednji gre za to, da s premikom proč od dualnega pogleda na spol in spolnost novejša teorije dopuščajo možnost spreminjanja spolne usmeritve in identitete skozi čas (Clarke, Ellis, Peel in Riggs, 2010, str. 159). Asexualna oseba tako na primer, iz različnih razlogov, prevzame fluidno identiteto. Lahko na primer meni, da se bodo njeni občutki glede spolnosti še spreminjali, ker sta zanjo lahko fiksna identiteta in z njo

povezani družbeni pritiski, zaradi stigmatiziranosti aseksualnosti, izredno omejujoči in ker je nobena fiksna identiteta ne opiše v celoti.

Kovačič (2012, str. 118) kot način soočanja s stigmo aseksualnosti opredeli tudi zanikanje, kjer posamezniki prikrivajo lastna čustva in nezavedno ustvarjajo družbeno bolj sprejemljiva mnenja o tem, kdo so spolno zaželeni objekti. Gre za internalizacijo heteroseksualnih norm in vrednot. Značilno je posameznikovo zanikanje lastnih občutij, fantazij in aktivnosti (Kuhar, Kogovšek Šalamon, Humer in Maljevac, 2011, str. 170).

Pri strategiji kompenzacije gre za to, da aseksualne osebe svojo spolno usmerjenost in pomanjkanje želje po spolnosti doživljajo kot manko ter verjamejo, da morajo biti zaradi svoje spolne usmerjenosti bistveno bolj uspešni na vseh področjih svojega življenja, v upanju, da dosežejo enake cilje kot heteroseksualci, ter da bodo takrat bolj družbeno sprejeti (Gotovnik, 2013, str. 34). Manko lahko presežejo le z močno voljo. Aseksualni udeleženci v raziskavi Kovačič (2012, str. 119) na primer ocenjujejo, da je spolnost zanje predvsem delo (iz ljubezni), (samo)prisila, podreitev, frustracija, način ugajanja in razlog za prepire, v družbi pa spolnost velja za enega od bistvenih elementov partnerstva in ljubezni ter kot način za spočetje otroka. Kuhar, Kogovšek Šalamon, Humer in Maljevac (2011, str. 96) navajajo, da morajo aseksualne osebe zaradi svoje spolne usmerjenosti vložiti bistveno več truda v določene segmente življenja, da dosežejo enake cilje.

Reinterpretacija je način soočanja s stigmo, pri kateri se posameznik oprime bolj nekonvencionalne interpretacije svojega položaja in stigmi pripisuje drugačno vrednost (Kovačič, 2012, str. 119). Na primer, aseksualnost uvidi kot plemenito, kot vir moči, izredno pomembno, pozitivno vrednoto,... En izmed udeležencev v raziskavi Kovačič (2012, str. 119) je povedal, da »ker je aseksualen, na druge ne gleda kot na predmete poželenja, temveč kot na celostne osebe«.

Nihilizacija je strategija, kjer stigmatizirani posamezniki odklanjajo splošno uveljavljene življenjske norme in vrednote. Pri aseksualnih osebah se na primer to kaže kot kritika do seksualizirane družbe, ki ljubezen enači s spolnostjo, ter kot kritika do prevladujočih seksualnih in mačističnih vzorcev (Kovačič, 2012, str. 120).

Skupinska zaveza je strategija, preko katere stigmatizirane osebe postanejo dejavno vključene v aktivnosti aseksualne skupnosti. Stigmatizaciji se osebe zoperstavijo s krepitvijo občutka

pripadnosti skupnosti, ki nudi socialno in čustveno podporo ter pomoč (Kovačič, 2012, str. 120).

Pri resignaciji pa gre za to, da se stigmatizirani posameznik izogiba situacij, kjer čuti nerazumevanje oziroma jih doživlja kot stresne, saj verjame, da na situacijo nima vpliva. Primer je na primer asexualna oseba, ki se razkrije, okolica pa je ne sprejme, zato oseba doživlja neprijetna čustva in se raje umakne (Kovačič, 2012, str. 121). Kuhar, Kogovšek Šalamon, Humer in Maljevac (2011, str. 94-95) umik iz (afobične) situacije opredeljujejo kot proaktivno dejanje, saj omogoča lastno zaščito.

Asexualne osebe se srečujejo z vsakodnevnimi stiskami in dilemami, strategije soočanja pa jim pri tem pomagajo. Praviloma se osebe strategij nezavedno poslužujejo, lahko se prekrivajo in so odvisne od posamezne situacije. Tudi druge manjšine se poslužujejo podobnih strategij soočanja s stigmo (Gotovnik, 2013, str. 35).

1.6 ASEKSUALNOST IN SOCIALNO DELO

Ker je glavni namen socialnega dela sodelovanje s posamezniki, skupinami in skupnostmi, ni presenetljivo, da sta spolna usmerjenost in spolna identiteta medsebojno povezani in pomembni temi socialnega dela. Ključno se je zavedati, da je spolna usmerjenost en izmed bistvenih vidikov posameznikove identitete. Pomembno je, da se znajo socialni delavci na posameznikovo morebitno razkritje ustrezno odzvati in z njim oziroma njo razpravljati o vprašanjih, povezanih z njegovo oziroma njeno spolno usmerjenostjo. Tabu spolnosti namreč omejuje napredek kohezivnega poklicnega diskurza in prispeva k nadaljevanju zatiranja marginaliziranega prebivalstva. Zagovorništvo LGBT+ oseb in njihovih pravic je v socialnem delu nenehna potreba.

Na člane LGBT+ skupnosti je pogosto gledano kot na homogeno skupino, čeprav ima znotraj skupine vsak posameznik svoje potrebe, in ravno to pomanjkanje zavedanja o specifičnih potrebah določene manjšine s strani institucij in organizacij socialnega varstva pogosto vodi k delnim in ne celostnim pristopom, ki temeljijo na heteroseksističnih predpostavkah (Community Care, 2006).

Socialni delavci so se, tako kot večina ljudi, socializirali s pomočjo socialnega učenja, pri katerem posamezniki svoja prepričanja oblikujejo preko ljudi, s katerimi so odraščali, in izkušenj, ki so jih imeli (Bandura, 1999). Če posameznik ni odraščal z vplivom ali izkušnjami LGBT+ skupnosti, morda ne bo razumel te skupnosti. Ljudje, ki so odraščali v okoljih, kjer je obstajal negativni stereotip, povezan s populacijo LGBT+, bodo ta prepričanja vključili v svoje vrednote (Florez in Hall, 2015, str. 2).

Newman, Bogo in Daley (2008, str. 230) so mnenja, da bi morale šole in fakultete za socialno delo po vsem svetu ponuditi več izobraževalnih možnosti za študente, da raziskujejo vprašanja identitete in samorazkrivanja, spolne usmerjenosti ter za vključevanje osebnega in poklicnega jaza v odprto in podporno okolje. Navajajo, da je treba priznati in obravnavati sistemska vprašanja moči, kot je heteroseksizem.

Pomembno se mi zdi, da socialni delavci posameznikove spolne usmerjenosti ne smemo predvidevati in v skladu s svojim predvidevanjem z njimi komunicirati. Čeprav moramo biti pripravljeni na to možnost, vseeno ne smemo domnevati, da je, samo zato, ker nas oseba obvešča o svoji spolni usmerjenosti, to nekaj, zaradi česa je prišla k nam, da je to njen problem oziroma vir stiske. Včasih je morda identiteta uporabnika nujno potrebno predpogojno znanje, ki nam ga mora dati, preden lahko razloži kaj drugega, kar se dogaja v njihovem življenju (lahko da je oseba na primer aktivistka za asekualno izobraževanje) (Coyote, 2016).

Spoštovati moramo njihovo samoidentifikacijo. Oseb, ki se nam razkrijejo, brez dovoljenja nikoli ne razkrivamo drugim, vsak posameznik ima namreč pravico do samorazkritja. Če nečesa ne vemo, se dodatno izobrazimo. Bistveno se mi zdi tudi, da smo pozorni na lastne predsodke, stereotipe in privilegije.

Socialni delavci in delavke smo spoštljivi in odgovorni zavezniki (aseksualnih) uporabnikov. Gabi Čaćinovič Vogrinčič (2010, str. 241) opisuje, da spoštljiv in odgovoren zaveznik deluje po konceptih socialnega dela, pri čemer je še posebej pozoren na sprejemanje uporabnika. Uporabniku damo vedeti, da ga poslušamo in da je slišan. Socialni delavec oziroma delavka odstopi od moči, ki ji ne pripada, in deluje iz perspektive moči (Čaćinovič Vogrinčič, 2002, str. 93). Poznati in pozoren mora biti na raznolikost uporabnikov in uporabnic, s katerimi soustvarja rešitve.

Flaker (2012) navaja, da je potrebno uporabnika sprejemati celostno in zavzemati zagovorniško držo v primerih, ko ga okolica poskuša reducirati na oznake in nalepke. S tem, ko uporabniku prisluhnemo, ohranimo njegovo zgodbo, ki bi bila drugače preslišana, in mu lahko pomagamo ustvariti novo zgodbo (Poglajen, 2017, str. 41). Negativni odzivi strokovnjakov ob razkritju asexualne spolne usmerjenosti lahko osebo zaznamujejo ter ji povečajo strah pred ponovnim razkritjem.

Willis, Schaub in Cosis Brown (2016, str. 2165) so mnenja, da je potrebno vzpostaviti nove pristope h kritični praksi socialnega dela z različnimi skupinami uporabnikov. Vzpostaviti je potrebno pristope in storitve, ki upoštevajo spolnost kot integralno psihološko in socialno razsežnost.

Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije navaja, da mora biti delo socialne delavke antidiskriminatorno usmerjeno. To pomeni da »pri svojem delu uporabnikov ne sme izključevati, omejevali ali zapostavljati na podlagi rase, barve kože, spola, narodnostnega ali etničnega porekla, gmotnega in družbenega položaja, življenjskega stila, seksualne, verske ali idejne usmerjenosti, morebitne socialne označenosti, zmanjšanih duševnih oziroma telesnih sposobnosti« (Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije, 2006, str. 3). Poleg tega je socialna delavka dolžna zavrniti kakršnokoli sodelovanje v postopkih, ki niso v skladu s tem načelom ter na kršitve tega načela opozarjati tudi druge (Kodeks etike socialnih delavk in delavcev Slovenije, 2006, str. 3). Pomembno je, da socialna delavka razume posledice diskriminacije in nasilja na podlagi spolne usmerjenosti (npr. asexualnosti) in si prizadeva za njihovo odpravo. To se lahko kaže s širjenjem ozaveščenosti o asexualnosti, z udeležbo na volitvah, referendumih, protestih, udeleževanjem in organiziranjem delavnic, iniciranjem LGBT+ tematik,... Če sliši sovražni govor, ne sme biti tiho.

Asexualne osebe imajo lahko edinstvene potrebe in izkušnje, ki izpodbijajo tradicionalno prakso na področju duševnega zdravja. Potrebno se je izobraziti in se naučiti, kako upoštevati te razlike, da preprečimo škodo v socialnodelovnem odnosu ali, kar je še huje, jo še povečamo (Coyote, 2016). Če socialni delavci sodelujemo z uporabniki, ki se definirajo kot asexualni, in ne izvajamo kulturno kompetentne oskrbe, lahko krepimo socialne stresorje, ki jih uporabniki doživljajo v zunanjem okolju. Asexualne osebe se na primer lahko soočijo tudi s

predsodki dobronamernih socialnih delavcev, ki domnevajo, da je pomanjkanje njihove spolne privlačnosti posledica travme ali motnje.

Potrebno je, da se socialni delavci izogibamo neodgovorni domnevi, da je doživljanje spolne privlačnosti in spolne želje vedno ideal, ki bi se mu moral uporabnik prilagoditi, ne da bi prej skupaj z uporabnikom raziskali, ali bi doseganje (ali prenašanje) te domnevne norme za uporabnika pomenilo srečnejše življenje.

Pooblašenci in izvajalci socialne oskrbe pri načrtovanju in opravljanju storitev pogosto ne razmišljajo o LGBT+ ljudeh, predvsem pa ne o aseksualnih ljudeh, ki so izmed vseh LGBT+ manjšin najbolj zapostavljeni, vendar to ne pomeni, da aseksualne osebe socialnih storitev ne uporabljajo oziroma jih nočejo uporabljati. To morda ni tako jasno vidno, saj se aseksualne osebe bojijo strokovnjakom razkriti, ker bi to lahko vodilo do diskriminacije. Aseksualne osebe bodo pogosteje prišle k socialnim službam, če se bodo počutile udobno in varno. Usposabljanje za neobsojajoče delo na podlagi odnosov je ključnega pomena. Potrebno je poskrbeti za individualiziran delovni odnos in ustrezne storitve, prilagojene potrebam aseksualne osebe in njene družine. Socialne službe morajo uporabnikom dati vedeti, da jih sprejemajo. Aseksualna spolna usmerjenost je namreč samo en vidik tega, kdo ti uporabniki so, v njihovi identiteti je še veliko drugih vidikov, kot so rasa, vera, spol, družbeni položaj, starost,... (Social Care Institute for Excellence, 2011).

2. FORMULACIJA PROBLEMA

Heteronormativne predstave družbene identitete prežemajo skoraj vse vidike našega vsakdanjega življenja. Medtem ko je družba že naredila nekaj korakov k sprejemanju LGBT+ skupnosti, raziskave kažejo, da je diskriminacija še vedno precej razširjena (Bostwick, Boyd, Hughes, West in McCabe, 2014, Almeida, Johnson, Corliss, Molnar in Azrae, 2009, Casey idr., 2019).

Sklepamo lahko, da aсексуалni posamezniki, tako kot ostale LGBT+ manjšine, doživljajo diskriminacijo in nasilje ter da so učinki in posledice teh izkušenj na njihovo čustveno in duševno zdravje podobni učinkom in posledicam diskriminacije in nasilja za osebe drugih LGBT+ skupin, vendar pa to zaradi razvrednotenja aсексуálnosti (tudi znotraj LGBT+ skupnosti same) še ni zelo raziskano. Za temo sem se med drugim odločila ob ugotovitvi, da o tej tematiki (pa tudi nasploh o aсексуálnosti) v slovenščini še ni veliko napisanega. To je prva slovenska raziskava iz tega področja.

Ugotavljal bom, kateri so glavni stereotipi o aсексуálnosti in ali le-ti držijo, kdo aсексуálnim osebam predstavlja največji vir pritiska k spolnosti ter kako ta pritisk vpliva nanje, v kakšnih situacijah se aсексуální ljudje počutijo diskriminirane in kako se odzivajo na diskriminacijo, žrtve katere vrste nasilja najpogosteje so, kakšno je mnenje aсексуálnih ljudi o tem, kakšna sporočila o aсексуálnosti širijo mediji, kako se aсексуální ljudje v LGBT+ skupnosti počutijo sprejete, kaj je pomembno, da strokovne delavke (socialne delavke, zdravstvene delavke) vemo o aсексуálnosti, kako jih lahko podpremo in jim pomagamo ter kako se odnos družbe do aсексуálnosti spreminja.

Namen raziskave je, da se bolje spoznam z aсексуálnostjo in aсексуálno skupnostjo ter posledično mogoče lahko kot socialna delavka na tem področju na podlagi njihovih odgovorov kaj naredim oziroma spremenim, predvsem na področju varnosti in zaščite pred nasiljem ter ozaveščanjem o diskriminaciji aсексуálnih ljudi. Ugotovitve bodo pripomogle tudi k preprečevanju nenamerne mikroagresije s strani socialnih delavk.

2.1 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

- Kateri so glavni obstoječi stereotipi o aseksualnosti in kakšen je splošni odnos družbe do aseksualnosti?
- Ali se odnosi aseksualnih ljudi z njihovimi družinami in prijatelji po njihovem razkritju spremenijo in če da, kako?
- Kako aseksualne osebe doživljajo in se spoprijemajo z različnimi oblikami diskriminacije in nasilja?
- Kdo aseksualnim osebam predstavlja največji vir pritiska k spolnosti in kakšen vpliv ima ta pritisk njihovo življenje?
- Kakšno vlogo varovanja, podpore in pomoči aseksualnim ljudem (lahko) igrajo mediji, LGBT+ skupnost, strokovne (zlasti socialne in zdravstvene) delavke in delavci?

3. METODOLOGIJA

3.1 VRSTA RAZISKAVE

Raziskava je kvalitativna, saj sem zbirala besedne opise, nanašajoče se na raziskovani problem (Mesec, 1997, str. 85). Pridobila sem podatke, ki niso številčni, za raziskovanje pa sem uporabila v naprej pripravljene smernice za delno standardiziran intervju. Raziskava je tudi empirična, saj sem z intervjuji zbirala novo gradivo (Mesec, 1997, str. 84).

3.2. TEME

Teme moje raziskave so stereotipi aseksualnosti, razkritje aseksualne identitete, diskriminacija aseksualnosti in aseksualnih oseb, pritisk k spolnosti, nasilje nad aseksualnimi osebami, aseksualnost v medijih, občutek sprejetosti aseksualnosti v LGBT+ skupnosti, odnos družbe do aseksualnosti ter aseksualnost in socialno delo.

3.3 MERSKI INSTRUMENTI IN VIRI PODATKOV

Merski instrument oziroma vir empiričnih podatkov so predstavljale v naprej pripravljene smernice za delno standardiziran intervju (Priloga 9.1). Pripravila sem jih vnaprej in jih v potrditev poslala mentorici. Smernice so bile vsebinsko pomembne, povezane z raziskovalnim problemom. Vprašanja so bila preprosta, tako da so jih intervjuvanci in intervjuvanke razumeli. Oblikovala sem jih na podlagi literature, ki sem jo prebrala.

3.4 POPULACIJA IN VZOREC

Populacija moje raziskave so aseksualne osebe. To je kar precejšnja populacija in bi bilo težko zajeti vse, zato sem do podatkov prišla z vzorčenjem. Moj vzorec je 30 aseksualnih uporabnikov. Do 17 uporabnikov sem prišla preko aseksualne prijateljice, ki je uporabnica društva Kvartir. Ona me je usmerila naprej k svojim aseksualnim prijateljem, ti pa so me nadalje usmerili k svojim aseksualnim znancem. Do 13 uporabnikov pa sem prišla preko podbralnika r/asexuality na družabnem omrežju Reddit. Ti uporabniki niso bili Slovenci. Vzorec, ki sem ga izbrala, je neslučajnostni priložnostni vzorec. Intervjuvancev in intervjuvank nisem poznala od prej. Neslučajnostni vzorec ne temelji na načelu, da mora imeti vsaka enota populacije enako možnost, da pride v vzorec (Mesec, 1997, str. 153). V tem primeru rezultati, ki jih pridobimo, (načeloma) veljajo zgolj za vzorec (skupino enot od 40

katerih smo jih dobili), ne pa tudi za populacijo, iz katere enote vzamemo. Takšno »posploševanje na populacijo« v primeru neslučajnostnega vzorčenja torej načeloma ni primerno.

3.5 ZBIRANJE PODATKOV

Metoda zbiranja podatkov, ki sem jo uporabila, je spraševanje, natančneje delno standardiziran intervju. Zbiranje podatkov sem izvedla med 22. 4. 2021 in 7. 5. 2021. S slovenskimi uporabniki sem se predhodno pogovorila po telefonu, jim predstavila temo raziskovanja ter se dogovorila za točen čas in kraj izvedbe intervjuja. Večina intervjujev je potekala preko spletne aplikacije Zoom, trije intervjuji pa so potekali v živo pri intervjuvancih doma. Uporabnike, s katerimi sem prišla v stik preko družabnega omrežja Reddit, sem kontaktirala preko zasebnega sporočila, ter jim tako kot slovenskim uporabnikom predstavila kdo sem, temo moje raziskave ter se po njihovem soglasju za sodelovanje dogovorila za točen čas in način izvedbe intervjuja. Vseh trinajst intervjujev sem izvedla preko spletne aplikacije Zoom. Ti intervjuji so potekali v angleščini. Pri intervjuvanju vseh sem se držala vnaprej pripravljenih smernic za intervju. Z intervjuvanci sem bila v neposrednem stiku, kar mi je zagotovilo prednost, saj so tako lahko intervjuvanci ob nerazumevanju mojih vprašanj hitro dobili razlago, jaz pa sem lahko tudi opazovala njihovo nebesedno govorico. Z intervjuvanjem sem izboljšala svoj pogled in razumevanje problema raziskovanja. Na začetku srečanja sem sodelujočim še enkrat obrazložila, kaj je tema moje raziskovalne naloge ter jim povedala, za kaj in kako bom njihove odgovore uporabila. Poudarila sem, da bodo njihovi odgovori anonimni in se prepričala, da razumejo, kaj anonimnost pomeni. Na zbranih podatkih sem spremenila njihova imena v črke. Pridobljenih osebnih informacij nisem predajala drugim osebam ali organizacijam. Pridobljeni podatki so bili uporabljeni zgolj za dogovorjene namene. Z intervjuvanci sem sklenila tudi pisni dogovor o zaupnosti informacij – Soglasje udeleženke in udeleženca k sodelovanju v raziskavi (Priloga 9.3). Dogovor sem udeležencem predhodno poslala na e-mail in le-ti so mi jih podpisane vrnili nazaj. Intervjuje sem ob privolitvi udeležencev snemala z diktafonom, zvočne zapise kasneje dala pod šifro na računalnik in jih izbrisala po transkripciji, iz diktafona pa takoj. Transkripcije intervjujev pod šifro sem hranila na varnem mestu na zunanjem disku. Intervjuvancem sem že pred začetkom sodelovanja tudi povedala, da imajo na kakršni koli točki raziskave možnost, da od raziskave odstopijo. Preden sem stopila v stik z udeleženci, sem na Komisijo za etiko Univerze v

Ljubljani Fakultete za socialno delo oddala vlogo za etično presojo raziskave. Raziskavo mi je Komisija za etiko odobrila, sklep prilagam v prilogi (Priloga 9.7).

3.6 OBDELAVA IN ANALIZA PODATKOV

Vprašanja in odgovore intervjuvancev sem pretipkala v nov Microsoft Word dokument. Kjer je bilo potrebno, sem izločila po svoji oceni nepomembne oz. nerelevantne odgovore, izjave za raziskavo. Zapise intervjujev sem označila s črkami po abecednem redu (A, B, C,...). Sledilo je kodiranje vsakega zapisa intervjuja posebej. Naredila sem izbor besedila za kodiranje in za vsak zapis intervjuja posebej določila izjave. Nato sem vsako izjavo označila s črkami in številkami (na primer A9, B5, C2,...). Te izjave sem kasneje odprto kodirala tako, da sem jim določila pojme, kategorije in teme. Sorodne pojme sem povezovala v kategorije, nato pa sem te združila še v nekaj ključnih tem. Za lažjo preglednost sem odprto kodiranje uredila s tabelo. Po zaključenem odprtem kodiranju sem se lotila osnega kodiranja in naredila sem hierarhijo med pojmi, kategorijami in temami, tako da sem imela večjo preglednost nad samimi rezultati. Pri odnosnem kodiranju sem dobljene kategorije med seboj primerjala in jih razporedila, da sem dobila nekakšno razmerje. Tako sem dobila shemo, ki mi je prikazala vzročno-posledičen odnos oz. potek, kar mi je pomagalo pri boljšem pregledu problematike ter pri zapisu rezultatov, pri razpravi ter predlogih. V prilogo sem dodala primer enega zapisa intervjuja (Priloga 9.2), enega odprtega kodiranja (9.4) ter celotno osno (9.5) in odnosno kodiranje (9.6). Celoten postopek analize je na voljo pri meni.

4. REZULTATI

Spoznanje, da je oseba aseksualna

Starost, ko so intervjuvanci spoznali, da so aseksualni, se razlikuje. Najnižja starost je bila 12 let, najvišja pa 41 let. Najpogosteje so to osebe spoznale v najstniških letih, med 14. in 19. letom starosti. Okoliščine, v katerih so osebe pred spoznanjem živele, so bile različne. Nekateri so bili v zvezi ali poročeni, nekateri so imeli zaradi njihovega nezanimanja za spolnost v preteklosti veliko neuspešnih zvez, del intervjuvancev je pred spoznanjem mislil, da je drugačne spolne usmerjenosti (*...in opredelila sem se kot biseksualna, ker se do ženskih teles nisem počutila drugače kot do moških teles/AB3*), nekateri so se zmenkom in poljubljanju izogibali, saj so se ob misli na le-te zgrozili, nekateri so odraščali v verskem okolju, kjer so bili spolni odnosi pred poroko predstavljeni kot slabi,...

Več kot polovica udeležencev v raziskavi je na neki točki svojega življenja imela občutek drugačnosti. Pri velikem delu udeležencev se je to kazalo kot spoznanje, da privlačnosti ne doživljajo enako kot prijatelji (*...ker se nisem počutila enako kot drugi ljudje glede seksa in privlačnosti do drugih ljudi/ G3*), ali pa so spoznali, da še nikoli niso doživeli spolne privlačnosti. Posamezni intervjuvanci so povedali, da jih je presenetilo, ko so ugotovili, da njihovi znanci zelo težko čakajo na poroko, da bi lahko imeli spolne odnose, oni pa želje po spolnosti niso čutili (*Spoznala sem, da čakanje do poroke za večino ljudi ni lahko, ko sem od prijateljice slišala, da se s tem spopada/X4*).

Za najpogostejši razlog, zakaj osebe že prej niso spoznale, da so aseksualne, se je izkazalo nepoznavanje pojma »aseksualnost«, saj intervjuvanci niso vedeli, kako svoje občutke opisati. Skoraj polovica udeležencev v raziskavi je povedala, da je, ko so za izraz »aseksualnost« prvič slišali, le-ta popolnoma opisal njihovo doživljanje (*Opisalo me je namreč do potankosti/J4*). Nekateri izjavljajo, da jim je všeč, da sedaj vedo, da obstaja beseda, ki jih opisuje. Posamezni udeleženci, ki so izraz že predhodno poznali, opisujejo, da jim je bilo zaradi tega svojo spolno identiteto lažje opredeliti. Nasprotno so nekateri, ki so izraz že poznali, povedali, da so zaradi napačnih stereotipov verjeli, da ne morejo biti aseksualni, ker imajo libido. Del intervjuvancev je za pojem »aseksualnost« prvič slišal na družabnih omrežjih, posamezni so se s pojmom prvič srečali v spletnih kvizih o različnih spolnih usmerjenostih, nekateri pa so zanj slišali od prijateljev. Posamezni udeleženci so z izrazom prišli s stik še preko televizijskih serij, YouTube videoposnetkov, knjig ali spletnih šal o

aseksualnosti. Tretjina intervjuvancev je povedala, da so o asexualnosti kasneje raziskovali v knjižnici ali na spletu (npr. preko LGBT+ spletnih strani).

Nekateri intervjuvanci so pojasnili, da so imeli pred spoznanjem občutek, da je z njimi nekaj narobe. Nekateri so dvomili o svoji spolni usmerjenosti ali pa so mislili, da bodo nekoč, ko bodo starejši, začeli čutiti spolno privlačnost, a je niso (*Mislil_a sem, da se bom nekoč, ko bom starejši_a, to spremenilo, potem pa sem se postaral_a in še vedno nisem čutil_a spolne privlačnosti/T2*). Pri nekaterih je to privedlo do občutka zmedenosti ali sramu. Posamezni intervjuvanci so imeli spolne odnose in so ugotovili, da spolnost sovražijo, drugi pa poročajo, da nikoli niso imeli misli ali občutkov povezanih s spolnostjo. Posamezniki opisujejo, da so se zaradi tega počutili odtujeno, da so trpeli, ali pa da so se leta trudili, da bi se razumeli. Po spoznanju, da so asexualni, je bil izpostavljen občutek smisla, občutek, da niso čudni ter občutek biti del skupnosti. Dalo jim je vedeti, da se tudi drugi ljudje enako počutijo. Od spoznanja, da so asexualni, se je duševno zdravje nekaterih intervjuvancev izboljšalo. Posamezni intervjuvanci navajajo dvom, da svojo negotovost utemeljujejo z asexualnostjo (*...vendar nisem bila prepričana, ali samo projiciram svojo negotovost na asexualnost, in sem menila, da bi se lahko samo 'pretvarjala'. Iskreno, preprosto nisem tako lepega videza in imam libido, ki je bil takrat res zmeden/AE2*). Kasnejše izkušnje nezanimanja za spolnost so pri nekaterih še bolj utrdile njihovo spolno identiteto. Posamezni intervjuvanci so sedaj glede svoje spolne usmerjenosti veliko bolj odprti.

Razkritje

Čeprav je razkritje proces (Urek, 2020), ki se nikoli ne konča, je več kot polovica intervjuvancev izjavila, da so razkriti. Ob vprašanju »Komu ste se najprej razkrili?«, je bil najpogostejše (v več kot polovici primerov tistih, ki so se razkrili) izpostavljen prijatelj, prijateljica oziroma skupina prijateljev. Omenjeni so bili še brat ali sestra, mama, fant ter sošolci in sošolke, posamezni udeleženci pa so navedli tudi družino ali starše (*Prvi, ki sem se jim razkril, so bili moji starši/L4*), romantične partnerje, moža, sostanovalce, sestrčne in spletne prijatelje.

Kot razloge, zakaj so se razkrili, intervjuvanci navajajo občutek dolžnosti, da mora partner vedeti; prepričanje, da jih bodo sprejeli oziroma da jih ne bodo obsojali; prepričanje, da jih bodo razumeli; ker so njihovi partnerji mislili, da je z njimi nekaj narobe; ali pa da so se na ta

način nekako zaščitili, da se ne bi kdo zaljubil vanje in da se jim zato ne bi bilo potrebno ubadati z romantičnim vedenjem drugih. Nekateri so se s prijatelji pogovarjali o različnih spolnih usmerjenostih in se jim je to zdela dobra priložnost, da omenijo, da so aseksualni (*Govorili smo o različnih spolnih usmerjenostih in mimogrede sem rekla, da mislim, da bi lahko bila as/15*). Posamezni udeleženci opisujejo, da je njihova družina je že prej vedela, da si ne želijo zvez, le oznake niso imeli. Nekateri so se že prej razkrili (na primer kot panseksualni) in so šele kasneje ugotovili, da so v resnici aseksualni ter so želeli to deliti z drugimi.

Med tistimi, ki se niso razkrili, pa kot razloge, zakaj se niso razkrili, navajajo strah, da bi jih drugi imeli za nenavadne ali da bi mislili, da iščejo pozornost; živčnost; slabe pretekle izkušnje razkritja; strah, da bi z njimi po razkritju ravnali drugače; sram; splošen LGBT+ predsodek (*Moj oče bi verjetno imel negativno reakcijo, če bi mu povedala, ker je itak že nasploh proti LGBT/S10*); prepričanje, da ne bi bili razumljeni in/ali sprejeti; dvom glede odziva drugih; prepričanje, da drugim ni potrebno vedeti o njihovem spolnem življenju ter dvom glede svoje spolne in romantične usmerjenosti (*Še vedno nisem 100% sigurna glede svoje spolne usmerjenosti in preden se bom razkrila drugim, želim zagotovo vedeti, da sem aseksualna/G9*). Posamezniki opisujejo, da niso mislili, da se morajo razkriti, saj je to, da niso v zvezi, za alonormativne ljudi (=ljudi, ki čutijo spolno privlačnost) normalno, in bi zato drugi samo domnevali, da so samski.

Intervjuvanci v povezavi z razkritjem opisujejo predvsem negativne občutke, npr. strah, žalost, obžalovanje (*...vendar sem pa kasneje spoznala, da bi si želela, da bi jim to raje povedala drugače oziroma sploh ne/H7*), sram oziroma nerodnost. Nekateri so bili presenečeni, ker nekateri jih ljudje, za katere so pričakovali, da jih bodo razumeli, niso. Kot pozitivno posamezni intervjuvanci navajajo občutek, da se jim je iz prsi dvignila teža.

Odzivi drugih ob razkritju so bili enakomerno razdeljeni na dobre, slabe, ali pa nenamerno slabe. Kot dobre intervjuvanci opisujejo sprejemanje, spoštovanje, podporo ter razumevanje oziroma poskus razumeti. Posamezniki navajajo, da so se njihovi družinski člani začeli izobraževati o aseksualnosti (*...in celo raziskuje, kaj točno je aseksualnost/D17*). Nekateri poročajo, da so znotraj njihovih družin in prijateljev vsi vedeli za njihovo aseksualnost, a tega niso delili z nikomer, saj so jih spoštovali in jim tako dali možnost razkriti se, komur se sami hočejo. Posamezni intervjuvanci izpostavljajo, da so se njihovi partnerji strinjali z njimi (*Strinjal se je, da sem to jaz/J7*). Nekateri so omenili tudi, da so bili drugi ob njihovem razkritju presenečeni. Kot slabe navajajo obtožbo, da lažejo zaradi pozornosti, spodbujanje k

spolnosti (*...in mi rekli, da moram samo poskusiti seksati in da mi bo, če bom to nadaljeval_a, sčasoma všeč/A12*), jezo, afobijo, neupoštevanje, nesprejemanje, žalost (*Moji starši so bili nekaj let žalostni/X8*), infantilizacijo, prepričanje, da se ne razumejo, prepričanje, da morajo zgolj najti »pravo osebo«, prikrivanje njihove spolne usmerjenosti pred drugimi, prepričanje, da je to samo faza ter da jih sedaj obravnavajo kot tujce. V kategorijo »nenamerno slab« sem uvrstila odzive, katerih namen ni bil slab, so pa intervjuvance vseeno prizadeli. To vključuje zaskrbljenost (predvsem glede posameznikovih zvez v prihodnosti), brezbrižnost, prepričanje, da se oseba šali ter nenamerna mikroagresija s strani prijateljev (*In nekateri prijatelji pa naključno rečejo škodljive stvari, ne da bi mi želeli škodovati, a pri tem ne pomislijo na moje občutke/D19*). Najpogostejši odziv je bilo nerazumevanje aseksualnosti, tega je bila deležna tretjina intervjuvancev. Nekateri so z razkritjem pomagali drugim, saj so ob opisovanju njihovih izkušenj in misli nekateri njihovi prijatelji spoznali, da so tudi oni aseksualni (*En izmed prijateljev je spoznal, da je tudi on aseksualen, ker sem mu pripovedovala o svojih aseksualnih izkušnjah in mislih/E7*).

Nekateri so se razkrili nenamerno, na primer tako, da so drugi po naključju opazili njihovo pridružitve aseksualni skupini na Facebooku. Pri nekaterih so prijatelji uganili na podlagi njihovega vedenja (*Moja prijateljica je ugotovila, ker je že prej poznala nekaj aseksualnih oseb in je uganila na podlagi mojega vedenja/Z5*).

Sprememba odnosov ob razkritju

Pri približno polovici intervjuvancev so se odnosi z drugimi ob razkritju spremenili, pri polovici pa ne. Pri tistih, ki so se spremenili, so se lahko spremenili pozitivno ali negativno. Pozitivno so se spremenili tako, da je bila to zanje povezovalna izkušnja, ki je privedla tudi do večjega medsebojnega zaupanja (*Mislim, da je bila to za nas kot nekakšna povezovalna izkušnja, saj smo si od takrat začele s sestrami veliko bolj zaupati/B11*); nekateri so sedaj lahko bolj odprti glede tega, da si ne želijo partnerja ali družine; pri nekaterih so prijatelji zmanjšali omembe spolnosti, ker vedo, da jih ne zanima oziroma da se ne bi počutili neprijetno; zmanjšalo se je število nasvetov, ki ji nekateri intervjuvanci prejemajo glede odnosov,... Posamezni udeleženci raziskave navajajo, da so njihovi starši sedaj veliko bolj odprti glede spolnosti (*Moji starši sedaj veliko bolj odprto razpravljajo o vulgarnih ali spolnih zadevah, gledajo TV oddaje ali filme s spolno tematiko in tako dalje, saj vedo, da jih*

jaz gledam povsem akademsko/R11). Negativna sprememba odnosov pa se kaže kot oddaljitev oziroma prekinitev stikov, ločitev oziroma razpad zveze (*Bivši mož tega ni mogel sprejeti, zato sva se ločila/F11*), pogostejši prepiri, neprijetni komentarji, napeti odnosi. Redki intervjuvanci omenjajo pogosto jokanje matere, ki si želi imeti vnuke.

Stereotipi

Vsi intervjuvanci se strinjajo, da večina stereotipov o aseksualnosti ne drži. Redki posamezniki so mnjenja, da zaradi nepoznavanja aseksualnosti stereotipov ni veliko. Nekateri so prepričani, da stereotipi obstajajo zaradi afobije. Napačne stereotipe oziroma mite sem razvrstila v šest kategorij: miti, povezani z »vzrokom« aseksualnosti, miti, povezani z romantičnimi odnosi, miti, povezani s spolnostjo, miti, ki aseksualnost zanikajo kot resnično, miti, povezani z osebnostnimi lastnostmi ter drugi miti.

Med mite, povezane z »vzrokom« aseksualnosti, sem uvrstila stereotip, da je aseksualnost posledica bolezni ali zlorabe, da so aseksualne osebe duševno bolne ter da so aseksualne osebe zlomljene. Intervjuvanci so manj pogosto naštevati tudi, da je oseba aseksualna zato, ker še ni imela izkušnje dobrega spolnega odnosa, ali pa ker je neprivlačna. Med miti, povezani z romantičnimi odnosi, so najpogostejše navajali stereotip, da si aseksualne osebe ne želijo romantičnih odnosov, da niso sposobne ljubezni in da bodo večno samske. Posamezniki so omenili, da aseksualnim osebam ni všeč nihče, da odnos med aseksualno in aloseksualno osebo ne more biti zdrav ter da aseksualni ljudje težko opazijo, da so nekomu všeč. Kot najpogostejši mit v povezavi s spolnostjo so udeleženci v raziskavi omenjali stereotipe, da aseksualni ljudje ne morejo imeti spolnih odnosov oziroma da se jih bojijo, da so aseksualne osebe neizkušene v spolnosti, da vse aseksualne osebe sovražijo spolnost in da aseksualne osebe prikrivajo svojo pravo spolno usmerjenost. Redkeje so bili omenjeni miti, da aseksualne ne doživljajo korektivnega posilstva, da niso sposobne razumeti ali uživati v spolnih odnosih, da je nemogoče živeti polno življenje brez spolnih odnosov ali romantike ter da bo spolni odnos osebo »popravit«. Redki posamezniki so našteali še mit, da aseksualne osebe nimajo libida, da se ne samozadovoljujejo, da se z in pred aseksualnimi osebami ni mogoče pogovarjati o spolnosti ter da aseksualne osebe zviška gledajo na osebe, ki imajo spolne odnose. Med miti, ki aseksualnost zanikajo kot resnično, so intervjuvanci v največji meri omenjali prepričanje, da aseksualne osebe zgolj še niso našle prave osebe. Del intervjuvancev omenja tudi mit, da si aseksualni ljudje pomanjkanje spolne privlačnosti izmišljujejo ali da iščejo pozornost. Posamezniki navajajo še mit, da je aseksualnost le faza ali da sploh ni

resnična. Med mite, povezane z osebnostnimi lastnostmi sem uvrstila pogosto omenjen stereotip da je aseksualnost kot čistunstvo ali celibat, mit, da aseksualne osebe nimajo čustev, da so nezrele – infantilizacija, da gre za večinoma belce, da se ne marajo dotikati drugih ljudi, da so aseksualni ljudje »inceli« (=angleški izraz za člane spletne subkulture, ki se opredeljujejo kot osebe, ki kljub želji ne morejo najti romantičnega ali spolnega partnerja; za njihove razprave na forumih so pogosto značilne zamere, mizoginija, mizantropija, samopomilovanje in gnus do samega sebe, rasizem, občutek upravičenosti do spolnih odnosov in odobravanje nasilja nad spolno aktivnimi ljudmi), ali da projicirajo svojo negotovost na aseksualnost (*Glavna in verjetno zame najpomembnejša je, da se aseksualne osebe imajo za aseksualne samo zato, ker so negotove glede svoje sposobnosti, da vstopijo v spolne odnose, zato "izbirajo" aseksualnost. Iskreno, ta stereotip je zelo neresničen in lahko ljudem dejansko prepreči, da bi ugotovili da so aseksualni/AE8*). Med druge mite pa sem uvrstila še mit da so aseksualne osebe kot roboti ali vesoljci - razčlovečenje, ki so ga udeleženci omenjali zelo pogosto, ter stereotip, da se aseksualni ljudje skušajo vsiliti v LGBT+ skupnost.

Drži stereotip, da so nekatere aseksualne osebe aromantične, hkrati pa tudi drži, da veliko aseksualnih oseb občuti romantično privlačnost. Nekatere aseksualne osebe imajo spolne odnose, nekaterim se spolnost gnusi, veliko aseksualnih oseb pa je do spolnosti nevtralnih ali ravnodušnih. Del intervjuvancev omenja in se strinja s stereotipom, da imajo aseksualne osebe raje hrano kot spolnost, predvsem torto (*Kar zadeva nenavadne stereotipe, so da je skoraj vsem asom všeč torta, kar lahko potrdim/Z13*). Posamezniki so izpostavili, da se oseba aseksualna rodi, kot stereotip, ki drži, pa so redki posamezniki omenili tudi, da so aseksualnim osebam všeč zmaji (*...in da smo obsedeni z zmaji. Kot igralka igre Dungeons&Dragons lahko potrdim, da bi raje igrala D&D, kot da bi govorila o spolnosti oziroma imela spolne odnose/Z14*). Del intervjuvancev je omenil stereotip, ki delno drži – da so aseksualne osebe mlade. To utemeljujejo s tem, da je večina razkritih oseb mlajših.

Stereotipi o aseksualnosti so lahko zelo škodljivi in lahko vodijo celo do psihičnih in fizičnih korektivnih zlorab ter korektivnega posilstva. Nekateri intervjuvanci opisujejo, da so stereotipi zelo brezobzirni do čustev aseksualnih oseb. Pri aseksualnih osebah lahko vzbudijo neprijetne občutke, npr. občutek ponižanja, pritisk, žalost, celo depresijo. Privedejo lahko do

nesoglasij s starši. Starši nekaterih intervjuvancev verjamejo, da ne morejo biti srečni, če niso v zvezi. Stereotipi postanejo privzete predpostavke ljudi (*Ljudje samodejno domnevajo, da se mi spolnost gnusi, kar je seveda res za veliko asov, vendar me jezi, da je ta stereotip, da se aseksualnim osebam spolnost gnusi, postal kar neka privzeta predpostavka ljudi/T17*), kar se kaže na primer s tem, da so bili partnerji nekaterih intervjuvancev prepričani, da si njihovi aseksualni partnerji v resnici niso želeli zveze in so jih samo zavajali. Del intervjuvancev opisuje, da jim prijatelji niso verjeli, da so aseksualni, ker ne ustrezajo stereotipom ali pa so sklepali, da ne bodo razumeli seksualnih šal (*Ko sem se jima razkrila, sta prijatelja pogosto domnevala, da ne bom razumela seksualnih šal ali referenc, toda ker se družba nekako vrti okoli odnosov in seksa, se teh šal zavedam bolj, kot bi si želela. To sem z njima razčistila in zdaj to bolj razumeta/W26*). Nekateri so tudi mnenja, da bodo drugi zaradi stereotipov mislili, da so aromantični in zato z njimi ne bodo želeli začeti razmerja. Redki posamezniki izpostavljajo, da sovražijo večino stereotipov. Kot dobro posledico stereotipov del posameznikov zadovoljno opisuje, da so jim prijatelji na podlagi stereotipov spekli borovničevo torto.

Zaradi stereotipov približno tretjina intervjuvancev opaža spremenjeno vedenje drugih. To vključuje govor o spolnosti pred aseksualno osebo, da bi jo spravili v zadrego (*...ker sta dva fanta, ki sem ju spoznala prek družabnih omrežij in sem jima povedala o svoji usmerjenosti, kar od nikoder začela govoriti o spolnosti. Sklepam, da zato, da bi me spravila v zadrego/F23*), izpuščanje aseksualnih oseb iz pogovorov o spolnosti, kar se kaže s tem, da pogovor utihne, ko se oseba približa, norčevanje, dajanje vzdevkov, ki osebi niso všeč, pisna opozorila aseksualni osebi, ko prijatelji v skupinskem klepetu govorijo o spolnih temah (*Moji prijatelji napišejo »aseksualno opozorilo«, ko v skupinskem klepetu govorijo o nečem, kar je povezano s spolnostjo, drugače je pa kot prej/Z15*), razpad zveze,... Posamezni intervjuvanci opisujejo, da se izogibajo razkrivanju svoje spolne usmerjenosti, za nekatere pa drugi mislijo, da so brez čustev, ker ne hodijo na zmenke.

Mikroagresija

Najpogostejša vrsta mikroagresije, ki jo doživljajo intervjuvanci, je neupoštevanje. Del intervjuvancev poroča, da drugi zanikajo resničnost aseksualnosti, da so prepričani, da je posledica zlorabe, da gre v resnici za genitalno disforijo, da si osebe pomanjkanje spolne privlačnosti izmišljujejo, da se želijo počutiti posebno ali da prikrivajo svojo resnično spolno usmerjenost (*Najslabše je bilo, ko sem neki kvir punci, s katero sem se romantično*

*pogovarjal_a, rekel_a, da sem aseksualen_a. Ker je menila, da aseksualnost posledica zlorabe, me je vprašala, kako so me v otroštvu zlorabljali/A36. Ko sem ji rekel_a, da me niso, mi je rekla, da to pomeni, da ne morem biti aseksualen_a/A37. Ko sem ji rekel_a, da sem, saj še nikoli nisem doživel_a spolne privlačnosti, je rekla, da »Vsi hočejo kaj pofukati, torej kaj je resnica? Živali ali otroci?«/A38 Obtožila me je, da trdim, da sem aseksualen_a kot prikrivanje zoofilije ali pedofilije/A39). Aseksualnost imajo zgolj za fazo, ki jo bodo osebe prerasle, zanikajo njihove izkušnje, so prepričani, da bodo aseksualni posamezniki nekoč že našli pravo osebo ali da se bodo že naučili uživati v spolnosti. Ker aseksualnosti ne poznajo in ne razumejo, imajo aseksualne osebe za nesramne, ker jih zavračajo. Del intervjuvancev poroča, kako so jih moški, kljub temu, da so jim obrazložili, da so aromantični in aseksualni, še naprej vabili na zmenke (*Nekoč sem povedala nekomu, ki je hotel spati z mano. Pojasnila sem mu, da sem aseksualna in me zato ne zanima, vendar je to popolnoma ignoriral/W28*). Nekateri poročajo, da so jim drugi rekli, da jih bo dober spolni odnos »popravil«, ali pa jim želijo, da bi se spremenili in da bi lahko uživali v spolnih odnosih. Del udeležencev v raziskavi opisuje, da jih drugi ljudje sprašujejo, zakaj so takšni, jih imajo za čudne in jim namenjajo čudne poglede. Nekaterim očitajo homofobijo (*Največkrat mi očitajo homofobijo, češ da si poskušam prisvojiti kvir diskriminacijo in zlorabe, da bi se počutil_a posebnega/A58*) ali pa jih ne jemljejo resno.*

Mikroagresija se kaže tudi kot patologizacija (prepričanje, da je z njimi nekaj narobe, siljenje k pregledu hormonov, da gre za (duševno) bolezen, da si morajo poiskati strokovno pomoč, da so njihova mednožja pokvarjena), infantilizacija (obravnavajo jih kot manj zrele, primerjajo njihove romantične odnose z otroškimi,...), tokenizacija (postavljanje invazivnih vprašanj, preizkušanje ali stereotipi držijo) (*Prijateljica, ki sem se ji razkrila, je dejansko šla skozi celoten seznam stereotipov, preden je sprejela mojo spolno usmerjenost. Kasneje se je opravičila, vendar sem bila nekaj časa zaradi tega zelo osupla in prizadeta/S23*) ali ignoriranje (na primer obnašanje, kot da osebe ni). Kaže se tudi kot razčlovečenje (pravijo, da nimajo čustev, imenujejo jih rastline, skale, roboti,...), ignoranca (aseksualne osebe morajo obrazloževati svoje doživljanje in se zagovarjati, ljudje ne spoštujejo, da jim je neprijetno,...) ter zavrnitev (na primer izgube prijateljev, ker niso mogli sprejeti, da jih spolno ne privlačijo). Nekateri poročajo o tem, da so jim drugi pripisovali spolno usmerjenost, ker so še nerazkriti.

Del intervjuvancev je opisoval izkušnje spolne normativnosti, npr. da morajo ženske imeti otroke, da bodo brez partnerjev in otrok osamljeni, da morajo ženske podleči moškim potrebam, drugače so neuporabne,... (*Najbolj nepozabna izkušnja pa je, da me grajala odrasla oseba, ki je skorajda nisem poznala, da ker sem ženska, je moja naloga roditi otroke in da sem nehvaležna za blagoslov plodnosti/B31*). Nekateri poročajo, da jih drugi, zato ker so aсексуалni, vidijo kot izziv. Del intervjuvancev opisuje, da so jih drugi opravljali in o njih širili govorice (*Naj povem, da ni lahko, ko se staraš in ljudje začnejo opazati, da si drugačen. Vse vrste govoric se širijo od "je lezbijka" in "morala je biti spolno zlorabljena"/P47*). Posamezniki opisujejo, da so jih drugi prepričevali, da bi morali imeti spolne odnose ali pa so jih silili v neprijetne situacije z dekleti ali fanti.

Diskriminacija

Polovica intervjuvancev je že bila diskriminirana, le redki posamezniki so poročali, da niso imeli izkušnje diskriminacije. Nekateri izmed slednjih opisujejo, da so bili v neprijetnih situacijah, a ne bi rekli, da je to diskriminacija. Del zmanjšuje pomen diskriminacije in jo primerja z diskriminacijo drugih LGBT+ oseb (*To ni isto in tako hudo kot institucionalna diskriminacija, ki so na primer občutijo razkrite kvir osebe/C27*). Nekateri opisujejo, da so bili žrtev socialne diskriminacije. Tretjina udeležencev v raziskavi navaja, da jih ljudje ne obravnavajo drugače, ker se niso razkrili. Posamezniki imajo izdelane načrte, kako se izogniti diskriminaciji v prihodnosti. Del intervjuvancev je poročalo, da o izkušnjah diskriminacije pred tem intervjujem še ne niso razmišljali, da pa bodo od sedaj nanjo bolj pozorni.

Diskriminacija se najpogosteje kaže v izključenosti aсексуálnih oseb. Intervjuvanci naštevajo izključenost iz LGBT+ prostorov, izključenost iz pogovorov o zmenkih in spolnosti, preprečen dostop do podpore LGBT+ žrtvam posilstva (*...saj so trdili, da aсексуálne osebe ne doživljajo korektivnega posilstva, in da je to, da trdim, da se mi je to zgodilo, lezbofobično/A44*), preprečen dostop do podpore žrtvam posilstva s strani cerkve, saj nudijo podporo samo LGBT+ osebam, ki se odpovejo svoji spolni usmerjenosti (*Prepovedan mi je bil dostop do podpore žrtvam posilstva, ki ni LGBTQ, saj je cerkev, katere storitev je v lasti, sprejema samo osebe LGBTQ, ki se najprej odpovejo svoji spolni usmerjenosti in opravijo konverzijsko terapijo/A45*), preprečen dostop do terapij, svetovanja in podpornih skupin, izključenost iz kvir študentskih združenj,... Nekateri ljudje izključujejo, ker jih ne razumejo ali ker z njimi ne morejo imeti spolnih odnosov. Zaradi svoje spolne usmerjenosti imajo nekateri malo prijateljev, so socialno izključeni ali se jih drugi izogibajo. Nekateri poročajo,

da za aseksualne osebe ni podpore in zastopanja. Pogost je občutek izključenosti. Posamezniki opisujejo, da so nekateri ljudje mnenja, da so aseksualne osebe preveč heteroseksualne, da bi bile del LGBT+ skupnosti (*Navadno v pogovoru, ko ljudje rečejo, da smo preveč »strejt«, da bi bili LGBTQ+/D44*).

Nekateri z zanikanjem romantičnih zvez aseksualnih ljudi in primerjavo le-teh s prijateljstvi zmanjšujejo pomen romantičnih odnosov aseksualnih ljudi. Del intervjuvancev še ni doživel neposredne diskriminacije, bili pa so priča diskriminaciji drugih aseksualnih ljudi. Nekateri navajajo, da je diskriminacija običajno prikrita. Drugi opisujejo svoje izkušnje afobije, predvsem na spletu, ki se kaže preko posmehovanja in šal. Posamezniki navajajo, da so se zaradi afobije počutili prisiljene zapustiti svoje domače mesto. Nekateri poročajo, da so jih drugi poskušali utišati, da bi govorili o aseksualnosti, ali pa so jih z norčevanjem ali zniževanjem vrednosti njihovi aseksualnosti, ker so v preteklosti imeli spolne odnose, želeli osramotiti.

Diskriminacija se kaže na različnih področjih. V povezavi z medicinsko diskriminacijo intervjuvanci omenjajo pomanjkanje razumevanja aseksualnosti v zdravstvu, patologizacijo, predolge terapije s strani zdravnikov, pa tudi dejstvo, da aseksualnosti ni na zdravstvenih vprašalnikih. Redki posamezniki izpostavljajo delovno diskriminacijo, saj je bilo v mestu, iz katerega so intervjuvanci prihajali, zakonito odpustiti ljudi, če so pripadniki LGBT+ skupnosti in ni bilo nobenega pravnega sredstva, ki bi preprečilo, da jih odpustijo. Isti posamezniki opisujejo tudi stanovanjsko diskriminacijo, saj je bilo v mestu, iz katerega so ti posamezniki prihajali, LGBT+ osebe zakonito izseliti iz najemniških stanovanj (*Prihajam iz ameriškega mesta, kjer je bilo zakonito odpustiti ljudi ali jih izseliti iz najemniških stanovanj, če so bili pripadniki manjšinske spolne usmerjenosti/L24*). Stanovanjska diskriminacija se je kazala tudi tako, da so bili študentje nekaterih LGBT+ manjšin nastanjeni v ločenem nadstropju v študentskem domu (*Bi bila ti odprta glede svoje spolne usmerjenosti, če ne bi bilo nobenega pravnega sredstva, ki bi preprečevalo, da te odpustijo? (L31)* Če je bilo znano, da vaša univerza v bistvu nekatere študente manjšinske spolne usmerjenosti in spolne identitete loči na posebno nadstropje v enem od študentskih domov, ki ga imenujejo "Nadstropje čudakov" (*»Freak Floor«*)?/L32).

V LGBT+ skupnosti je diskriminacija aseksualnosti zelo pogosta. Del intervjuvancev navaja, da v LGBT+ prostorih največkrat doživljajo diskriminacijo (*Ljudje iz LGBT skupnosti so ponavadi najbolj kreteni glede tega/G22*). Intervjuvanci opisujejo, da so se prav tako počutili diskriminirane na LGBT+ forumih, na Paradi ponosa in v šolskem LGBT+ klubu. Kot problem ocenjujejo predvsem izključevalne LGBT+ skupine, ki pravijo, da aseksualnost ne spada v LGBT+ skupnosti, da aseksualne osebe ne doživljajo enakega pritiska kot druge manjšine in so mnenja, da aseksualne osebe vdirajo v LGBT+ skupnost. Nekateri poročajo, da so nekateri LGBT+ pripadniki aseksualnost napačno razumeli, vendar se je potem kljub zavedanju niso tudi trudili raziskovati. Nekateri poročajo tudi o prisotnosti diskriminacije aromantičnosti.

Tretjina udeležencev v raziskavi izpostavlja tudi pogosto spletno diskriminacijo. Ta se kaže predvsem na spletnih straneh in aplikacijah za aseksualne zmenke (*No, najpogostejša diskriminacija, s katero sem se srečala oziroma s katero se srečujem je na spletnih straneh in aplikacijah za aseksualne zmenke/F28*), kot lažne, afobične informacije, afobični komentarji, sporočila,... Posamezniki opisujejo, da so žrtev diskriminacije takrat, ko ljudje na njihovi sliki profila vidijo aseksualno zastavo.

Diskriminacija prinaša marsikatera negativna čustva in občutke. Intervjuvanci naštevajo obupanost, bolečino, občutek izključenosti, žalost, osamljenost,... Nekateri poročajo, da se ne počutijo varno (*Ni varno biti aseksualec ali aromatik/E68*). Opisujejo negativne občutke, če te izključi skupnost, v kateri bi moral prejeti podporo. Navajajo, da je zelo težko, če te vrstniki socialno zavračajo.

Nekateri o diskriminaciji razmišljajo v povezavi z intersekcijo. Menijo, da so diskriminirani zaradi več dejavnikov, na primer narodnosti, verskega prepričanja, duševnih težav,... (*Ampak ne samo zaradi svoje usmerjenosti, ampak tudi zaradi svoje narodnosti, torej da sem Pakistanka/F26*).

Del intervjuvancev diskriminacijo aseksualnosti utemeljuje kot posledico spolne normativnosti. Navajajo, da je družba hiperseksualizirana (*Poleg tega se zdi, da je družba na splošno osredotočena na seks, seksualno privlačnost in vse te stvari. Je ljudem res to bistveno?/G25*) in da ker je spolnost osnova za večino romantičnih odnosov, aseksualne osebe niso videti kot zaželeni. Posamezniki poudarjajo, da sovražijo amatonormativno kulturo, v kateri živimo. Nekateri poročajo, da diskriminacijo doživljajo na družinskih srečanjih, ko morajo razlagati, zakaj še nimajo partnerja, ali ker jih vsi sprašujejo, če jih kdo romantično ali spolno zanima.

Odziv na diskriminacijo

Najpogostejši odziv na diskriminacijo je resignacija. Več kot polovica intervjuvancev navaja, da ob diskriminaciji zapustijo prostor (*Ko pride do diskriminacije, čim prej zapustim prostor, da bi se izognil_a travmatičnemu odzivu/A62*), se izogibajo situaciji, kraju ali osebi, diskriminacijo ignorirajo ali prekinejo stike z osebo, ki diskriminira. Če je diskriminacija spletna, ljudi blokirajo. Nekateri so mnenja, da ljudi, ki asexualnosti ne razumejo, ne moreš prepričati drugače. Drugi nočejo ljudi, ki jih ne sprejemajo, prepričevati naj jih (*Nočem sedeti in jih prepričevati, zakaj naj spoštujejo mojo človečnost/C40*).

Približno četrtnina intervjuvancev se diskriminaciji aktivno upira. Diskriminacijo želijo izzvati, postavijo se zase, zavzemajo se za druge žrtve diskriminacije,... Nekateri poročajo, da se v naprej pripravijo na morebitno diskriminacijo (*Običajno si lahko zamislim pametno repliko ali jo celo pripravim, če vem, da obstaja možnost, da sem soočim z diskriminacijo/AE16*).

Odziv nekaterih intervjuvancev na diskriminacijo je akomodacija. Ostajajo nerazkriti in lažjejo o svoji spolni usmerjenosti, povejo, da jim ni nihče všeč, a se ne razkrijejo kot asexualni, poslužujejo se strategije potopitve v asexualnost,... (*Ugotovil_a sem, da je edini način, da me "sprejmejo" v LGBTQ skupnosti, da lažem tako, da se ne razkrijem in ne popravim njihove napačne predpostavke /A103*). Odziv drugih je senzibilizacija. Začnejo razpravo, poskušajo pojasniti svoje misli in občutke, ali pa, kot to počne četrtnina intervjuvancev, izobražujejo o asexualnosti. Spet tretji se na diskriminacijo odzivajo s kompenzacijo in delajo na svojem poklicnem cilju. Nekateri so ob diskriminaciji tiho, molčijo, se nerodno smejiijo, skrivajo svoja čustva. Posamezniki navajajo, da se jim navadno ne uspe postaviti zase, ker so sramežljivi.

Del intervjuvancev izpostavlja, da se je odzvati na diskriminacijo težje, če osebo poznajo. V takih primerih se smejiijo njihovim diskriminatornim šalām (*V službi je sodelavka govorila o tem, da kako želi, da hči čaka na poroko, in rekla, da ko enkrat »začneš«, se težko ustaviš. In morala sem se hihitati, ker je bilo to mišljeno kot šala/H53*), poskusijo namigniti na nelagodje, pazijo, da se ne razkrijejo, povejo, naj jih pustijo pri miru ali pa rečejo, da je z njimi vse v redu.

Redki udeleženci raziskave poudarjajo pomen neodvisnosti ženske, predvsem finančne, da lahko sama preživi (*...ker je za ženske zelo pomembno, da so finančno neodvisne, tako se*

lahko postavimo zase in preživimo na boljši način v tem krutem svetu/F35), ter pomen zadovoljstva s samim sabo, saj to vidijo kot ključna dejavnika za uspešno spoprijemanje z diskriminacijo.

Pritisk k »normalnosti«

Vsi intervjuvanci opisujejo, da čutijo pritisk k »normalnosti« (biti cis-heteronormativni) oziroma da so ga čutili v preteklosti. Posamezniki navajajo, da so se trudili biti »normalni« celo življenje. Nekateri so še posebej čutili pritisk, ko so hodili na zmenke, drugi pa zatrjujejo, da pritisk povzroča internetni diskurz (*Torej nobene posamezne situacije, samo internetni diskurz kot celota/AE19*).

Približno tretjina udeležениh v raziskavi čuti pritisk, ko pride do pogovora o spolnosti. Nekateri čutijo neizmeren pritisk, da sodelujejo v pogovorih o spolnosti, da se ne bi nenamerno razkrili, drugi čutijo pritisk, da rečejo, da se jim zdi nekdo privlačen (*Tudi preden sem spoznala, da sem aseksualna, sem v situacijah, ko so ljudje govorili o tem, kako mislijo, da je nekdo seksi, čutila pritisk, da se pridružim temu govorjenju/F41*). Nekateri se pretvarjajo, da jih pogovor o spolnosti zanima in sodelujejo v pogovorih o spolnosti, čeprav ga ne razumejo popolnoma. Nasprotno so nekateri v pogovoru o spolnosti tihi, da ne bi bilo njihovo pomanjkanje izkušenj očitno, čutijo pritisk, da skrijejo dejstvo, da so še nedolžni. Nekateri se čutijo dolžne pojasnjevati svoje doživljanje.

S pritiskom k »normalnosti« se je dve tretjini intervjuvanih oseb spoprijemalo tako, da so se na nek način pretvarjali oziroma lagali. Del intervjuvancev je lagal o svoji spolni usmerjenosti, nekateri so lagali, da imajo simpatije (*V srednji šoli sem se delala, da imam simpatije, ker se je to od mene pričakovalo/J32*), da so zaljubljeni v zvezdnike, da so že imeli spolne odnose in da veliko vedo o spolnosti, lagali so, da čutijo spolno privlačnost, da uživajo v romantiki in spolnih odnosih v mediji,... Nekateri govorijo in se smejiijo seksualnim šalam ter namigujejo na spolnost. Posamezniki opisujejo, da so, ker so se bali, da bi kdo prebral njihov dnevnik, vanj pisali o lažni zaljubljenosti. Nekateri opisujejo, da jim je lažje biti enaki drugim, kot pa biti taki, kot so v resnici. Drugi se pretvarjajo zato, ker so prepričani, da bi jih imeli drugi za čudne, pretvarjajo se, da se drugi ne bi počutili slabo ali da jih drugi ne bi še naprej silili, da povejo, kdo jim je všeč. Nekateri se ne želijo spogledovati z drugimi, a to vseeno počnejo. Posamezniki poročajo o tem, da njihovi družinski člani drugim lažejo o njihovi spolni usmerjenosti (*Bila sem živčna, ko me je pokojna babica vprašala, ali imam fanta, oče pa je takoj skočil in rekel, da se delam nedostopno/H56*).

Nekateri so zaradi pritiska k »normalnosti« spremenili svoje vedenje. Na primer, na zmenkih se obnašajo tako, kot menijo, da naj bi se ženska oziroma moški obnašal, spogledujejo se z drugimi in prisilijo se k zmenkom, čeprav si tega ne želijo, uporabljajo spletne strani za iskanje partnerja (*...in se celo poskušala sem se povezati z običajnimi fanti na zakonskih spletnih straneh/F38*), razkrijejo se šele, ko iz nekega kraja odidejo, ne začenjajo več razmerij, saj ne želijo zavajati ljudi, prisilijo se k bolj fizičnim odnosom, ki vsebujejo spolne odnose, ne govorijo več o svojih izkušnjah z romantiko, trudijo se, da bi razumeli svoje prijatelje,... Redki posamezniki opisujejo, da so jim drugi ukazali, naj prenehajo govoriti o tem, da nočejo biti v razmerju.

Zaradi pritiska se nekateri počutijo neprijetno, mučno, počutijo se izčrpani, strah jih je, da bi jih vsi zapustili, skrbi jih, da bi morali z nekom imeti spolne odnose le zato, da bi bili videti »normalni«, počutijo se krive, saj ne željo užalostiti osebe, ki se je zaljubila vanje,... Nekateri so bili prepričani, da morajo ignorirati dejstvo, da so aseksualni, ker niso hoteli videti svojega partnerja žalostnega ali jeznega. Del intervjuvancev opisuje, da se pretvarjajo, da bi se počutili bolj vključene. Ne želijo, da bi jih drugi videli drugače. Nekateri izpostavljajo, da so se pritiska in pretvarjanja že navadili (*...vendar to počnem že od otroštva, tako da sem tega vajena/N24*).

Pritisk k »normalnosti« narekuje tudi spolna normativnost. Nekateri navajajo, da je svet hiperseksualiziran. Čutijo, da bi morali imeti otroke, najti partnerja, se poročiti, imeti simpatijo, biti zaljubljeni, da bi morali hoditi z osebo, ki jim je bila všeč, kot moški bi morali osvojiti veliko žensk (*Moja mama govori o tem, kako bom osvojil vsa dekleta in podobno/O33*), kot ženske pa bi morale biti videti in se obnašati zapeljivo,... Del udeležencev v raziskavi čuti pritisk, da se samozadovoljuje, da gleda pornografske filme, da izgubi nedolžnost,... Posamezniki opisujejo, da so bili v zvezi, čeprav si tega niso želeli. Nekateri poročajo, da so imeli s partnerjem spolne odnose samo zato, da bi se zveza nadaljevala. Čutijo, da je spolnost tista, ki ohranja zvezo. Kako spolna normativnost obsega vse vidike našega življenja, so redki posamezniki prikazali z opisom izkušnje, ko so se pri pouku pogovarjali o pomembnih lastnostih, ki jih želijo pri svojem partnerju.

Pritisk k spolnosti

Približno dve tretji udeležencev v raziskavi opisuje, da čutijo pritisk k spolnosti, ena tretjina udeležencev ga ne. Nekateri poročajo, da pritiska ne čutijo od razkritja, nekateri ker so mladoletni, ker so njihove družine verne in s spolnimi odnosi čakajo do poroke, drugi ker jih partnerji spoštujejo in podpirajo. Posamezni intervjuvanci opisujejo, da je njihov partner prav tako aseksualen (*Moj sedanji fant je prav tako aseksualen, zato nobeden od naju noče imeti spolnih odnosov/R39*). Nekateri dejstvo, da ne čutijo pritiska k spolnosti, povezujejo s tem, da niso bili nikoli v zvezi in tudi ne nameravajo biti.

Kot največji povzročitelj pritiska k spolnosti se je izkazal bivši partner ali partnerka, sledijo prijatelji, starši, mediji, fantje oziroma moški, družba, osebe, s katerimi hodijo aseksualne osebe na zmenke, sošolci, družina in vrstniki. Manj pogosto intervjuvanci omenjajo odrasle osebe, aseksualno osebo samo (*Pa bi rekla, da od same sebe, saj sem imela neprestano v mislih, da moram imeti spolne odnose/E47*), prijatelje staršev, mentorje, naključne ljudi, ki ugotovijo, da so aseksualni ter internet.

Drugi aseksualne osebe k spolnim odnosom navadno privabljajo s trditvijo, da bo tokrat drugače, da jih bodo spreobrnili, da morajo najprej imeti spolne odnose in da šele potem lahko rečejo, da so aseksualni, da se bodo zaradi spolnih odnosov bolje počutili, ter da če nimajo spolnih odnosov, veliko zamujajo. Nekateri so poskusili nagovoriti, prepričati (*Imela sem tudi fanta, ki je trdil, da je z mano v redu, če nisem pripravljena spati z njim, potem pa me je vprašal, koliko spolnosti lahko resnično prenesem, preden se zgrozim/B52*), ali jih pretentati k spolnim odnosom.

Tretjina intervjuvancev opisuje, da so jih drugi silili k spolnim odnosom, ki si jih niso želeli. Nekateri so bili prisiljeni imeti spolne odnose, da bi dokazali svojo spolno usmerjenost. Nekateri starši silijo k spolnim odnosom, ker upajo, da bodo zanosili in imeli otroke. Del intervjuvancev opisuje izkušnje, ko so drugi poudarjali, da je v razmerjih spolnost obvezna, naj se že enkrat sprostijo in popustijo k spolnim odnosom ali pa da je nedolžnost pokazatelj zaostanka v razvoju osebe. Posamezniki so izpostavili svoje izkušnje, ko so njihovi partnerji vztrajali, da eksperimentirajo, dokler jim ne bo postalo všeč (*Z mano ni bilo nič narobe fizično in zaključek s svetovanja je bil, da preprosto nisem dovolj eksperimentirala. Zaradi obeh zaključkov sem se počutila še bolj negotovo, ker osebno nisem čutila potrebe po eksperimentiranju, toda moj bivši je vztrajal, da to naredim, ker je hotel imeti spolne odnose/AC27*).

Zaradi pritiska k spolnosti so nekatere osebe spremenile svoje vedenje. Na primer, ne hodijo več na zmenke, ne izražajo več romantične privlačnosti, ko jo občutijo, prekinile so stike z osebami, ki so jim povzročale pritisk, pripravljale so se na morebitni spolni odnos (*...in sem se pred zabavami vedno "pripravila na to", če bi se to zgodilo, ker so to vedno storile moje prijateljice/AC21*). Nekateri so zaradi pritiska hodili na preglede pri ginekologu ali na partnersko oziroma seksualno terapijo. S posamezniki so njihovi partnerji prekinili zvezo, uporabljali so seksualne šale, ali pa nanje gledajo kot na izziv (*Moški večinoma želijo premakniti moje meje, ko rečem, da sem aseksualen_a/C23*).

Pritisk k spolnosti vzbuja zgolj negativne občutke, npr. žalost, strah pred posilstvom (*Resnično se bojim posilstva/C58*), ponotranjeno afobijo, tesnobo, stres,... Na življenje osebe vpliva le negativno. To se kaže v obliki nezdravih partnerskih odnosov, kjer osebe ne poslušajo samih sebe ali ne upoštevajo svojih mej in želj; večji živčnosti med pogovori z drugimi ljudmi; oddaljitvi od drugih ljudi (*Zdaj se iz navade dovolj izoliram od drugih/AA19*); strahu, da bi drugi ljudje njihovo prijaznost zamenjali za spogledovanje ali pa da ne bi sprejeli dejstva, da so aseksualni; prepričanja, da jih imajo drugi za otroke; prepričanja, da nikoli ne bodo v romantičnem razmerju,... Posamezniki izpostavljajo, da je moteče neprestano slišati ali brati stvari o tem, kako je treba imeti aktivno spolno življenje in da je neprijetno odraščati v seksualiziranem svetu. Za tiste osebe, ki so videti privlačne, ljudje domnevajo, da so že morale imeti spolne odnose. Nekateri poročajo, da čutijo, kot da morajo biti v zvezi zato, da bi imeli nekaj skupnega s prijatelji. Redki posamezniki so mnenja, da je biti v odnosu z aloseksualno osebo rahlo čudno. Del posameznikov omenja, da pritisk k spolnosti nima več vpliva nanje.

Del intervjuvancev je ponotranjilo heteronormativno mišljenje. Verjamejo, da je spolnost bistvenega pomena, da so romantični odnosi najpomembnejši del življenja (*Zaradi tega se počutim, kot da ne bom živila polnega življenja, ker so zelo romantični odnosi idealizirani kot najpomembnejši del življenja/AB38*), da morajo odrasli moški imeti veliko spolnih odnosov, da bi morali čutiti željo po spolnih odnosih,... Nekateri poročajo, da se ne počutijo kot odrasle osebe. Zato je še posebej pomembna duševna moč, da lahko izstopijo iz tega načina mišljenja. Pomembno se jim zdi, da se aseksualna oseba prepriča, da z njo ni nič narobe.

Pritisk k spolnosti se kaže tudi preko t.j. »hook-up« kulture. (=Gre za kulturo kratokotrajnih odnosov brez čustvene navezanosti. »Hook-up« lahko definirano kot občasno seksualno aktivnost, ki lahko sega od zgolj poljubljanja do spolnega odnosa brez obljub o nadaljnjem razmerju, ki se najpogosteje prakticira med mladimi. Ti imajo v sodobni družbi veliko več seksualne svobode, kar lahko prinaša tudi željo po seksualnem eksperimentiranju, ki jo osebe nato izražajo preko »hook-upov«, brez omejitev in zavezanosti, ki jih prinaša resna zveza (Drobnjak, 2020, str. 16). Spolni odnosi so pogosto pričakovani že takoj na začetku razmerja, pogoste so avanture za eno noč,...) Intervjuvanci navajajo, da je že zaradi tega težje najti ljudi, ki bi razumeli in upoštevali njihovo aseksualnost (...zato je težje najti ljudi, ki si tega ne želijo oziroma spoštujejo tvoje občutke, in z njimi splesti neko globljo povezavo/G46).

Kot razloge za privoljenje v spolni odnos so intervjuvanci navedli željo ustreči partnerju, naveličanost braniti se (*Samo zato, ker se naveličaš braniti svojo spolno usmerjenost in kako se počutiš/S33*) ter da so jih partnerji uspeli prepričati, da je z njimi nekaj narobe.

Pritisk k spolnosti nekateri udeleženci povezujejo tudi s pritiskom imeti otroke, ki prihaja s strani njihovih staršev. Opisujejo, da si njihovi starši želijo vnukov, ki bi prenesli družinsko ime, ali pa mislijo, da so jim vnuke dolžni.

Nasilje

Intervjuvani so doživljali različne vrste nasilja. Kot najpogostejše se je izkazalo spolno nasilje. Doživela ga je tretjina intervjuvancev. Med izkušnje spolnega nasilja so slednji uvrstili siljenje k spolnosti, dokler niso privolili, spolni napad, korektivno posilstvo, grožnje korektivnega posilstva, fetišizacijo nedolžnosti, čudne posege v zasebnost, neprimerne komentarje, neprimerne dotike (...in dotikov tu ali tam s strani mojega očeta. Ja../I40) in poskus »spraviti osebo v razpoloženje« kljub temu, da je oseba izrecno povedala, da noče imeti spolnih odnosov, kar je vodilo do take stopnje, da je morala oseba partnerja brcniti iz postelje.

Med izkušnje psihičnega nasilja intervjuvanci uvrščajo grožnje, žalitve, čustvene zlorabe, izsiljevanje in grožnje o razkritju v obliki šal (*Pogosto mi prijatelji rečejo, naj naredim nekaj, v smislu kot je »Igraj košarko z mano, sicer te bom razkril!«/O42*). Nekateri navajajo, da je psihično nasilje pogosto predvsem ob razkritju in v virtualnem svetu.

Med fizično nasilje naštevajo fizični napad na Paradi ponosa, potencial biti žrtev fizičnega nasilja, če bi ostali v zakonski zvezi (...vendar pa bi lahko bila potencialna žrtev, če bi bila v

zvezi z nekom, ki ni asexualna oseba/F54) ter napad neznanca, ki o njih ni vedel ničesar. O ekonomskem nasilju ni poročal nihče.

Povzročitelji nasilja so bili najpogosteje starši (mati ali oče), bivši fantje, prijatelji, osebe iz LGBT+ skupnosti (*Veliko zlorab, spolnih, fizičnih in duševnih, in diskriminacije, ki sem jih utrpel_a, je bilo storjenih s strani LGBTQ ljudi/A100*), cisspolne heteroseksualne osebe, sorojenci ali pa neznanci.

Intervjuvanci so mnenja, da storilci nasilje opravičujejo s prepričanjem, da asexualnost ni resnična ali pa da bo posilstvo osebo ozdravilo oziroma popravilo. Kot morebitne povode za nasilje vidijo tudi ljubezensko zavrnitev (*...ki so bili jezni name, ker sem jih ljubezensko zavrnil_a/A80*), prepričanje, da asexualne osebe ne spadajo v LGBT+ skupnost ter prepričanje, da so jih osebe »oropale« vnukov.

Posledice nasilja so zgolj negativne. Nekateri intervjuvanci omenjajo občutek obupanosti, poskus samomora, prekinitev stikov s povzročitelji nasilja ter travmo zaradi korektivnega posilstva (*Korektivna spolna zloraba, ki sem ji bil_a izpostavljen_a, mi je pustila travme, povezane z diskriminacijo moje asexualnosti/A61*). Posamezniki poročajo o samocenzuri, da so lagali o svoji spolni usmerjenosti in se tako zaščitili pred morebitnim nasiljem.

Dve tretjini intervjuvancev ni bilo žrtev nasilja. Posamezniki so izpostavili, da je to zato, ker se ne razkrivajo potencialno nevarnim osebam.

Sporočila o asexualnosti v družbi

Skoraj vsi intervjuvanci so že opazili negativna sporočila o asexualnosti v družbi. Nekateri opažajo negativne predstave o asexualnosti po vsem svetu in so mnenja, da je to velik problem. Del intervjuvancev asexualnost v družbi vidi kot žaljivko, ali pa da se jo enači z besedama »devica« in »nedolžnost« (*...podobno kot se kot žalitev uporablja na primer beseda devica, ali pa da je nekdo nedolžen/D71*). Četrtnina je opazila sporočilo družbe, da je, če ne razmišljaš o spolnosti, s tabo nekaj narobe. Nekateri ocenjujejo, da do tega prihaja zaradi pomanjkanja informacij o asexualnost. Drugi opažajo, da večji del družbe zanika asexualnost kot resnično, asexualnost vidi kot nekaj, kar je potrebno popraviti, pomanjkanje spolnih izkušenj vidi kot pomanjkljivost, asexualne osebe pa označuje kot nesrečne ali osamljene. Nekateri opažajo, da jih družba enači z »inceli«, redki posamezniki pa asexualnost vidijo kot stranski učinek mizoginije.

Skoraj vsi ocenjujejo, da imajo pri širjenju sporočil o aseksualnosti velik vpliv mediji. Z napačnim prikazovanjem aseksualnih likov, zanikanjem resničnosti aseksualnosti, trditvijo, da aseksualne osebe lažejo, patologizacijo, razčlovečenjem, negativnim odnosom do aseksualnih likov in pomanjkanjem zastopanosti, mediji vplivajo negativno in pripomorejo k širjenju in krepitvi negativnih stereotipov o aseksualnosti (*In med temi redkimi obstoječimi so mnogi napačni ali diskriminatorni. Na primer v seriji Dr. House je epizoda, v kateri House dokazuje, da je bil aseksualni par le mož z možganskim tumorjem in žena, ki je lagala/R44*). Nekateri ocenjujejo, da so v današnjih časih mediji postali bolj odprti do seksualnih tem, kot so bili v preteklosti. Reklame so seksualizirane, najstniki v filmih so prikazani kot zelo pohotni in v skoraj vseh filmih in serijah imajo glavni liki spolne in/ali romantične odnose (*Številne TV oddaje in tako dalje, so si podobne. Si lahko zamisliš TV-oddajo, namenjeno odraslim, v kateri ne bi bilo zapleta o glavnih likih, ki imajo spolne in/ali romantične odnose? Ni jih veliko. Večina vrst medijev si je v tem pogledu podobna/L39*). Ti odnosi so večinoma heteroseksualni. Redki posamezniki navajajo, da v njihovih državah (npr. na Poljskem) spolnost v medijih še ni tako pogosta, saj so njihove države še vedno zelo konservativne. Del intervjuvancev ocenjuje, da je v medijih kar nekaj zastopanosti aseksualnosti in da so aseksualni liki dobro prikazani.

Skoraj polovica je prepričana, da govora o aseksualnosti v šolah primanjkuje. Nekvalitetna spolna vzgoja, trditev, da vsi čutijo spolno privlačnost, neustrezni odzivi, če učenec izrazi pomanjkanje spolne privlačnosti ali drugačna obravnava LGBT+ učencev vodijo do infantilizacije ali patologizacije aseksualnosti, aseksualne osebe pa se sprašujejo, ali je z njimi kaj narobe. Negativna sporočila družbe so vidna tudi v zdravstvu, preko patologizacije. Verske skupnosti o aseksualnosti pošiljajo mešana sporočila. Spolnost pred poroko ni v redu, po poroki pa mora biti. Aseksualnost lahko vidijo kot pozitivno (*Zdi se, da je naša glavna religija v redu z aseksualnostjo, saj naj bi bili duhovniki celibati, pa tudi redovnice in menihi/X44*) ali kot negativno in aseksualne osebe izključujejo iz skupnosti, pošiljajo afobična sporočila, namigujejo, da smo ljudje ustvarjeni za razmnoževanje in da so ljudje, ki nimajo otrok, manjvredni. Spolnost, a le med moškim in žensko, vidijo kot božji blagoslov. Nekateri intervjuvanci so prepričani, da bi verske skupnosti aseksualnost, če bi bila bolj javno znana, označile kot slabo, enako kot npr. homoseksualnost (*Verjamem, da bi te cerkve, če bi aseksualnost postala bolj znana v javnosti, aseksualnost obsodile s približno enako vnemo kot homoseksualnost/L41*). Redki posamezniki kot negativno sporočilo družbe navajajo nesprejetje zakonov v podporo LGBT+ manjšinam v njihovih državah (npr. Ameriki).

Negativna sporočila o aseksualnosti del intervjuvancev vidi tudi v glasbi, saj je večina pesmi o zaljubljenosti, spolnosti in razpadu zvez. Nekateri opisujejo, da so negativna sporočila prisotna tudi v virtualnih aseksualnih skupnostih. Aseksualne osebe tako začenjajo verjeti negativnim sporočilom, jih prenašajo na druge aseksualne osebe, so do drugih afobične itd. Nekateri aseksualne osebe verjamejo napačnemu prepričanju, da bodo, ko bodo spoznale pravo osebo, začele čutiti spolno privlačnost. Negativna sporočila del udeležencev opaza tudi v LGBT+ gibanjih, saj le-te včasih nenamerno izključujejo aseksualnost. Kvir kampanje, ki poudarjajo univerzalnost ljubezni in spolno pozitivnost namreč izključujejo aromantične in aseksualne osebe (*Mnogo kvir gibanj uporablja strategije, ki poudarjajo univerzalnost ljubezni, vendar se takšne strategije lahko zdijo neugodne za ljudi, ki jih romantični odnosi ne zanimajo. Poleg tega se sprašujem, kako bo vse to gibanje spolne pozitivnosti vplivalo na aseksualne osebe, ki so za spolnost nezainteresirane in se nekaterim celo gnusi/L46*).

Skoraj polovica intervjuvancev negativna sporočila družbe o aseksualnosti opredeljuje kot posledico spolne normativnosti. V družbi sta zakoreninjeni ideji, da je biti v spolno-aktivnem romantičnem odnosu najbolj izpolnjujoča stvar, ki jo človek lahko doživi ter da če nimaš spolnih odnosov, si manj človek kot ostali (*Poleg tega še vedno vidim, da družba govori, da če niste obsedeni s spolnostjo, niste človek/J76*). Nekateri navajajo, da tako amatonormativnost (=romantično razmerje kot primarni cilj življenja) in alonormativnost (=ideja, da vsi čutimo spolno privlačnost) prispevata k stigmatizaciji aseksualnih, aromantičnih in poliamornih (=želja biti v več kot enem intimnem razmerju v soglasju z ostalimi udeleženci) ljudi. Del vidi družbo kot hiperseksualizirano, ki enači ljubezen in spolnost, prisotno je prepričanje, da vsi čutijo spolno privlačnost, aseksualne osebe so predstavljene kot nevredni partnerji, biti večno samski pa sploh ni predstavljeno kot opcija (*Nikoli mi niso rekli, da imam možnost biti samska. Mislim, da sem vedno domnevala, da se moram sčasoma poročiti ali vsaj hoditi na zmenke/S50*). Posamezniki izražajo nejevoljo nad tem, da jih vsi sprašujejo, ali so v zvezi ter kdaj bodo dobili partnerja.

Nekateri opisujejo, da so negativna sporočila v njih vzbudila občutek osamljenosti ali zapuščenosti, zdijo se jim moteča, nekateri so zaradi njih depresivni, anksiozni ali pa dvomijo v svojo spolno usmerjenost (*To je tako vkoreninjeno v medije, da začnete dvomiti o lastnih občutkih spolne privlačnosti in estetske privlačnosti/O47*).

Del vidi problem v pomanjkanju govora o aseksualnosti in izključenosti v razpravah o spolni identiteti. Menijo, da se družba govoru o aseksualnosti izogiba. Zaradi pomanjkanja govora o aseksualnosti ljudje sploh ne vedo, da aseksualnost obstaja.

Tisti redki posamezniki, ki sporočil o aseksualnosti v družbi niso opazili, to interpretirajo s tem, da veliko ljudi aseksualnosti ne pozna.

Posledice diskriminacije in nasilja

Posledice diskriminacije in nasilja se kažejo v negativnih mislih in občutkih, na primer strahu pred razkritjem, ponotranjenih afobičnih mislih, nizkem samospoštovanju in samozavesti, jezi, žalosti, občutku nemoči, strahu pred prihodnostjo,..., ali duševnih težavah, na primer travmi (*Korektivno posilstvo, ki sem ga doživel_a, je povzročilo hudo travmo/A87*), depresiji, tesnobi, posttravmatski stresni motnji,... Redki posamezniki opisujejo, da bi šli pogosteje na terapijo, če bi bil zdravstveni sistem boljši. Del intervjuvancev navaja, da se počutijo dobro, saj jih prijatelji in družina podpirajo, drugi pa so hvaležni, da nimajo težav z duševnim zdravjem, saj se zavedajo, da bi jih lahko imeli. Del intervjuvancev se je zaradi diskriminacije in nasilja začel destruktivno vesti, na primer, začeli so zlorabljati substance, se samopoškodovati, imajo samomorilna nagnjenja ali so že poskusili narediti samomor. Odnosi nekaterih so se spremenili tako, da so se ločili oziroma prekinili stike z osebo, ki jih je diskriminirala in/ali izvajala nasilje, nekateri se več prepirajo s starši ali imajo težave spoprijateljati se z drugimi. Posamezniki poročajo, da njihovi starši zanikajo njihovo spolno usmerjenost ali da ne smejo izkazovati svoje aseksualnosti z broškami ali zastavami (*...in ne zdi se mi, da bi bilo staršem prijetno, če bi kupovala aseksualne zastave, broške in podobno, saj mama misli, da bi tako reklamirala svojo spolno usmerjenost/H81*).

Redki posamezniki poročajo, da izkušnje diskriminaciji in/ali nasilja nanje nimajo več vpliva. Nekateri poročajo, da ignorirajo njihov vpliv, nekateri so se naučili z diskriminacijo uspešno spoprijemati ali pa da so sedaj zadovoljni sami s seboj, zato nanje nima več vpliva (*Zdaj pa vem, da ti ljudje niso pomembni, zato ne pustim, da vpliva name. Zdaj sem starejša in zadovoljna sama s seboj in s svojim življenjem, zato ne vpliva več name/P39*).

Sprejetost v LGBT+ skupnosti

Več kot tretjina intervjuvancev se v LGBT+ skupnosti ne počuti sprejetih. Opisujejo, da so za nekatere člane skupnosti aseksualne osebe »preveč heteroseksualne«. Aseksualnost primerjajo z drugimi spolnimi usmerjenostmi, ki naj bi bile bolj diskriminirane (*Mnogi radi poudarjajo, da nismo preganjani kot druge spolne usmerjenosti/D81*). Posamezni intervjuvanci navajajo,

da nekateri člani LGBT+ skupnosti uživajo, da »obstaja« nova manjšinska spolna usmerjenost, do katere so lahko neprijazni, ker je morda nižjega statusa ali pomembnosti. Nekateri jezi pomanjkanje razprav o aseksualnosti, izključevanje in ignoriranje. Počutijo se nevidno. Del udeležencev je mnenja, da se kvir skupnost razmeroma zaveda aseksualnosti in je zato sposobna odražati do nje največ glasnega prezira. Poročajo, da nekateri LGBT+ pripadniki trdijo, da aseksualne osebe ne morejo doživeti korektivnega posilstva. Del meni, da velik problem predstavljajo izključujoče LGBT+ skupine na spletu (*Nikoli ne bi mogla biti razkrita kot aseksualna na spletu zaradi as diskurza in ekskluzivistov asov. Raven sovraštva do asov v kvir skupnostih je postala preveč ekstremna, da bi mi bilo popolnoma udobno. Videla sem, kako izključevalci delujejo iz prve roke, in to je postalo zelo strupeno/AB55*). Nekateri poročajo o enačenju aseksualnosti s pedofilijo. Nesprejetost znotraj LGBT+ skupnosti še bolj povečuje diskriminacijo aseksualnosti. Nekateri opisujejo, da se prav tako ne počutijo sprejete s strani heteroseksualnih oseb, saj naj bi bili »premalo heteroseksualni«. Posamezniki poročajo, da se ne menijo za mnenja ljudi, ki jih ne sprejemajo.

Približno tretjina se v LGBT+ skupnosti počuti tako sprejeto kot nesprejeto. Menijo, da obstaja spor, ali je aseksualnost del skupnosti ali ne. Posamezniki poročajo, da se ta razdvojenost kaže tudi v tem, da nekatere spletne LGBT+ strani praznujejo teden aseksualnosti, druge pa ne. Nekateri opisujejo, da LGBT+ pripadniki aseksualno osebo sprejemajo le, če jo romantično zanima isti spol (*...razen če nas tudi romantično zanima isti spol. Čeprav bi to še vedno vključevalo mene, obstaja veliko ljudi, ki so asi in heteroromantični ali ace in aro/R50*).

Približno tretjina se v skupnosti počuti sprejete. Menijo, da jih večina LGBT+ pripadnikov sprejema. Posamezniki opisujejo, da kljub sprejemanju obstaja neka stopnja nerodnosti. Nekateri poročajo, da je vključevanje aseksualne skupnosti v zadnjih letih večje, vabijo jih tudi na Parado ponosa. Del opisuje, da imajo s skupnostjo same pozitivne izkušnje, vseh jim je pripadati, počutijo se razumljeno. Redki navajajo, da jim sicer nikoli še ni nihče rekel, da ne spadajo v skupnost, da pa se včasih sami vprašajo, ali so sploh sprejeti. Nekateri se bojijo neposredne diskriminacije.

Del intervjuvancev se bolj sprejeto počuti v prostorih, ki so opredeljeni kot »LGBTQIA+«, in ne zgolj LGBT+. Nekateri so mnenja, da bi morali LGBT+ posamezniki, ki aseksualnost

sprejemajo, bolj izzivati diskriminacijo pri manjšini, ki jo diskriminira. Menijo, da je znotraj skupnosti veliko stereotipov o aseksualnosti. Del intervjuvancev meni, da je to, da črka »A« stoji za »aseksualnost« in »ally«/» zaveznik«, problematično (*...ko ljudje rečejo, da je "A" v LGBTQA+ namenjen zaveznikom namesto aseksualnim osebam*). Nekateri so prepričani tudi, da je skupnost osredotočena na »LGBT« in ne na »+«, kar pripomore k izbrisu aseksualnosti. Torej, da se skupnost osredotoča predvsem na stiske lezbijk, gejev, biseksualnih ter trans oseb ter zanemarja stiske drugih (»+«) manjšin.

Nekateri se nimajo za del skupnosti ali neradi rečejo, da so del skupnosti, saj menijo, da ne doživljajo takšne diskriminacije kot druge manjšine (*Z LGBTQ+ skupnostjo se ne izredno identificiram, ker čeprav nisem heteroseksualna, saj se mi ne zdi, da to vpliva na moje življenje enako, kot bi na primer vplivalo na življenje trans žensk.../AA37*). Del s skupnostjo sploh nima stikov, nekateri zato, ker so mnenja, da bi zaradi njihovega političnega prepričanja prihajalo do pogostih trenj. Nekateri so prepričani, da so našli skupino, ki ji pripadajo in se takoj ujamejo z drugimi aseksualnimi osebami.

Del intervjuvancev opisuje, da se ne počutijo dovolj varno, da bi šli na Parado ponosa. To utemeljujejo z zgodbami o grožnjah aseksualnim osebam na Paradi in krajami promocijskega materiala aseksualnosti, da bi jih izključili.

Strokovni delavci

Glede vloge strokovnih delavcev intervjuvani navajajo naslednje. Napačno razumevanje aseksualnosti ima lahko škodljive posledice. Del intervjuvancev opisuje, da neupoštevanje aseksualnosti da posamezniku vedeti, naj ne išče več pomoči. Prav tako je škodljiva patologizacija, ki je za aseksualne osebe ponižujoča. Posamezniki poročajo, da je v njihovih primerih patologizacija in nepoznavanje aseksualnosti kot spolne usmerjenosti, vodilo do več let zdravljenja nizkega libida. Intervjuvancem se zdi škodljiv tudi poskus strokovnjakov, da bi osebi pripisali določeno spolno usmerjenost. Žalljivo je dati osebi občutek, da mislijo, da jo poznajo bolje, kot se pozna sama. Nekateri so mnenja, da invazivna vprašanja, kot so »Ste že kdaj imeli spolne odnose?«, »Ste bili v zvezi?« ali »Vas je kdo travmatiziral?«, ljudi vznemirjajo. Tretjina izpostavlja pomembnost poznavanja aseksualnosti in aseksualne skupnosti. Menijo, da je delo strokovnih delavcev zelo pomembno. Poudarjajo, da se morajo strokovnjaki zavedati, da aseksualnost ni nekaj, kar bi bilo potrebno popraviti, in da ne smejo verjeti stereotipom. Aseksualnost tudi ni bolezen, izbira ali posledica travmatične izkušnje. Ni znak zlomljenosti, osamljenosti ali nefunkcionalnosti. Med pomembne informacije za nadalje

delo socialnih delavcev naštevajo zavedanje, da imajo asexualne osebe lahko spolne ali romantične odnose, potrebno je razlikovanje med asexualnostjo, aromantičnostjo in abstinenco ter zavedanje, da sta spolno vzburjenje in spolna privlačnost dve različni stvari. Vedenje osebe ne vpliva na posameznikovo asexualnost, važno je njegovo doživljanje. Asexualne osebe ne čutijo nič ali zelo malo spolne privlačnosti, imajo pa lahko libido in se npr. samozadovoljujejo. Asexualnost ni zgolj faza, nič pa tudi ni narobe, če se oseba najprej opredeli za asexualno, nato pa ugotovi, da ni asexualna. Del intervjuvancev opisuje, da se morajo strokovni delavci zavedati, da je spolna usmerjenost pomemben del posameznikovega življenja in ima velik vpliv na to, kako asexualne osebe živijo svoje življenje. Asexualnost zajema širok spekter in izkušnje vseh asexualnih oseb niso enake. Odnos do tem, povezanih s spolnostjo, se med asexualnimi osebami razlikuje. Intervjuvanci opisujejo, da so nekatere asexualne osebe spolno pozitivne (*»sex-positive«*), nekatere spolno-nevtralne (*»sex-neutral«*) in nekatere spolno-nenaklonjene (*»sex-averse«*). Posamezniki spolno-nenaklonjene osebe imenujejo tudi apotiseksualci (moj prevod, angl. *»apothisexuals«*). Strokovnjaki se morajo po mnenju nekaterih posameznikov zavedati, da Freudove teorije, na katerih temelji večina sodobne psihiatrije, ne veljajo za ljudi asexualnega spektra. Posamezniki so predlagali, uvedbo novega spektra spolne usmerjenosti, ki se ne bi razširil samo na moškega ali žensko, ampak tudi na to, koliko privlačnosti oseba čuti do določenega spola. Nekateri navajajo, da obstajajo različne vrste privlačnosti (spolna, romantična, platonska,...) ter da je življenje lahko enako polno tudi brez spolnosti (*Življenje je več kot le seks/N46*). Posamezni intervjuvanci poudarjajo, da asexualne osebe imajo čustva, da znajo povedati, ali je nekdo privlačen in da so zmožne opaziti, če so nekomu všeč. Redki so mnjenja, da zveza med asexualno in aloseksualno (ne-aseksualno) osebo lahko prinaša edinstvene težave, kot so pomanjkanje razumevanja in konflikti, ko gre za spolnost. Del intervjuvancev izpostavlja, da se morajo strokovni delavci zavedati, da posameznikova asexualnost ni nujno vir njegove stiske. Nekateri poročajo, da težav z duševnim zdravjem ne povzroča asexualnost, temveč pritisk, ki povzroči, da se oseba trudi, da ne bi bila drugačna, negativna sporočila družbe o asexualnosti in diskriminacija. Asexualne osebe se lahko zaradi svoje asexualnosti soočajo z diskriminacijo in nasiljem, lahko so žrtev korektivnega posilstva ali terapije, asexualne

otroke lahko starši naženejo od doma,... Posamezniki izpostavljajo tudi, da se kvir osebe pogosto obračajo na spletne skupine, da bi našle sebi podobne ljudi.

Nekateri stikov s socialnimi delavkami niso imeli ali pa jih nikoli niso vprašale po njihovi spolni usmerjenosti.

Načini podpiranja asexualnih oseb in skupnosti

Intervjuvanci ocenjujejo, da lahko socialne delavke asexualne osebe podpiramo v obliki individualne podpore, izobraževanja, ozaveščanja in boja proti diskriminaciji. Med načine individualne podpore uvrščajo razlago pojma »aseksualnost«, ko se oseba še išče, sprejemanje asexualnosti kot spolne usmerjenosti, spoštovanje, zagotavljanje osebi, da so njihove želje glede odsotnosti spolnih odnosov ali razmerij sprejemljive, podpora, ko so v stiski (*Ali zagotoviti podporo, ko so ti ljudje na robu izgube razuma/F78*), pomoč doumeti, da spolnih odnosov ne dolgujejo nikomur in da se jim svoje spolne usmerjenosti ni treba sramovati, sodelovanje z asexualnimi osebami in pomoč asexualnim osebam zgraditi zaupanje v njihovo spolno usmerjenost,... Prav tako se nekaterim zdi pomembno, da socialni delavci asexualne osebe poslušamo in jim verjamemo, da jim zagotovimo, da z njimi ni nič narobe, da ne zmanjšujemo pomena njihovih stisk, da poskušamo osebe razumeti, jih ne silimo k spolnim odnosom, da sodelujemo z asexualnimi osebami ter da damo asexualnim osebam vedeti, da so pri nas dobrodošle. Posamezniki naštevajo še izkazovanje podpore asexualnim osebami v javnosti, ki da tudi nerazkritim asexualnim osebami vedeti, da imajo zaveznike, vključevanje asexualnih oseb v pogovore LGBT+ skupnosti, zavedanje negativnih izkušenj asexualnih oseb, zavedanje amatonormativnosti, učenje uporabnikov o telesnih mejah (*...in da nihče, razen njih, nima dovoljenja karkoli početi z njihovim telesom/I62*), zagotovitev občutka varnosti, zavedanje, da mnogi ljudje v življenju asexualne osebe morda ne sprejemajo njene identitete,... Nekaterim se zdi bistveno izpostaviti tudi, da moramo strokovni delavci osebi dati občutek upoštevanosti ter občutek, da ni sama. Upoštevati moramo, ko oseba reče, da ji nekaj ni prijetno in nikogar ne smemo razkriti brez njegove privolitve. Ko se nam nekdo razkrije kot asexualen, ga socialni delavci ne smemo poskušati prepričati, da se moti. Asexualni osebi lahko v branje ponudimo literaturo asexualnih pisateljev oziroma z asexualnimi liki, ali pa poiščemo primere dobrih asexualnih vzornikov in jih predstavimo osebi.

Intervjuvanci opisujejo, da socialne delavke lahko asexualne osebe podpremo tudi z izobraževanjem sebe in drugih, npr. učencev, o asexualnosti, pa tudi z izvajanjem raziskav

povezanih z aseksualnostjo (*Delajte raziskave. To zelo pomaga, da se nam ni treba razlagati vsem/V56*). Ozaveščamo lahko družbo o tem, da aseksualnost sploh obstaja, da imajo aseksualne osebe lahko spolne odnose in tako izpodbijamo stereotipe, ki jih ima družba o aseksualnosti. Pomagamo lahko pri spodbujanju k večji zastopanosti aseksualnosti v medijih, kar pomaga pri tem, da aseksualna skupnost postaja bolj vidna. Nekateri navajajo, da je način podpiranja aseksualnih oseb tudi to, da socialne delavke pomagamo osebam naučiti se soočati z diskriminacijo. Ob morebitni afobiji je potrebno socialnim delavkam spregovoriti in sporočiti, da takšno diskriminiranje ni sprejemljivo. Intervjuvanci omenjajo še izzivanje diskriminacije, zagovarjanje pravic aseksualnih oseb ter zavzemanje, da pravice LGBT+ oseb vključujejo tudi ugodnosti za aseksualne osebe, npr. da se za zavarovalniške ugodnosti ne zahteva poroka (*Želela bi si, da pravice LGBT+ oseb vključujejo tudi aseksualne pravice, na primer da se ne zahteva poroka zaradi davčnih ugodnosti, zavarovalnih ugodnosti in tako dalje/V55*).

Odnos družbe do aseksualnosti

Skoraj vsi intervjuvanci so mnenja, da se odnos družbe do aseksualnosti spreminja na bolje. Čeprav skoraj tretjina meni, da se odnos spreminja počasi, zaznavajo, da se znanje o aseksualnosti širi ter opažajo vedno večje sprejemanje. Nekateri navajajo, da se število LGBTQIA+ prostorov povečuje, da je aseksualna skupnost vedno bolj vidna in da družba namenja večjo pozornost stiskam aseksualnih oseb. Del je mnenja, da ljudje v kategorijah QIA čutijo, da se je varneje razkriti in se zato vedno več aseksualnih oseb razkriva. Nekateri to povezujejo z odprtostjo ljudi ali z izobraževanjem, zaradi katerih nevednost ljudi izginja. Posamezniki so prepričani, da družba daje manj poudarka na spolnost. Nekateri menijo, da se odnos družbe do aseksualnosti spreminja na bolje zlasti v razvitih državah, drugi pa, da so ozaveščeni večinoma LGBT+ pripadniki (*...vendar se mi zdi, da so to še vedno približno LGBT+ Tumblr, Tiktok in Twitter uporabniki/M67*). Nekateri so prepričani, da mlajše generacije bolj sprejemajo aseksualnost kot starejše. Posamezniki opisujejo, da jih je družba začela bolj spoštovati, čeprav jih ne razume popolnoma. Posamezniki izpostavljajo pozitivne občutke ob tem, da jih družba sprejema. Del intervjuvancev poudarja, da je vsaka sprememba dobra.

Redki posamezniki menijo, da se odnos družbe spreminja na slabše. To utemeljujejo s tem, da je zavedanje družbe o aseksualnosti vodilo do diskriminacije s strani verskih institucij. Nekateri navajajo, da se afobija povečuje in da zgolj posamezne aseksualne osebe niso diskriminirane (*Vendar mislim, da tega ne spremlja pozitivno mnenje glede aseksualnosti. Zdi se mi, da ljudje pogosto nagonsko zavračajo aseksualnost, ko se zavejo, da obstaja/L58*). Prepričani so, da družbo čaka še dolga pot do popolnega sprejemanja aseksualnosti. Del meni, da je družba vedno bolj seksualizirana. Redki intervjuvanci so mnenja, da spremembe ni.

Del udeležencev izraža upe po vedno večjem sprejemanju in normalizaciji aseksualnosti v prihodnosti. Upajo na vedno večjo zastopanost, ki bo vodila do večjega razumevanja. Drugi dvomijo, da bodo aloseksualne osebe kdaj razumele aseksualnost.

Nekateri odnos do aseksualnosti primerjajo z odnosom družbe do celotne LGBT+ skupnosti. So mnenja, da je v družbi prisotno vedno večje sprejemanje LGBT+ skupnosti (*Menim, da se stališča ljudi glede vseh LGBTQ+ zadev spreminjajo na bolje/D92*) in upajo na normalizacijo aseksualnosti tako, kot so bile normalizirane druge spolne usmerjenosti. Redki posamezniki so mnenja, da sprememba ne bo možna, dokler znanje o aseksualnosti ne bo tako splošno znano kot znanje o ostalih LGBT+ manjšinah.

Del intervjuvancev je prepričan, da imajo mediji ključno vlogo pri spremembi odnosa družbe do aseksualnosti. Navajajo, da je vedno več aseksualnih likov v igrah, knjigah, TV oddajah in drugih medijih in da ljudje zaradi zastopanosti v medijih spoznavaajo obstoj aseksualnosti. Prav tako nekateri opisujejo, da je v medijih vedno več samskih ljudi (*Arhetip samskega poslovneža oziroma poslovne ženske postaja vse bolj priljubljen v medijih, za kar menim, da je korak v pravo smer, stran od moškega kot glave družine/W72*). Redki posamezniki se s tem ne strinjajo in menijo, da je v osrednjih medijih zastopanost aseksualnosti majhna. Opisujejo, da se spolnost prodaja. Nekateri menijo, da ima velik vpliv pri ozaveščanju splet in dostopne informacije o aseksualnosti.

Nekateri so prepričani, da večina ljudi ne ve, kaj je aseksualnost in da jih razumejo zgolj redki. Menijo, da je potrebno izobraževanje družbe o aseksualnosti. Opisujejo, da veliko ljudi verjame napačnim stereotipom in drugim škodljivim napačnim predstavam.

Pomen razkritja in posledice

Z odnosnim kodiranjem sem dobila jasnejšo predstavo o razliki med aseksualnimi osebami, ki so se drugim ljudem razkrile in tistimi, ki se niso. Razkrite osebe opisujejo izkušnje neposredne in/ali posredne diskriminacije, nekatere razkrite osebe pa niso imele izkušnje

diskriminacije oziroma je ne zaznavajo. Žrtve nasilja so bili nekateri izmed tistih, ki so poročali o neposredni diskriminaciji. Šlo je za psihično, fizično ali spolno nasilje. Nekateri izmed tistih, ki so bili žrtev spolnega nasilja, poročajo o posttravmatski stresni motnji. Nekateri razkrite osebe se v LGBT+ skupnosti počutijo sprejete, druge nesprejete. Občutek sprejetosti je možen razlog za razkritje. Nerazkrite asexualne osebe opisujejo izkušnje posredne diskriminacije, nekateri pa o diskriminaciji ne poročajo. V LGBT+ skupnosti se vse nerazkrite osebe počutijo nesprejete, kar je možen razlog za to, da se ne razkrijejo. Tako razkrite kot nerazkrite asexualne osebe doživljajo cis-heteronormativen pritisk. Ugotovila sem tudi, da vsi tisti intervjuvanci, ki o diskriminaciji ne poročajo, prav tako ne čutijo pritiska k spolnosti. K povečani diskriminaciji pripomorejo dejavniki, kot so udejstvovanje v LGBT+ aktivizmu, aromantičnost, trans spolna identiteta ter narodnost, versko prepričanje ali duševne motnje (intersekcija). O manj izkušnjah diskriminacije pa poročajo intervjuvanci, ki imajo dobro podporno mrežo in ki so imeli dobro izkušnjo odziva drugih ob razkritju.

5. RAZPRAVA

Do danes je samo ena raziskava preučevala izkušnje razkritja ljudi z asexualno identiteto. To je raziskava Zangari, Low, in Query (2015), kjer so raziskovalke analizirale pripovedi 169 samo-identificiranih asexualnih posameznikov. Našle so nekaj skupnih tem o izkušnjah razvijanja asexualne identitete posameznikov - skepticizem družine in prijateljev, pomanjkanje sprejemanja in nerazumevanje, nerazkrivanje asexualne identitete, olajšanje ob odkrivanju asexualne skupnosti in vlogo interneta pri odkrivanju in izražanju asexualne identitete. Odzivi drugih od razkritju so bili v moji raziskavi enakomerno razdeljeni na dobre (sprejemanje, spoštovanje, podporo ter razumevanje oziroma poskus razumeti,...), slabe (obtožba, da laže zaradi pozornosti, spodbujanje k spolnosti, jeza, afobija, neupoštevanje, nesprejemanje, žalost,...) ali pa nenamerno slabe (zaskrbljenost, brezbržnost, prepričanje, da se oseba šali, nenamerna mikroagresija s strani prijateljev,...). Skupna z raziskavo Zangari, Low, in Query (2015) sta predvsem skepticizem družine in prijateljev ter pomanjkanje sprejemanja in nerazumevanje. Ugotovitve moje raziskave o razlogih, zakaj se nekatere osebe niso razkrile, sovpadajo z Marshalllovo (1995) teorijo o petih dejavnikih, ki ovirajo razkritje. Ti dejavniki so družbeni kontekst (ki s predsodki, stereotipi, afobijo, družbenimi pričakovanji itd. povečuje stopnjo strahu akterja, da se razkrije), internalizirana afobija (npr. sram); projicirana afobija (nezmožnost akterja, da sprejme lastno seksualnost, pri tem pa projicira nezaželene lastnosti na druge), kopica izgovorov, ki jih navaja asexualna oseba (npr. heteroseksualnim osebam, se ni potrebno razkriti; to, da nisi v zvezi, je za alonormativne ljudi normalno, zato bi samo domnevali, da je samska; družini ni treba vedeti o njegovem spolnem življenju,...) ter posameznikov odnos do domačih (npr. konzervativna širša družina je ne bi sprejela). Kuhar (2001, str. 190) proces razkritja razdeli na štiri kategorije: razkritje pred samim seboj, ki vključuje proces samopriznavanja svoje spolne identitete in spolne usmerjenosti; razkritje asexualno usmerjenih ljudi kot družbene podskupine (parade, protesti, delavnice,...), ožje (razkritje pred starši, brati, sestrami, prijatelji,...) in širše socialno razkritje (pred širšim socialnim okoljem, mediji, javno izražanje čustev, lahko tudi nezaželeno razkritje ali »outing«). Raziskava LGBT+, ki jo je leta 2017 izvedla vlada Združenega kraljestva (Government Equalities Office, 2017), je pokazala, da kar 89 % asexualnih oseb noče razkriti svoje spolne identitete, kar je najvišji odstotek med vsemi manjšinami spolnih usmerjenosti. Rezultati moje raziskave se s temi podatki niso ujemali, saj je večina intervjuvancev povedala, da so razkriti. Odnosi asexualnih oseb z njihovimi družinami in prijatelji se po njihovem ožjem socialnem razkritju lahko spremenijo ali ne. Nekateri izmed

dejavnikov, za katere se je v moji raziskavi izkazalo, da pripomorejo k temu, da odnosi ostanejo nespremenjeni, so predhodni dober odnos, zaupanje, tesne družinske vezi ter predhodno razkritje spolne identitete ali spolne usmerjenosti aseksualne osebe (npr. da se je oseba že razkrila kot nebinarna, aromantična,...). Odnosi se lahko ob razkritju spremenijo pozitivno (povezovalna izkušnja, zmanjšanje omemb spolnosti,...) ali negativno (ločitev, prepiri, napetost,...). Baetz (1984, str. 47) navaja negativne posledice, do katerih lahko vodi razkritje. To so med drugim izguba samozvesti, samosovraštvo, fizične bolezni, živčni zlomi, alkoholizem, samomorilnost,... Jaz intervjuvancev o vplivih razkritja nanje same nisem spraševala, vidim pa tu veliko možnosti za nadaljnje raziskovanje. Z odnosnim kodiranjem sem dobila jasnejšo predstavo o razliki med aseksualnimi osebami, ki so se drugim ljudem razkrile in tistimi, ki se niso. Razkrite osebe opisujejo izkušnje neposredne in/ali posredne diskriminacije, nekatere razkrite osebe pa niso imele izkušnje diskriminacije oziroma je ne zaznavajo. Nerazkrite aseksualne osebe opisujejo izkušnje posredne diskriminacije, nekateri pa o diskriminaciji ne poročajo.

Med raziskovanjem in prebiranjem literature na temo aseksualnosti nisem našla niti ene raziskave ali članka v povezavi s stereotipi o aseksualnosti. Navežem pa se lahko na mikroagresije, katerih podlaga so najpogostejše prav stereotipi. Nadal (2008, str. 23) definira mikroagresije kot kratke in običajne vsakodnevne verbalne, vedenjske ali okoljske neprijetnosti, bodisi namerne ali nenamerne, ki sporočajo sovražne, slabšalne ali negativne namige in žalitve članom zatiranih skupin. Deli jih v tri skupine: mikro-žaljivke, mikro-dejanja in mikro-neupoštevanja. Najpogostejši napačni stereotipi, ki so jih intervjuvanci v moji raziskavi omenjali, so bili, da je aseksualnost posledica bolezni ali zlorabe, zaradi česar prihaja do patologizacije aseksualnosti (mikro-neupoštevanje); da si aseksualne osebe ne želijo romantičnih odnosov, kar dela iskanje partnerja težavnejše (mikro-dejanja); da aseksualne osebe še niso našle prave osebe, kar vodi do neupoštevanja aseksualnosti (mikro-neupoštevanje); ter da so aseksualne osebe kot roboti ali vesoljci, torej čudni, drugačni, nečloveški, kar vodi do razčlovečenja (mikro-žaljivke). Drži stereotip, da se nekaterim aseksualnim ljudem spolnost gnusi. To podskupino aseksualnih oseb nekateri imenujejo apotiseksualci (Asexual Visibility and Education Network, 2015). Pogosto izražen je bil tudi stereotip, da imajo aseksualne osebe raje hrano kot spolnost, predvsem torto. Ob nadaljnjem

raziskovanju sem ugotovila, da ima mednarodna asexualna skupnost AVEN (Asexual Visibility and Education Network, 2015) tradicijo kot simbol asexualnosti uporabljati sliko torte. Gre tudi za interno šalo virtualne asexualne skupnosti, da je torta veliko boljša kot seks. Stereotip, da so asexualnim osebam všeč zmaji, pa se da pojasniti s prepričanjem asexualnih oseb, da so tako malo zastopani, da so kot mitska bitja. Stereotipa o torti in zmajih sta znana predvsem znotraj asexualne skupnosti same.

Do danes le malo študij raziskuje izkušnje diskriminacije in predsodkov do asexualnih ljudi (Foster, 2017, str. 89). Przybylo (2014) je ugotovil, da se diskriminacija asexualnih oseb najpogosteje kaže v obliki socialne izključenosti in izolacije, nejevere in neupoštevanja njihove asexualne identifikacije, neželenih spolnih odnosov, ustrahovanja in draženja. To je potrdila tudi moja raziskava, kjer so intervjuvanci izpostavljali predvsem neupoštevanje njihove spolne identitete kot resnične ter izključenost. Julie Decker opredeljuje več področij diskriminacije asexualnosti v pravnem sistemu, med drugim diskriminacijo pri zaposlovanju in nastanitvi (Decker, 2014). O teh vrstah diskriminacije so v moji raziskavi spregovorili le intervjuvanci, ki živijo v tujini. Delovna diskriminacija, se v njihovih primerih kaže preko tega, da je zakonito odpustiti ljudi, če so pripadniki LGBT+ skupnosti in ni nobenega pravnega sredstva, ki bi preprečilo, da jih odpustijo. Stanovanjska diskriminacija se kaže preko možnosti LGBT+ osebe zakonito izseliti iz najemniških stanovanj, samo zato ker so del LGBT+ skupnosti, pa tudi preko ločenih nadstropij za LGBT+ študente v študentskih domovih. Drugih razlik med slovenskimi in tujimi asexualnimi intervjuvanci ni bilo. Foster in Sherrer (2014) sta ugotovila, da se asexualni ljudje zaradi zgodovine patologizacije v zdravstvu pogosto bojijo razkriti svojo asexualnost medicinskemu osebju in strokovnjakom na področju duševnega zdravja. Diskriminacija se kaže predvsem preko pomanjkanja razumevanja asexualnosti v zdravstvu in predolgi terapije s strani zdravnikov. Tako jaz kot Deutsch (2018, str. 24) ugotavlja, da je diskriminacija asexualnosti v LGBT+ skupnosti zelo pogosta. Moja raziskava je tudi pokazala, da se v LGBT+ skupnosti počuti sprejetih le tretjina asexualnih oseb. Nekatere razkrite osebe se v LGBT+ skupnosti počutijo sprejete, druge nespregjete. Občutek sprejetosti je možen razlog za razkritje. Vse nerazkrite osebe pa se v LGBT+ skupnosti ne počutijo sprejete, kar je možen razlog za to, da se ne razkrijejo. Asexualne osebe poročajo, da se včasih v prostorih LGBT+ skupnosti počutijo nezaželene in da jim je včasih rečeno, da niso del skupnosti, ker njihove izkušnje niso enake ali pa ker ne doživljajo enakega pritiska kot druge manjšine. Prav tako se počutijo diskriminirane na

LGBT+ forumih (zelo pogosta je namreč spletna diskriminacija), na Paradi ponosa in v LGBT+ klubih. Aseksualne osebe naj bi bile preveč »heteroseksualne« za LGBT+ skupnost, po drugi strani pa so preveč »LGBT+« za »heteroseksualno skupnost«, podobno kot velja za biseksualne osebe in bifobijo. Če se te odreče skupnost, v kateri naj bi našel podporo, je lahko zelo boleče in ti škoduje. Intervjuvanci pa kljub temu poročajo, da se v zadnjih letih vključevanje aseksualne skupnosti povečuje. Vidiki diskriminacije so lahko odvisni tudi od drugih delov posameznikove identitete. Pogosta je intersekcija aseksualnosti in na primer narodnosti, verskega prepričanja, duševnih težav, spolne identitete,... Intersekcija vsakega je lahko povod za novo raziskavo. Z odnosnim kodiranjem sem prepoznala, da k povečani diskriminaciji pripomorejo dejavniki, kot so udejstvovanje v LGBT+ aktivizmu (saj je gre v tem primeru hkrati tudi za širše socialno razkritje), aromantičnost (ki je prav tako kot aseksualnost še vedno izrazito stigmatizirana, če ne še bolj), trans spolna identiteta ter narodnost, versko prepričanje ali duševne motnje (intersekcija). O manj izkušnjah diskriminacije pa poročajo intervjuvanci, ki imajo dobro podporno mrežo in ki so imeli dobro izkušnjo odziva drugih ob razkritju.

Intervjuvani so doživljali različne vrste nasilja – fizično, psihično in spolno. Žrtve nasilja so bile nekatere izmed tistih razkritih aseksualnih oseb, ki so poročale o neposredni diskriminaciji. O ekonomskem nasilju ni poročal nihče, a to še ne pomeni, da ga ni. Nekateri posamezniki se tudi zaščitijo tako, da se ne razkrivajo potencialno nevarnim osebam. Raziskava Kate Wood (2020, str. 47-48) o nasilju nad aseksualnimi osebami je pokazala, da je 13,0 % anketiranih že doživelo neko obliko fizičnega nasilja, slovenska raziskava Perger, Muršec in Štefanec (2018, str. 28-29) pa je pokazala, da je 3 % aseksualnih Slovencev že doživelo fizični napad na ulici zaradi svoje spolne usmerjenosti. Moja raziskava je pokazala, da je bilo žrtev fizičnega nasilja 10 % intervjuvancev. Glede na to, da so bili udeleženci tako Slovenci kot tujci, bi rekla, da se številke z drugimi raziskavami ujemajo. Aseksualne osebe so pogosto žrtev psihičnega nasilja, ki se kaže kot zasmehovanje njihovih teles, izjave, da je z njimi oziroma njihovim telesom nekaj narobe, ker so aseksualni, grožnje, da jih bodo proti njihovi volji razkrili delodajalcu, družini, prijateljem itd., prepoved govora o aseksualnosti in o aseksualnih temah, prepoved udeleževanja podpornih skupin, žalitve, nesprejemanje,... (Utah Domestic Violence Coalition, 2016). Psihično nasilje je zelo pogosto tudi v virtualnem

svetu, ki omogoča možnost anonimnosti. Spolno nadlegovanje in zloraba sta pojma, ki sta za mnoge člane asexualne skupnosti zelo pogosta. Asexualne osebe pogosto doživljajo spolne grožnje in manipulacije, predvsem s strani bivših ali potencialnih partnerjev. Nekatere so predstavljene kot šale, druge pa so poskusi krivde, grožnje ali privabljanja udeležencev v spolno aktivnost (Deutsch, 2018, str. 24). Specifično za asexualne osebe je korektivno posilstvo (Brown, 2012). O spolnem nasilju v moji raziskavi poroča 26,67 % asexualnih oseb.

Deutsch (2018, str. 27-32) opisuje reakcije asexualnih oseb na doživljanje diskriminacije in nasilja. Med čustvenimi reakcijami navaja bolečino, nelagodje, strah, tesnobo, izčrpanost, frustracijo oziroma jezo, žalost, zmedenost ter izgubo motivacije. Med kognitivnimi reakcijami navaja analiziranje ali premlevanje problema, dvom in internalizacijo predsodkov asexualnosti. Med vedenjskimi reakcijami našteva izogibanje, pojasnjevanje, zagovorništvo, strinjanje in pretvarjanje ter iskanje podpore in pomoči. Večino naštetih reakcij so izpostavljali tudi moji sogovorniki, dodatno pa so omenjali še nižje samospoštovanje, nižjo samozavest, zlorabo substanc, samopoškodovanje, samomorilna nagnjenja,... ter v primerih spolnih zlorab posttravmatsko stresno motnjo. Iskanja pomoči ni omenjal nihče. Asexualne osebe se z diskriminacijo in nasiljem spoprijemajo na različne načine, najpogostejši način, ki so ga izpostavljali v moji raziskavi, je resignacija. Pri resignaciji pa gre za to, da se posameznik izogiba situacij, kjer čuti nerazumevanje oziroma jih doživlja kot stresne, saj verjame, da na situacijo nima vpliva (Kovačič, 2012, str. 121). Kuhar, Kogovšek Šalamon, Humer in Maljevac (2011, str. 94-95) umik iz afobične situacije opredeljujejo kot proaktivno dejanje, saj omogoča lastno zaščito. Drugi pogosti odzivi so še aktiven upor, akomodacija, senzibilizacija in tišina.

S svojo raziskavo sem raziskovala tudi, kdo asexualnim osebam predstavlja največji vir pritiska k spolnosti in kako ta pritisk vpliva na njihovo življenje. To raziskovalno vprašanje sem si že v samem začetku napačno zastavila, saj sem kar predpostavljala, da vse asexualne osebe čutijo pritisk k spolnosti. Nisem se ravnala po konceptu etike udeležенosti, nisem odstopila od moči, ki mi ne pripada, nisem upoštevala sogovornikov kot strokovnjakov iz izkušenj, ampak sem kar predvidevala. Izkazalo se je, da pritisk k spolnosti čutita samo dve tretjini intervjuvancev, ne pa vsi. Nekateri poročajo, da pritiska ne čutijo od razkritja, nekateri ne, ker so mladoletni, ker so njihove družine verne in s spolnimi odnosi čakajo do poroke, drugi ker jih partnerji spoštujejo in podpirajo. Posamezni intervjuvanci opisujejo, da je njihov

partner prav tako aseksualen. Ugotovila sem tudi, da vsi tisti intervjuvanci, ki o diskriminaciji ne poročajo, prav tako ne doživljajo pritiska k spolnosti. Kot največji povzročitelj pritiska k spolnosti se je izkazal bivši partner ali partnerka, sledijo prijatelji, starši, mediji,... S tem se strinja tudi Copulsky (2016, str. 13), ki opisuje, da lahko pritisk k spolnim odnosom prihaja s strani partnerja, lahko pa tudi od drugod: pritisk družbe, mediji, ponotranjena heteronormativnost osebe same,... Navaja tudi, da se partnerstva, v katerih je ena od oseb aseksualna, pogosto poslužujejo poligamije, saj le-ta ublaži družbeni pritisk ali ponotranjen občutek, kakšen bi odnos moral biti, v moji raziskavi pa o tem ni poročal nihče. Udeleženci v raziskavi Tamare Deutsch (2018, str. 17-23) so poročali o spolnih grožnjah in manipulacijah, prav tako predvsem s strani partnerjev ali potencialnih partnerjev. Nekatere so bile predstavljene kot šale, druge pa so želele s krivdo ali grožnjo pridobiti udeležence k spolnemu odnosu. To je pogosto tudi za druge osebe LGB (večinoma ženske), v katerih heteroseksualne osebe trdijo, da lahko spremenijo njihovo spolno usmerjenost (Nadal, 2013). Drugi aseksualne osebe navadno privabljajo k spolnim odnosom s trditvijo, da bo tokrat drugače, da jih bodo spreobrnili, da morajo najprej imeti spolne odnose in da šele potem lahko rečejo, da so aseksualni, da se bodo zaradi spolnih odnosov bolje počutili,... Nekatere so poskusili nagovoriti, prepričati, pretentati, ali pa so jih silili k spolnim odnosom, ki si jih niso želeli. Carrigan (2011) piše o tem, da imajo nekatere aseksualne osebe spolne odnose zato, ker čutijo, da se to od njih pričakuje in je to nekaj, kar bi morali »normalni«, zdravi ljudje početi, in ne zaradi tega, ker bi si tega dejansko želeli. Nekateri aseksualni ljudje so pripravljeni na neželene, a sporazumen spolni odnos (Prause in Graham, 2007). Kot razloge za privoljenje v spolni odnos so intervjuvanci v moji raziskavi navedli željo ustreči partnerju, naveličanost braniti se ter da so jih partnerji uspeli prepričati, da je z njimi nekaj narobe. Carrigan (2011) je našla še več razlogov, na primer, da želijo svojemu partnerju tako sporočiti, da jih imajo radi, ali pa da želijo to narediti zanje (in ne samo zato, ker je to želel njihov partner). Pritisk k spolnosti se kaže tudi s pritiskom imeti otroke, ki lahko prihaja s strani staršev aseksualne osebe. Zaradi pritiska k spolnosti so nekatere osebe spremenile svoje vedenje. Na primer, ne hodijo več na zmenke, ne izražajo več romantične privlačnosti, ko jo občutijo, prekinile so stike z osebami, ki so jim povzročale pritisk, pripravljale so se na morebitni spolni odnos,... Nekateri so zaradi pritiska hodili na preglede pri ginekologu ali na partnersko oziroma

seksualno terapijo. Pritisk k spolnosti vzbuja zgolj negativne občutke, npr. žalost, strah pred posilstvom, ponotranjeno afobijo, tesnobo, stres,... Na življenje osebe vpliva le negativno. To se kaže v obliki nezdravih zvez, kjer osebe ne poslušajo samih sebe ali ne upoštevajo svojih mej in želj; večji živčnosti med pogovori z drugimi ljudmi; oddaljitvi od drugih ljudi; strahu, da bi drugi ljudje njihovo prijaznost zamenjali za spogledovanje,... Poleg tega mnoge asekualne osebe trdijo, da je razkritje njihove asekualne identitete partnerju pogosto pomenilo konec te zveze, tisti, ki pa so nadaljevali z zvezo, so morali s partnerjem sklepati kompromise glede načinov, kako pristopiti k spolnosti znotraj odnosa (Van Houdenhove, Gijs, T'Sjoen in Enzlin, 2015). O spolnih odnosih so se najpogosteje pogajali, ker tako kot seksualni posamezniki, nekateri asekualni posamezniki verjamejo, da razmerje brez seksa ni resnično razmerje (Van Houdenhove, Gijs, T'Sjoen in Enzlin, 2015, str. 271). Del intervjuvancev je ponotranjilo heteronormativno mišljenje. Verjamejo, da je spolnost bistvenega pomena, da so romantični odnosi najpomembnejši del življenja, da morajo odrasli moški imeti veliko spolnih odnosov, da bi morali čutiti željo po spolnih odnosih,... Nekateri poročajo, da se ne počutijo kot odrasle osebe. Macneela in Murphy (2014, str. 26) pišeta o tem, da naj bi družbeni pritisk občutili zlasti moški, saj naj bi bili asekualni moški videti kot čudaki, ženske pa so samo frigidne.

Intervjuvanci večinsko ocenjujejo, da se odnos družbe do asekualnosti počasi spreminja na bolje. Dober odnos družbe se kaže tudi s povečanim številom prostorov, ki se opredeljujejo kot LGBTQIA+, torej da že v samem imenu konkretno nakažejo, da sprejemajo asekualne posameznike. S tem postaja asekualna skupnost vedno bolj vidna in družba stiskam asekualnih oseb posveča vedno večjo pozornost. Problem še vedno ostajata spolna normativnost, t. j. ko imajo odnosi, ki vključujejo spolne odnose, prednost pred odnosi, ki ne vključujejo spolnih odnosov, in je spolni odnos pričakovan ali predpostavljen (Deutsch, 2018, str. 17) ter družbena pričakovanja glede pripisanih spolnih vlog, ki prispevajo k dodatnem pritisku, ki je posledica asekualnega načina življenja (Macneela in Murphy, 2014, str. 26). Mediji so glede asekualnosti dvorezen meč. Po eni strani se v medijih pojavlja vedno več asekualnih likov, kar pripomore k normalizaciji asekualnosti. Mackay (2013) navaja kar nekaj asekualnih likov: Sherlock Holmes, Sheldon Cooper, Jughead Jones,... Po drugi strani pa so lahko ti liki napačno prikazani, s čimer se širijo in krepijo negativni stereotipi, hkrati pa so mediji vedno bolj odprti do seksualnih tem, reklame so seksualizirane, prikazani odnosi so večinoma heteroseksualni itd. Povečevanje partnerskih odnosov je v medijih vidno tudi

preko tega, ko je na primer poroka predstavljena kot končni cilj, prijateljstvo pa kot nezadovoljiv odnos, in take ideje krepijo predsodke do samskih in jih prikazujejo kot neizpopolnjene. Prikazovanje samskih (aseksualnih) ljudi kot žalostnih, osamljenih, nezrelih ima lahko resne posledice pri diskriminaciji pri zaposlovanju in iskanju stanovanja (Granger, 2020, str. 7). Proces spreminjanja odnosa družbe do asexualnosti lahko primerjamo tudi z odnosom družbe do homoseksualnosti. Na primer, odnos do homoseksualnosti skozi zgodovino kaže, da dokler so jo razlagali psihiatri, je bila povezana predvsem s patologijami, njihovo mnenje pa je prevzela tudi širša družba, ter šele ko so jo začeli preučevati iz družboslovnega vidika, so si raziskovalci začeli postavljati drugačne hipoteze. Šele ko je medicina izgubila diskurzivni monopol nad homoseksualnostjo, je ta lahko postala suverena spolna usmeritev. Prevlada medicinskega diskurza se še vedno kaže v odnosu družbe do asexualnosti (aseksualnost kot psihološka motnja, posledica spolne zlorabe,...), jo pa je družba zaradi vedno večje razvidnosti začela vedno bolj sprejemati (Gotovnik, 2013, str. 14).

Moja raziskava je tudi pokazala, kako pomembno vlogo varovanja, podpore in pomoči asexualnim ljudem igramo strokovne (zlasti socialne in zdravstvene) delavke in delavci. Tema asexualnosti je za socialno delo zelo relevantna, saj mora vsak poklic, ki se ukvarja z ljudmi, vedeti za vse spolne usmeritve, vključno z asexualnostjo. Napačno razumevanje asexualnosti ima lahko škodljive posledice. Neupoštevanje asexualnosti lahko da posamezniku vedeti, naj ne išče več pomoči, prav tako je škodljiva patologizacija, ki je za asexualne osebe ponižujoča. Tudi poskus strokovnjakov, da bi osebi pripisali določeno spolno usmerjenost, je škodljiv, saj je žaljivo dati osebi občutek, da mislijo, da jo poznajo bolje, kot se pozna sama. Invazivna vprašanja, kot so »*Ste že kdaj imeli spolne odnose?*«, »*Ste bili v zvezi?*« ali »*Vas je kdo travmatiziral?*«, ljudi vznemirjajo. Velik pomen ima že samo poznavanje asexualnosti in asexualne skupnosti. Strokovnjaki se moramo zavedati, da asexualnost ni nekaj, kar bi bilo potrebno popraviti, in ne smemo verjeti stereotipom. Zavedati se moramo tudi, da je spolna usmerjenost pomemben del posameznikovega življenja in ima velik vpliv na to, kako asexualne osebe živijo svoje življenje. Asexualnost zajema širok spekter in izkušnje vseh asexualnih oseb niso enake. Odnos do tem, povezanih s spolnostjo, se med asexualnimi osebami razlikuje. Zavedati pa se moramo tudi, da posameznikova asexualnost ni nujno vir njegove stiske. Čeprav moramo biti pripravljeni na

to možnost, vseeno ne smemo domnevati, da je, samo zato, ker nas oseba obvešča o svoji spolni usmerjenosti, to nekaj, zaradi česa je prišla k nam, da je to njen problem oziroma vir stiske. Včasih je morda identiteta uporabnika nujno potrebno predpogojno znanje, ki nam ga mora dati, preden lahko razloži kaj drugega, kar se dogaja v njegovem življenju (lahko da je oseba na primer aktivistka za asexualno izobraževanje) (Coyote, 2016). Nekateri asexualni posamezniki poročajo, da težav z duševnim zdravjem ne povzroča asexualnost, temveč pritisk, ki povzroči, da se oseba trudi, da ne bi bila drugačna, negativna sporočila družbe o asexualnosti in diskriminacija. Asexualne osebe se lahko zaradi svoje asexualnosti soočajo z diskriminacijo in nasiljem, lahko so žrtev korektivnega posilstva ali terapije, asexualne otroke lahko starši naženejo od doma,... Podpirati in spodbujati jih moramo jih k prijavi nasilja. Socialni delavci in delavke smo pomembni akterji pri preprečevanju nasilja in diskriminacije ter zmanjševanju stigme asexualnosti, a moramo biti vedno znova pripravljeni se izobraževati in informirati (Bogataj, 2020, str. 98). Načini podpiranja asexualnih oseb in skupnosti so različni, od individualne podpore, izobraževanja, ozaveščanja do boja proti diskriminaciji. Ko se asexualna oseba še išče, ko je še negotova glede svoje spolne usmerjenosti, ji lahko socialni delavci ponudimo razlago pojma »aseksualnost«, saj je oseba morda ne pozna. Smo njeni spoštljivi in odgovorni zavezniki. Podpremo jih lahko že s tem, da jih poslušamo in slišimo, jim zagotovimo občutek varnosti, verjamemo njihovim stiskam in jim ne zmanjšujemo pomena ter jim zagotovimo, da z njimi ni nič narobe. Ne silimo jih k spolnim odnosom, učimo jih o telesnih mejah, zavedamo se svojih lastnih privilegijev, predsodkov in stereotipov, ki jih morda imamo o asexualnosti. Upoštevati moramo, ko oseba reče, da ji nekaj ni prijetno in nikogar razkrijemo brez njegove privolitve. Ko se nekdo razkrije kot asexualen, ga socialni delavci ne smemo poskušati prepričati, da se moti. Pomagamo jim pri prepoznavanju lastnih virov moči, delamo iz perspektive moči. Držimo se načel Kodeksa etike socialnih delavk in delavcev Slovenije (2006). Asexualni osebi lahko v branje ponudimo literaturo asexualnih pisateljev oziroma z asexualnimi liki, ali pa poiščemo primere dobrih asexualnih vzornikov in jih predstavimo osebi. Asexualne osebe imajo lahko edinstvene potrebe in izkušnje, ki izpodbijajo tradicionalno prakso na področju duševnega zdravja. Potrebno se je izobraziti in se naučiti, kako upoštevati te razlike, da preprečimo škodo v socialnodolovnem odnosu ali, kar je še huje, jo še povečamo (Coyote, 2016). Skupaj z uporabniki lahko soustvarjamo rešitve edinstvenih težav, ki jih prinaša npr. zveza med asexualno in alosexualno osebo, konkretnije pomanjkanje razumevanja med partnerjema in konflikti, ko gre za spolnost. Socialne delavke lahko asexualne osebe podpremo tudi z

izobraževanjem sebe in drugih o asexualnosti, pa tudi z izvajanjem raziskav povezanih z asexualnostjo. Ozaveščamo lahko družbo o tem, da asexualnost sploh obstaja, da imajo asexualne osebe lahko spolne odnose in tako izpodbijamo stereotipe, ki jih ima družba o asexualnosti. Pomagamo jim pri krepitvi odpornosti in njihovih varovalnih dejavnikov. Ob morebitni afobiji je potrebno socialnim delavkam spregovoriti in sporočiti, da takšno diskriminiranje ni sprejemljivo. Asexualne osebe niso »posebni ljudje, ki bi rabili posebne metode dela in posebne pristope«. Kar je potrebno poznati, so specifični življenjski konteksti. Potrebujemo znanje za ravnanje (Urek, 2020). Asexualne osebe bodo pogosteje prišle k socialnim službam, če se bodo počutile udobno in varno. Usposabljanje za neobsojajoče delo na podlagi odnosov je ključnega pomena. Potrebno je poskrbeti za individualiziran delovni odnos in ustrezne storitve, prilagojene potrebam asexualne osebe in njene družine. Socialne službe morajo uporabnikom dati vedeti, da jih sprejemajo. Asexualna spolna usmerjenost je namreč samo en vidik tega, kdo ti uporabniki so, v njihovi identiteti je še veliko drugih vidikov, kot so rasa, vera, spol, starost,... (Social Care Institute for Excellence, 2011).

Menim, da je bila iz vidika metodologije raziskava uspešna, dobila sem tudi odgovore na vsa raziskovalna vprašanja, ki sem si jih zastavila. Ugotovila sem, da se večina rezultatov, ki sem jih dobila, ujema z zapisano teorijo. Vseeno pa sem imela nekaj težav, saj nekaterih pridobljenih podatkov nisem mogla z ničemer primerjati, ker na tisto temo literature enostavno ni bilo oziroma jo je bilo zelo malo (na primer stereotipi o asexualnosti, izkušnja razkritja asexualne identitete,...). Vrsta raziskave, ki sem jo izbrala, je bila ustrezna. Zbirala sem namreč novo izkustveno gradivo (Mesec, 1997, str. 84) in besedne opise, nanašujoče se na raziskovalni problem (Mesec, 1997, str. 85). Smernice za intervju sem pripravila v naprej na podlagi teorije. Čeprav so intervjuvanci na vprašanja odgovarjali obsežno in jasno, mislim, da bi bilo dobro, če bi včasih postavila še kakšno dodatno vprašanje in tako dobila še dodatne informacije in še boljšo predstavo o temi. Menim, da mi je vzorec 30 ljudi dal dovolj široko sliko. Skrbelo me je, da ne bom uspela dobiti dovolj ljudi, ki bodo pripravljeni sodelovati, a odziv ljudi je bil presenetljivo pozitiven. Pred intervjuji sem se zelo natančno podučila o asexualnosti, tako da med izvajanjem samih intervjujev ne bi nenamerno izvajala mikroagresije. Glede na to, kako neraziskana je še asexualnost, menim, da se je raziskovalcem potrebno zavedati, kako velik vpliv imamo na razvoj samega koncepta

aseksualnosti. Aseksualnost in aseksualni ljudje so v literaturi večkrat opisani kot skrivnostni, nenormalni in eksotični, kar je dokumentirano kot tipična mikroagresija (Nadal, 2013). Aseksualnost predstavljajo kot fascinantno čudo in ne naravni del spektra spolnosti. Prav tako se zdi, da članki in literatura na temo aseksualnosti niso napisani z mislijo, da jih dejanski aseksualni ljudje lahko preberejo in se počutijo neprijetno, ker jih strokovnjaki opisujejo na ta način (Deutsch, 2018, str. 12). Tega se je potrebno dobro zavedati, saj bi morali biti strokovnjaki, ki preučujejo te marginalizirane spolne identitete, zelo pozorni, da ne nenamerno ohranjajo mikroagresijskih vzorcev in jih s položaja avtoritete celo širijo.

Menim, da aseksualnost ostaja večinoma obrobna spolna usmerjenost in za preučevanje spolnosti nezanimiva. Feministične in kvir študije spolnosti je še sploh niso začele raziskovati. Toda zanimivo vprašanje je, ali aseksualnost ponuja kakšen edinstven ali poseben pristop k proučevanju spolnosti, ali ponuja možnost razvoja novega, drugačnega pogleda, zahteva drugačen način preučevanja spolnosti? Jaz menim, da lahko raziskovanje aseksualnosti vodi do mnogih novih pristopov in konceptov. Ocenjujem, da s širjenjem zavesti in znanja o aseksualnosti narašča tudi potreba po prepoznavanju stisk, s katerimi se aseksualne osebe in aseksualna skupnost spoprijemajo. To magistrsko delo je prvi korak k proučevanju izkušenj aseksualnih oseb, razkritju aseksualne identitete, stereotipov o aseksualnosti, afobiji in pomenu socialnega dela, predvsem v povezavi z izkušnjami mikroagresije, diskriminacije in nasilja. Naslednji korak bi bile nadaljnje poglobljene študije vseh teh tem, ki sem se jih jaz dotaknila. Predvsem pa vidim možnost raziskovanja različnih fenomenoloških vprašanj aseksualnih posameznikov (npr. kaj pomeni videti sebe kot aseksualnega, razlika doživljanja lastne aseksualnosti spolno-pozitivne, spolno-nevtralne, spolno-nenaklonjene aseksualne osebe, razlike v samo-identifikaciji z vidika romantične oziroma spolne usmerjenosti,...), raziskovanje povezave med telesno samopodobo in aseksualnostjo, raziskovanje morebitne povezave med aseksualnostjo in aromantičnostjo, raziskovanja odnosa in odnosne dinamike med aseksualnimi in aloseksualnimi partnerji in primerjava le-tega z odnosom med dvema aseksualnima osebama. Potrebne bi bile tudi poglobljene študije, ki bi preučevale izkušnje aseksualnih posameznikov in oblikovanje aseksualnih skupnosti na različnih koncih sveta, z občutljivostjo na to, kako izkušnje aseksualnosti vplivajo na druge družbene kategorije, kot so spol, rasa, razred in oviranost. Upam in pričakujem, da bodo raziskovalci še naprej razmišljali o tem, kako stigma aseksualnosti oblikuje politično, gospodarsko, kulturno in družbeno življenje.

6. SKLEPI

Na podlagi raziskave, ki sem jo izvedla, sem prišla do naslednjih sklepov:

- Odnosi asexualnih oseb z njihovimi družinami in prijatelji se po razkritju lahko spremenijo ali ne. Nekateri izmed dejavnikov, ki pripomorejo k temu, da odnosi ostanejo nespremenjeni, so predhodni dober odnos, zaupanje, tesne družinske vezi ter predhodno razkritje spolne identitete ali spolne usmerjenosti asexualne osebe. Odnosi se lahko ob razkritju spremenijo pozitivno (povezovalna izkušnja, zmanjšanje omemb spolnosti,...) ali negativno (ločitev, prepiri, napetost,...).
- Najpogostejši napačni stereotipi o asexualnosti so asexualnost kot posledica bolezni ali zlorabe; da si asexualne osebe ne želijo romantičnih odnosov; da asexualne osebe še niso našle prave osebe; ter da so asexualne osebe kot roboti ali vesoljci. Drži stereotip, da se nekaterim asexualnim spolnost gnusi.
- Diskriminacija asexualnih oseb se najpogosteje kaže v obliki socialne izključenosti in izolacije, nejevere in neupoštevanja njihove asexualne identifikacije, neželenih spolnih odnosov, ustrahovanja in draženja.
- K povečani diskriminaciji pripomorejo dejavniki, kot so udejstvovanje v LGBT+ aktivizmu, aromantičnost, trans spolna identiteta, narodnost, versko prepričanje in duševne motnje. O manj izkušnjah diskriminacije poročajo intervjuvanci, ki imajo dobro podporno mrežo in ki so imeli dobro izkušnjo odziva drugih ob razkritju.
- Asexualne osebe doživljajo različne vrste nasilja, prevladuje pa spolno nasilje. Pogosto doživljajo spolne grožnje in manipulacije, predvsem s strani bivših ali potencialnih partnerjev. Specifično za asexualne osebe je »korektivno« posilstvo.
- Najpogostejši načini spoprijemanja asexualnih oseb z diskriminacijo in nasiljem so resignacija, aktivni upor, akomodacija, senzibilizacija in tišina.
- Pritiska k spolnosti ne čutijo vse asexualne osebe. Vsi tisti, ki o diskriminaciji ne poročajo, prav tako ne doživljajo pritiska k spolnosti. Kot največji povzročitelj pritiska k spolnosti se je izkazal bivši partner ali partnerka, sledijo prijatelji, starši in mediji.

- Zaradi pritiska k spolnosti so nekatere osebe spremenile svoje vedenje (npr. ne hodijo več na zmenke, ne izražajo več romantične privlačnosti, ko jo občutijo). Pritisk k spolnosti vzbuja zgolj negativne občutke (npr. strah, žalost). Na življenje osebe vpliva le negativno (npr. neupoštevanje lastnih mej in želja, oddaljitev od drugih ljudi).
- Nekateri razkriti osebe se v LGBT+ skupnosti počutijo sprejete, druge pa ne. Občutek sprejetosti je možen razlog za razkritje. Vse nerazkriti osebe se v LGBT+ skupnosti počutijo nesprejete, kar je možen razlog za to, da se ne razkrijejo.
- Odnos družbe do aseksualnosti se počasi spreminja na bolje, kar se kaže tudi s povečanim številom prostorov, ki se opredeljujejo kot LGBTQIA+. Problem še vedno ostajata spolna normativnost ter družbena pričakovanja glede pripisanih spolnih vlog.
- V medijih se pojavlja vedno več aseksualnih likov, kar pripomore k normalizaciji aseksualnosti, po drugi strani pa so lahko ti liki napačno prikazani, s čimer se širijo in krepijo negativni stereotipi. Hkrati so mediji tudi vedno bolj odprti do seksualnih tem, reklame so seksualizirane, prikazani odnosi so večinoma heteroseksualni itd.
- Strokovnjaki se moramo zavedati, da aseksualnost ni nekaj, kar bi bilo potrebno popraviti in ne smemo verjeti stereotipom. Načini podpiranja aseksualnih oseb in skupnosti so različni - od individualne podpore, izobraževanja, ozaveščanja do boja proti diskriminaciji. Biti moramo spoštljivi in odgovorni zavezniki aseksualnih oseb.
- Socialni delavci, delavke smo pomembni akterji pri preprečevanju nasilja in diskriminacije ter zmanjševanju stigme aseksualnosti, a moramo biti vedno znova pripravljeni se izobraževati in informirati. Žrtve diskriminacije in nasilja moramo podpirati in spodbujati k prijavi.
- Aseksualna spolna usmerjenost je samo en vidik tega, kdo ti uporabniki so, v njihovi identiteti je še veliko drugih vidikov, kot so rasa, vera, spol, družbeni položaj, starost, oviranost,...

7. PREDLOGI

Na podlagi prebrane literature, izvedene raziskave in analize rezultatov sem prišla do naslednjih predlogov:

- Potrebno je poglobljeno izobraževanje študentk in študentov o asexualnosti že na dodiplomskem študiju, pa tudi večji poudarek pri predmetu Socialno delo onkraj heteronormativnosti na podiplomskem študiju.
- Potrebno je ozaveščanje o asexualnosti že v osnovnih in srednjih šolah v sklopu spolne vzgoje. Govor o asexualnosti v šoli bi odpravil morebitno zmedenost osebe glede njene spolne usmerjenosti.
- Asexualne osebe imajo lahko edinstvene potrebe in izkušnje, ki izpodbijajo tradicionalno prakso na področju duševnega zdravja. Socialnim delavkam se je potrebno izobraziti in se naučiti, kako upoštevati te razlike, da preprečimo škodo v socialnodelovnem odnosu ali, kar je še huje, jo še povečamo. Izobraževanja bi lahko na letni ravni organizirala društva, ki delujejo na LGBT+ področju (npr. društvo Legebitra, društvo TransAkcija,...). Slednja bi morala tudi na sploh več promovirati vse z asexualnostjo povezane teme (npr. z organizacijo tedna ozaveščanja o asexualnosti na Instagramu).
- Potrebni je več asexualnih likov v serijah, filmih, literaturi ipd., saj bi zaradi večje zastopanosti v medijih več ljudi spoznalo obstoj asexualnosti.
- Izrednega pomena se mi zdi posebna pozornost diskriminaciji asexualnosti v LGBT+ prostorih, saj sem z intervjuji ugotovila, da se asexualne osebe tam počutijo najbolj diskriminirano. Predlagam več organizacij in prostorov, ki se opredeljujejo kot LGBTQIA+ in ne zgolj kot LGBT+, saj pridobljeni podatki kažejo na to, da se v prvih asexualne osebe počutijo bolj sprejeto.
- Potrebno je tudi veliko večje ozaveščanje o korektivnih posilstvih, saj ne samo družba, ampak tudi asexualne osebe same, spolnega nasilja ne zaznavajo kot posilstva, ampak kot del njihove zakonske dolžnosti in ga zato ne prijavijo. Potrebna je ustanovitev organizacij,

ki bi nudile pomoč prav aseksualnim osebam v primeru posilstva. To bi bila lahko tudi zgolj dodatna storitev pri kateri od že obstoječih organizacij, npr. društvu DIH.

- Posredovanje rezultatov moje raziskave različnim organizacijam in društvom, ki delajo na področju spolne usmerjenosti in spolne identitete (društvu Legebitra, društvu TransAkcija, društvu Kvartir, društvu DIH).
- Predlagam tudi veliko več raziskav s področja aseksualnosti, tako v slovenščini kot v angleščini, saj je bilo takih raziskav in študij do sedaj malo. Možne raziskovalne teme sem navedla v razpravi.
- Aseksualnost je šele v zadnjih nekaj letih pridobila na razvidnosti. Jezik in termini, ki jih v zvezi z aseksualnostjo uporabljamo, se šele razvijajo. Za lažje razumevanje in izražanje tako uporabnikov kot strokovnjakov bi bilo ključno tudi prevesti nekatere angleške izraze (npr. »*sex-positive*«, »*allosexual*«, »*autochorissexualism*«), saj sedaj ti prevodi še ne obstajajo.
- Potrebno je, da se socialni delavci izogibamo neodgovorni domnevi, da je doživljanje spolne privlačnosti in spolne želje vedno ideal, ki bi se mu moral prilagoditi uporabnik, ne da bi prej preučili, ali bi doseganje (ali prenašanje) te domnevne norme za uporabnika pomenilo srečnejše življenje.

8. UPORABLJENA LITERATURA

Almeida, J., Johnson, R. M., Corliss, H. L., Molnar, B. E., & Azrael, D. (2009). Emotional distress among LGBT youth: the influence of perceived discrimination based on sexual orientation. *Journal of youth and adolescence*, 38(7), 1001–1014. Pridobljeno 29.9.2020 s <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3707280/>

Ambrožič, B. (2020). Izkušnje LGBT oseb v zdravstvu (Diplomsko delo). Pridobljeno z Repozitorij Univerze v Ljubljani.

American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 5th Edition: DSM-5*. Arlington, VA: American Psychiatric Publishing.

Asexual Visibility and Education Network. (2015). *Overview*. Pridobljeno 29.9.2020 s <http://www.asexuality.org/home/?q=overview.html>

Asexuality Archive (2012). *Asexuality: A Brief Introduction*. Pridobljeno 29.9.2020 s <http://www.asexualityarchive.com/>

AVENwiki. (b.d.). Aromantic. Pridobljeno 5.12.2020 s <http://wiki.asexuality.org/Aromantic>

Baetz, R. (1984). *The coming-out process: Violence against lesbians*. V T. Darty & S. Potter (ur.), *Women-Identified Women*. Palo Alto: Mayfield Publishing Co.

Bandura, A. (1999). Moral disengagement in the perpetration of inhumanities. *Personality and Social Psychology Review*, 3(3), 193-209. Pridobljeno 2.12.2020 s https://journals.sagepub.com/doi/10.1207/s15327957pspr0303_3

Beemyn, B. (2004). *Bisexuality, bisexuals, and bisexual movements*. V M. Stein (ur.), *Encyclopedia of lesbian, gay, bisexual and transgendered history in America* (str. 141-145). Detroit: Charles Scribner's Sons.

Behin, M. (2020). *Kvir abeceda: za vidnost in sprejetost LGBTQIA+ mladih*. Maribor : Mladinski kulturni center.

Berkow, R., Beers, M. H., & Fletcher, A. J. (2005). *Veliki zdravstveni priročnik: za domačo uporabo*. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Betchen, S. J. (2014). *Asexuality: Movement towards a new sexual orientation* . Pridobljeno 28.11.2020 s <https://www.psychologytoday.com/us/blog/magnetic-partners/201406/asexuality>

Bibič, Š., Lemaić, V., Oblak, T., Pirih, T., & Topolovec, M. (2011). *LGBTQ slovar: slovar lezbičnih, gejevskih, biseksualnih, transspolnih, transseksualnih in queer besed*. Ljubljana: Kulturni center Q (Klub Tiffany), Društvo ŠKUC.

Bishop, C. J. (2013). A mystery wrapped in an enigma – asexuality: a virtual discussion. *Psychology and Sexuality*, 4(2), 179-192. Pridobljeno 29.9.2020 s <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/19419899.2013.774168>

Bogaert A. F. (2004). Asexuality: Its prevalence and associated factors in a national probability sample. *Journal of Sex Research*, 41(3), 279-287. Pridobljeno 29.9.2020 s <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/15497056/>

Bogaert, A. F. (2006). Toward a conceptual understanding of asexuality. *Review of General Psychology*, 10(3), 241–250. Pridobljeno 27.11.2020 s <https://journals.sagepub.com/doi/10.1037/1089-2680.10.3.241>

Bogaert, A.F. (2012). Asexuality and Autochorissexualism (Identity-Less Sexuality). *Archives of Sexual Behaviour*, 41(6), 1513–1514. Pridobljeno 27.11.2020 s <https://doi.org/10.1007/s10508-012-9963-1>

Bogataj, K. (2020). *Priprave razkritja in življenja po razkritju* (Magistrsko delo). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Bostwick, W. B., Boyd, C. J., Hughes, T. L., West, B. T., & McCabe, S. E. (2014). Discrimination and mental health among lesbian, gay, and bisexual adults in the United States. *The American journal of orthopsychiatry*, 84(1), 35–45. Pridobljeno 29.9.2020 s <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4144327/>

Brotto, L. A. (2010). The DSM diagnostic criteria for hypoactive sexual desire disorder in women. *Archives of Sexual behaviour*, 39(2), 221–239. Pridobljeno 5.12.2020 s <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/19777334/>

Brotto, L. A., Knudson, G., Inskip, J., Rhodes, K., & Erskine, Y. (2010). Asexuality: A mixed methods approach. *Archives of Sexual Behavior*, 39(3), 599–618. Pridobljeno 5.10.2020 s https://www.researchgate.net/publication/23663511_Asexuality_A_Mixed-Methods_Approach

Brown, R. (2012). Corrective rape in South Africa: A continuing plight despite an international human rights response. *Annual Survey of International & Comparative Law*, 18(1), 45–66. Pridobljeno 6.12.2020 s <https://digitalcommons.law.ggu.edu/annlsurvey/vol18/iss1/5/>

Bunning, L., & McKeever, N. (2020). Asexuality. *Journal of Applied Philosophy*. Pridobljeno 6.12.2020 s https://www.researchgate.net/publication/344646417_Asexuality

Casey, L. S., Reisner, S. L., Findling, M. G., Blendon, R. J., Benson, J. M., Sayde, J. M., & Miller, C. (2019). Discrimination in the United States: Experiences of lesbian, gay, bisexual, transgender, and queer Americans. *Health services research*, 54(2), 1454–1466. Pridobljeno 29.9.2020 s <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/31659745/>

Cass, V. C. (1979). Homosexual identity formation: A theoretical model. *Journal of Homosexuality*, 4(3), 219–235. Pridobljeno 7.11.2020 s <https://psycnet.apa.org/record/1980-25477-001>

Carrigan, M. (2011). There's more to life than sex? difference and commonality within the asexual community. *Sexualities*, 14(4), 462–478. Pridobljeno 29.9.2020 s <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1363460711406462>

Claire, M. (2015). What It Feels Like To Be Asexual In A Sex-Obsessed World. Pridobljeno 7.12.2020 s <https://www.marieclaire.co.uk/life/sex-and-relationships/what-it-feels-like-to-be-aseexual-in-a-sex-obsessed-world-111522>

Clarke, V., Ellis, S. J., Peel, E., & Riggs, D. W. (2010). *Lesbian, gay, bisexual, trans & queer psychology: an introduction*. Cambridge: Cambridge University Press.

Coleman, Lerita M. 1999. *Stigma – razkrita enigma*. V Mirjana Ule (ur.), *Predsodki in diskriminacije: izbrane socialno-psihološke študije* (str. 198—216). Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Community Care. (2006). Promoting best practice in dealing with sexual orientation issues. Pridobljeno 17.11.2020 s <https://www.communitycare.co.uk/2006/11/08/promoting-best-practice-in-dealing-with-sexual-orientation-issues/>

Copulsky, D. (2016). Asexual Polyamory: Potential Challenges and Benefits. *Journal of Positive Sexuality*, 2(1), 11-15. Pridobljeno 23.11.2020 s https://www.researchgate.net/publication/329735973_Asexual_Polyamory_Potential_Challenges_and_Benefits_Journal_of_Positive_Sexuality

Cottingham, L. (2009). *Lezbijke smo tako šik ... da pravzaprav sploh nismo več lezbijke*. Ljubljana: ŠKUC.

Coyote. (2016). *Advice for Therapists of Asexual Clients*. Pridobljeno 3.10.2020 s <https://theacetheist.wordpress.com/2016/01/14/advice-for-therapists-of-aseexual-clients/>

Čaćinovič Vogrinčič, G. (2002). Koncept delovnega odnosa v socialnem delu. *Socialno delo*, 41(2), 91-96. Pridobljeno 1.12.2020 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-JU9V2QAF/e9db3a03-44d3-42c9-ae93-4d95a37832c4/PDF>

Čaćinovič Vogrinčič, G. (2010). Soustvarjanje pomoči v socialnem delu. *Socialno delo*, 49(4), 239-245. Pridobljeno 1.12.2020 s <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-8WEWOOF9/af86de9-c0ac-4176-baf5-ac3f6714dfd1/PDF>

Dawson, M., McDonnell, L., & Scott, S. (2016). Negotiating the boundaries of intimacy: The personal lives of asexual people. *The Sociological Review*, 64(2), 349-365. Pridobljeno 7.11.2020 s <https://journals.sagepub.com/doi/10.1111/1467-954X.12362>

Decker, J. S. (2014). *The Invisible Orientation: An Intro to Asexuality*. New York: Carrel Books.

Deutsch, T. (2018). Asexual People's Experience with Microaggressions (Magistrsko delo). Pridobljeno 20.9.2020 s https://academicworks.cuny.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1050&context=jj_etds

DIH. (b.d.). *Mesec LGBTIQ+ zgodovine: Mogoče si nekje na spektru aromantičnosti, če...*. Pridobljeno 5.12.2020 s <http://www.dih.si/zanimivo/2019/mesec-lgbtiqa-zgodovine-mogoce-si-nekje-na-spektru-aromanticnosti-ce>

Drobnjak, A. (2020). Digitalna intimna partnerstva: Platforma Tinder in spremembe intimnosti (Magistrsko delo). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Društvo za nenasilno komunikacijo. (b.d.). *Kaj je nasilje?*. Pridobljeno 7.12.2020 s <https://www.drustvo-dnk.si/o-nasilju/kaj-je-nasilje.html>

Flaker, V. (2012). *@Boj za, Direktno socialno delo*. Ljubljana: Založba/*cf.

Florez, G. V., & Hall, G. (2015). Beliefs about the LGBTQ community among social work graduate students (Magistrsko delo). Pridobljeno 1.12.2020 s <https://scholarworks.lib.csusb.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1189&context=etd>

Foster, A. B. (2017). Measuring Social Invisibility and Erasure: Development of the Asexual Microaggressions Scale (Doktorska disertacija). Pridobljeno 28.9.2020 s <https://academiccommons.columbia.edu/doi/10.7916/D8M61XR3>

Foster, A. B., & Scherrer, K. S. (2014) Asexual-identified clients in clinical settings: Implications for culturally competent practice. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, 1(4), 422-430. Pridobljeno <https://psycnet.apa.org/record/2014-44152-001>

Fredrickson, B. L., Roberts, T. A. (1997). Objectification theory: toward understanding women's lived experiences and mental health risks. *Psychology of Women Quarterly*, 21(2), 173–206. Pridobljeno 16.10.2020 s <https://journals.sagepub.com/doi/10.1111/j.1471-6402.1997.tb00108.x>

Galop. (b.d.). *Acephobia & Anti-asexual hate crime*. Pridobljeno 6.12.2020 s <http://www.galop.org.uk/anti-asexual-hate-crime/>

Garnets, L. D. (2002). Sexual orientations in perspective. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 8(2), 115–129. Pridobljeno 18.10.2020 s <https://psycnet.apa.org/record/2002-02415-004>

Ginoza, M., & Miller, T. (2014). *The ACE Community Survey 2014*. Pridobljeno 5.12.2020 s <https://asexualcensus.-wordpress.com/2014/11/17/cross-orientations-among-non-aces/>

Goffman, E. (2008). *Stigma: zapiski o upravljanju poškodovane identitete*. Maribor: Aristej.

Gotovnik, M. (2013). *Družbena konstrukcija asexualnosti* (Diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Government Equalities Office. (2017). *National LGBT Survey: Summary report*. Pridobljeno 7.12.2020 s <https://www.gov.uk/government/publications/national-lgbt-survey-summary-report/national-lgbt-survey-summary-report>

Granger, R. (2020). *Amatonormativity, Aromanticism, and What Defines a Relationship* (Diplomsko delo). Pridobljeno 5.12.2020 s https://vc.bridgew.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1330&context=honors_proj

Gressgård, R. (2013). Asexuality: from pathology to identity and beyond. *Psychology and Sexuality*, 4(2), 179-192. Pridobljeno 29.9.2020 s https://www.researchgate.net/publication/271863526_Asexuality_From_pathology_to_identity_and_beyond

Gross, L. (1991). Out of the Mainstream: Sexual Minorities and the Mass Media. *Journal of Homosexuality*, 21(1-2), 19-46. Pridobljeno 7.12.2020 s https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1300/J082v21n01_04

Horowitz, J. L., & Newcomb, M. D. (2001). A Multidimensional Approach to Homosexual Identity. *Journal of Homosexuality*, 42(2), 1-19. Pridobljeno 17.10.2020 s https://www.researchgate.net/publication/11357207_A_Multidimensional_Approach_to_Homosexual_Identity

Ibarra, P. R. (1998). Dislocating moral order and social identity in cinematic space: The inverted detective figure in tightrope and cruising. *The sociological quarterly*, 39(3), 409–432. Pridobljeno 5.12.2020 s <https://www.jstor.org/stable/4120800>

Institute of Medicine of the National Academies (2013). *Violence Affecting LGBT Youth: DC Regional Public Health Case Challenge*. Pridobljeno 7.12.2020 s <https://nam.edu/wp-content/uploads/2015/06/Case-Challenge11.01.2013.pdf>

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša. (1964). *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.

James, L. (b.d.). *The Sexual Orientation Non-Discrimination Act ("SONDA")*. Pridobljeno 7.12.2020 s <https://web.archive.org/web/20201128051836/https://ag.ny.gov/civil-rights/sonda-brochure>

Kinsey, A. C. (1948). *Sexual behavior in the human male*. Philadelphia: W.B. Saunders Co.

Kislev, E. (2019). *Happy Singlehood: The Rising Acceptance and Celebration of Solo Living*. Santa Barbara: University of California Press.

Kliegman, J. (2018). Online dating isn't easy — especially when you're asexual. *The Verge*. Pridobljeno 7.12.2020 s <https://www.theverge.com/2018/2/14/17012528/asexual-asexuality-ace-online-dating>

Kodeks etike socialnih delavk in socialnih delavcev. (2006). Pridobljeno 29.9.2020 s <http://www.fsd.si/dsdds/Kodeks%20etike.htm>

Kovačič, T. (2010). *Seks?: Ne, hvala!: a seksualnost kot spolna praksa, usmeritev in identiteta* (Diplomsko delo). Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo.

Kovačič, T. (2012). *Biti a seksualen v heteronormativni seksualizirani družbi*. Pridobljeno 5.12.2020 s http://www.etno-muzej.si/files/etnolog/pdf/Etnolog_2012_22_Kovacic_Biti.pdf

- Kuhar, R. (2001). *Mi, drugi: Oblikovanje in razkritje homoseksualne identitete*. Založba ŠKUC: Ljubljana.
- Kuhar, R. (2009). *Na križiščih diskriminacije: večplastna in intersekcijska diskriminacija*. Ljubljana: Mirovni Inštitut.
- Kuhar, R., Kogovšek Šalamon, N., Humer, Ž., & Maljevac, S. (2011). *Obrazi homofobije*. Ljubljana: Mirovni inštitut.
- Kvartir. (2018). Kaj je asexualnost? Pridobljeno 29.9.2020 s <https://drustvokvartir.wordpress.com/2018/10/22/kaj-je-aseksualnost/>
- Laumann, E. O., Paik, A., & Rosen, R. C. (1999). Sexual dysfunction in the United States: Prevalence and predictors. *Journal of American Medical Association*, 281(6), 537–544. Pridobljeno 4.11.2020 s <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/10022110/>
- Legebitra. (b.d.). *LGBTIQ Slovar*. Pridobljeno 4.12.2020 s <https://legebitra.si/lgbtiq-slovar/>
- Levy, S. (1991). A Difference in Hypothalamic Structure Between Heterosexual and Homosexual Men. *Science*. 253(5023). 1034-1037. Pridobljeno 12.11.2020 s https://www.researchgate.net/publication/21269206_A_Difference_in_Hypothalamic_Structure_Between_Heterosexual_and_Homosexual_Men
- MacInnis, C. C., & Hodson, G. (2012). Intergroup bias toward "Group X": Evidence of prejudice, dehumanization, avoidance, and discrimination against asexuals. *Group Processes & Intergroup Relations*, 15(6), 725-743 Pridobljeno 6.12.2020 s <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1368430212442419>
- Mackay, B. (2013). *Asexuals, the group that Kinsey forgot*. Pridobljeno 7.11.2020 s <https://www.universityaffairs.ca/features/feature-article/asexuals-the-group-that-kinsey-forgot/>
- Macneela, P., & Murphy, A. (2014). Freedom, Invisibility, and Community: A Qualitative Study of Self-Identification with Asexuality. *Archives of sexual behavior*, 44 (3). Pridobljeno 7.10.2020 s https://www.researchgate.net/publication/270291399_Freedom_Invisibility_and_Community_A_Qualitative_Study_of_Self-Identification_with_Asexuality
- Magić, J., & Swierszcz, J. (2012). *Prebijmo molk!*. Ljubljana: Društvo informacijski center Legebitra.
- Markowe, L. A. (1996). *Redefining the Self: Coming Out As Lesbian*. Cambridge: Polity Press.
- Marshall, A. (1995). *Together forever?* London: Pan Books.
- Martinsson, L., Reimers, E., Reingarde, J., & Lundgren, A. S. (2007). *Norms at work: challenging homophobia and heteronormativity*. Stockholm: Transnational Cooperation for Equality.

Medical News Today. (2019). What does it mean to be asexual?. Pridobljeno 5.12.2020 s <https://www.medicalnewstoday.com/articles/327272>

Mesec, B. (1997). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu I: Načrtovanje raziskave*. Študijsko gradivo za interno uporabo. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Meyer, I. (2003). Prejudice, social stress, and mental health in lesbian, gay, and bisexual populations: Conceptual issues and research evidence. *Psychological Bulletin*, 129(5), 674-697. Pridobljeno 5.12.2020 s <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2072932/>

Miller, T. (2011). Analysis of the 2011 Asexual Awareness Week Community Census. *Age*, 13(15), 5–13. Pridobljeno 5.12.2020 s www.asexualawarenessweek.com/census/SiggyAnalysis-AAWCensus.pdf

Money, J. (1986). *Lovemaps: Clinical Concepts of Sexual/Erotic Health and Pathology, Paraphilia, and Gender Transposition in Childhood, Adolescence, and Maturity*. New York: Prometheus Books.

Nadal, K. L. (2008). Preventing racial, ethnic, gender, sexual minority, disability, and religious microaggressions: Recommendations for promoting positive mental health. *Prevention in Counseling Psychology: Theory, Research, Practice and Training*, 2(1), 22–27. Pridobljeno 6.12.2020 s http://www.div17.org/preventionsection/Prevention_Pub_08.pdf

Nadal, K. L. (2013). *That's So Gay! Microaggressions and the Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender Community*. Washington DC: American Psychological Association.

Nadal, K. L. (2018). *Microaggressions and Traumatic Stress: Theory, Research, and Practice*. Washington DC: American Psychological Association.

Nadal, K. L., Wong, Y., Issa, M., Meterko, V., Leon, J., & Wideman, M. (2011). Sexual orientation microaggressions: Processes and coping mechanisms for lesbian, gay, and bisexual individuals. *Journal Of LGBT Issues In Counseling*, 5(1), 21-46. Pridobljeno 6.12.2020 s <https://psycnet.apa.org/record/2011-05306-003>

Nadal, K. L., Whitman, C. N., Davis, L. S., Erazo, T., & Davidoff, K. C. (2016). Microaggressions toward lesbian, gay, bisexual, transgender, queer and genderqueer people: A review of the literature. *Journal of Sex Research*, 53(4-5), 488–508. Pridobljeno 6.12.2020 s <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/26966779/>

Newman, P. A., Bogo, M., & Daley, A. (2008). Self-Disclosure of Sexual Orientation in Social Work Field Education: Field Instructor and Lesbian and Gay Student Perspectives. *The Clinical Supervisor* 27(2), 215-237. Pridobljeno 24.11.2020 s https://www.researchgate.net/publication/232968001_Self-Disclosure_of_Sexual_Orientation_in_Social_Work_Field_Education_Field_Instructor_and_Lesbian_and_Gay_Student_Perspectives

- Nurius, P.S. (1983). Mental Health Implications of Sexual Orientation. *The Journal of Sex Research* 19(2): 119-136. Pridobljeno 12.11.2020 s <https://psycnet.apa.org/record/1984-03935-001>
- Oliphant, R. (2015). Vladimir Putin bans transsexuals from driving. *The Daily Telegraph*. Pridobljeno 7.12.2020 s <https://www.telegraph.co.uk/news/11334934/Vladimir-Putin-bans-transsexuals-from-driving.html>
- Pagan Westfall, S. (2004). Glad to be A. *New Scientist*, 184, 40 – 43. Pridobljeno 3.11.2020 s <https://www.newscientist.com/article/dn6533-feature-glad-to-be-asexual/>
- Perger, N., Muršec, S., & Štefanec, V. (2018). *Vsakdanje življenje mladih LGBTIQ+ oseb v Sloveniji, ali: "To, da imam svoje jebene pravice!"*. Ljubljana: Društvo Parada ponosa.
- Plahutnik Baloh, B. (2015). *Kako razumeti svojega otroka : brošura za starše lezbijk in gejev*. Ljubljana: Društvo informacijski center Legebitra.
- Platt, L., & Lenzen, A. L. (2013). Sexual orientation microaggressions and the experience of sexual minorities. *Journal of Homosexuality*, 60(7), 1011-1034. Pridobljeno 6.12.2020 s <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23808348/>
- Plaz, M. (2016). *Nasilje nad ženskami v partnerskih in sorodstvenih odnosih*. V Š. Veselič, D. Horvat, & M. Plaz (ur.), *Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja* (str. 73-91). Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.
- Pogljajen, A. (2017). *Vpliv razkritja nenormativne spolne usmerjenosti in/ali spolne identitete na samospoštovanje in samopodobo mladih* (Diplomsko delo). Pridobljeno z Repozitorij Univerze v Ljubljani.
- Podkrajšek, G. (2009). *LGBT skupnost in prostori za socialne interakcije* (Diplomsko delo). Univerza v Ljubljani: Fakulteta za socialno delo.
- Prause, N., & Graham, C. A. (2007). Asexuality: Classification and characterization. *Archives of Sexual Behavior*, 36(3), 341-356. Pridobljeno 7.11.2020 s https://www.researchgate.net/publication/6462028_Asexuality_Classification_and_Characterization
- Przybylo, E. (2014) *Masculine doubt and sexual wonder: Asexually-identified men talk about Their (A)sexualities*. V K. J. Cerankowski, & M. Milks (ur.) *Asexualities: Feminist and Queer Perspectives*. New York, NY: Routledge.
- Ristock, J. (2005). *Relationship violence in lesbian/gay/bisexual/transgender/queer [LGBTQ] communities: moving beyond a gender-based framework*. Pridobljeno 6.12.2020 s <https://www.njep-ipsacourse.org/PDFs/Ristock-RelationshipViolenceinLGBTQCommunities.pdf>
- Rothblum, E. D., & Brehony, K. A. (1993). *Boston marriages: Romantic but asexual relationships among contemporary lesbians*. University of Massachusetts Press.

Rutherford, A., Zwi, A. B., Grove, N. J., & Butchart, A. (2007). Violence: a glossary. *Journal of epidemiology and community health*, 61(8), 676–680. Pridobljeno 7.12.2020 s <https://doi.org/10.1136/jech.2005.043711>

Scherrer, K. S. (2008). Coming to an asexual identity: Negotiating identity, negotiating desire. *Sexualities*, 11(5), 621–641. Pridobljeno 7.11.2020 s <https://psycnet.apa.org/record/2008-14389-005>

Scherrer, K. S. (2010). What asexuality contributes to the same-sex marriage discussion. *Journal of Gay & Lesbian Social Services*, 22(1-2), 56–73. Pridobljeno 6.11.2020 s <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2892980/>

Schriver, J. M. (2001). *Human behaviour and the social environment: shifting paradigm and essential knowledge for social work practice*. Boston: Allyn and Bacon.

Social Care Institute for Excellence. (2011). *Personalisation: Working with lesbian, gay, bisexual and transgender people*. Pridobljeno 28.9.2020 s <https://www.scie.org.uk/personalisation/specific-groups/lgbt>

Storms, M. D. (1980). Theories of sexual orientation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 38(5), 783–792. Pridobljeno 29.10.2020 s <https://doi.org/10.1037/0022-3514.38.5.783>

Sunshine Mitchell, H. (2016). Becoming impossible: asexual narratives of identity, experience, and importance (Magistrsko delo). Pridobljeno 7.11.2020 s https://libres.uncg.edu/ir/uncg/f/Mitchell_uncg_0154M_12086.pdf

Škrbo Karabegović, K. (2009). Odraščanje in spolno vedenje mladostnikov. Pridobljeno 3.12.2020 s <https://www.abczdravja.si/reproduktivni-sistem-in-secila/odrascanje-in-spolno-vedenje-mladostnikov/>

Švab, A. & Kuhar, R. (2005). *Neznosno udobje zasebnosti: Vsakdanje življenje lezbijk in gejev*. Ljubljana: Mirovni inštitut.

Ule, M. (2000). *Sodobne identitete: v vrtincu diskurzov*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.

Urek, M. (2020). *Razkritje nenormativne spolne usmerjenosti in spolne identitete*. Zapiski predavanj pri predmetu Socialno delo onkraj heteronormativnosti, UL, Fakulteta za socialno delo.

Utah Domestic Violence Coalition. (2016). *Asexual people and Intimate Partner Violence: A guide for LGBTQ+ people*. Utah: Utah Domestic Violence Coalition.

Van Houdenhove, E., Gijs, L, T'Sjoen, G., & Enzlin, P. (2015). Stories about asexuality: A qualitative study on asexual women. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 41(3), 262–281. Pridobljeno 7.11.2020 s <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/24512279/>

Vaughan, M. D., & Waehler, C. A. (2010). Coming out growth: Conceptualizing and measuring stress-related growth associated with coming out to others as a sexual minority. *Journal of Adult Development*, 17(2), 94–109. Pridobljeno 3.12.2020 s <https://doi.org/10.1007/s10804-009-9084-9>

Vičič, A. (2002). Psihološke karakteristike mladostnikov. Pridobljeno 23.10.2020 s www.shorturl.at/bqvLP

Vitulli, E. (2010). A Defining Moment in Civil Rights History? The Employment NonDiscrimination Act, Trans-Inclusion, and Homonormativity. *Sexuality Research and Social Policy*, 7(3), 155-167. Pridobljeno 7.11.2020 s <https://psycnet.apa.org/record/2011-25645-002>

What Is Asexuality? (b.d.). Pridobljeno 26.9.2020 s <https://www.whatisasexuality.com/intro/>

Willetts, M. C., Sprecher, S., & Beck, F. D. (2004). Overview of sexual practices and attitudes within relational contexts. V J. H. Harvey, A. Wenzel, & S. Sprecher (ur.), *The Handbook of Sexuality in Close Relationships* (str. 57-85). Mahwah, NJ, US: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Willis, P., Schaub, J., & Cosis Brown, H. (2016). Editorial: Sexualities and Social Work in the Contemporary World. *The British Journal of Social Work*, 46(8), 2163–2172. Pridobljeno 1.12.2020 s <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcw166>

Wood, K. (2020). *ACT Aces: Asexual Experiences Survey*. Pridobljeno 7.12.2020 s <https://diversityact.org.au/wp-content/uploads/2020/01/ACT-Aces-Asexual-Experiences-Survey-Final-Report.pdf>

World Health Organization. (b.d.). *Definition and typology of violence*. Pridobljeno 7.12.2020 s <https://www.who.int/violenceprevention/approach/definition/en/>

Yule, M. A., Brotto, L. A. & Gorzalka, B. B. (2013). Mental health and interpersonal functioning in self-identified asexual men and women. *Psychology and Sexuality*, 4(2), 136-151. Pridobljeno 29.9.2020 s https://www.researchgate.net/publication/271991949_Mental_Health_and_Interpersonal_Functioning_in_Self-Identified_Asexual_Men_and_Women

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZSV-H) (2008). Ur. l. RS 16/08, 68/16 in 54/17.

Zakon o registraciji istospolne partnerske skupnosti (ZRIPS) (2009). Ur. l. RS 55/2009.

Zakon o varstvu pred diskriminacijo (ZVarD) (2016). Ur. l. RS 33/2016.

Zangari, N., Low, K., & Query, A. (2015). A Qualitative Exploration of the "Coming Out" Process for Asexual Individuals. *Archives of sexual behavior*. 45 (3). Pridobljeno 2.12.2020 s https://www.researchgate.net/publication/281515655_A_Qualitative_Exploration_of_the_Coming_Out_Process_for_Asexual_Individuals

9. PRILOGE

9.1 SMERNICE ZA INTERVJU

Spol in starost

1. Kdaj in kako ste ugotovili, da ste aseksualni?
2. Ste se komu razkrili? Če da, komu ste se najprej razkrili?
3. So se vaši odnosi z družino in prijatelji po razkritju vaše spolne usmerjenosti spremenili? Če da, kako?
4. Kaj menite, da so glavni stereotipi glede aseksualnosti ter ali le-ti držijo?
5. Opišite situacijo, ko ste čutili, da se je nekdo do vas obnašal na določen način zaradi stereotipov o aseksualnosti.
6. Ste se zaradi tega, ker ste aseksualni, kdaj počutili diskriminirani?
7. Katere so najpogostejše situacije, v katerih se počutite diskriminirani? Čim natančneje opišite.
8. Kako se odzivate na diskriminacijo?
9. Ali ste kdaj čutili pritisk, da ravnate na določen način, da bi vas imeli za "normalnega"? Če da, opišite situacijo/-e.
10. Od koga prejimate največ pritiska k spolnosti?
11. Kako pritisk k spolnosti vpliva na vaše življenje?
12. Ali ste zaradi vaše spolne usmerjenosti že doživeli kakršno nasilje? Če da, za kakšno nasilje je šlo in kdo ga je izvajal?
13. Ali ste kdaj opazili oziroma začutili, da družba (preko medijev, šolskega sistema, religije ali kako drugače) morda pošilja negativna sporočila o aseksualnosti? Kako?
14. Kakšen vpliv imajo te izkušnje z diskriminacijo in nasiljem na vaše duševno zdravje?
15. Ali se v LGBT+ skupnosti počutite sprejete? Obrazložite.
16. Kaj se vam zdi pomembno, da strokovni delavci (socialne delavke, zdravstveni delavci) vedo o aseksualnosti?
17. Kako lahko socialne delavke podpirajo aseksualne osebe in aseksualno skupnost?
18. Mislite, da se odnos družbe do aseksualnosti spreminja? Kako?

9.2 INTERVJU A

Spol, starost in narodnost

Nebinarna oseba, 29 let, Slovenec_ka

Kdaj in kako ste ugotovili, da ste aseksualni?

Pri 13 letih (A1) so se moji prijatelji začeli zanimati za seks, mene pa to ni zanimalo (A2). Misleč_a, da je z mano nekaj narobe (A3), sem po internetu in v javni knjižnici raziskoval_a in tako izvedel_a za aseksualnost (A4). Začutil_a sem, da je to prav, da sem to jaz (A5).

Ste se razkrili kot aseksualni? Kdo je bil prvi, ki ste se mu razkrili?

Razkril_a sem k svojemu najboljšemu prijatelju (A6) in mislil_a, da bo varno, saj je gej (A7). Odzval se je slabo (A8), zato sem od takrat naprej razkrival_a samo romantičnim partnerjem (A9).

So se vaši odnosi z družino in prijatelji spremenili, odkar ste se razkrili?

Moja družina ne ve (A10). Prijatelj, kateremu sem se razkril_a, je povedal našim drugim prijateljem in obtožili so me, da lažem zaradi pozornosti (A11) in mi rekli, da moram samo poskusiti seksati (A12) in da mi bo, če bom to nadaljeval_a, sčasoma všeč (A13). Ker so bili nekoliko starejši od mene in so bili dlje časa del LGBTQ+ skupnosti, sem jim verjel_a (A14). S tem se je začela kampanja zlorabe, ki je trajala več let, s katero so me prisilili, da sem "privolil_a" v spolne odnose tako z moškimi kot z ženskami (A15). To se je nadaljevalo, dokler nisem postal_a tako obupan_a, da bi se ustavilo (A16), da sem si poskušal_a vzeti svoje življenje (A17). Po neuspelem poskusu samomora sem s temi prijatelji prekinil_a vezi (A18).

Kateri so po vašem mnenju glavni stereotipi o aseksualnosti in ali so resnični?

Glavni stereotipi so, da so ljudje nekako zlomljeni (A19), prepričanje, ki gre z roko v roki z razmišljanjem o aseksualnosti kot posledici bolezni (A20) in/ali zlorabe. To ni res (A21). Druga stvar je, da si aseksualne osebe ne želijo romantičnih odnosov. To tudi ni res (A22). Nekateri asi so tudi aromatični (A23), a veliko jih občuti romantično privlačnost (A24). Nekateri verjamejo, da vsi asi sovražijo seks. To ni res (A25). Nekaterim asom se seks morda gnusi in ti morda sovražijo seks (A26), a veliko asov je spolno nevtralnih oziroma so do seksa ravnodušni (A27). Ti zadnji dve vrsti asov lahko celo imata spolne odnose s svojimi romantičnimi partnerji (A28).

Ali se je kdaj zgodilo, da ste zaradi stereotipov o aseksualnosti začutili, da vas nekdo obnaša na določen način?

Ljudje so me želeli izključiti iz LGBTQ prostorov (A29), ker so verjeli, da aseksualne osebe sovražijo seks (A30), češ da je to varen prostor, kjer bi se ljudje lahko svobodno pogovarjali o svoji spolnosti in da bi dovoljevanje aseksualnim ljudem pomenilo, da ne morejo več govoriti o tem (A31). Ljudje so me namerno izključili iz pogovorov o zmenkih (A32) in se celo opravičili, ker so verjeli, da si aseksualne osebe ne želijo romantičnih odnosov (A33). Ti isti ljudje so trdili, da nobena moja romantična zveza ni resnična, in jih primerjali s tesnimi prijateljstvi (A34), saj so mislili, da aseksualni ljudje niso sposobni ljubezni (A35). Najslabše

je bilo, ko sem neki kvir punc, s katero sem se romantično pogovarjal_a, rekel_a, da sem aseksualen_a. Ker je menila, da aseksualnost posledica zlorabe, me je vprašala, kako so me v otroštvu zlorabljali (A36). Ko sem ji rekel_a, da me niso, mi je rekla, da to pomeni, da ne morem biti aseksualen_a (A37). Ko sem ji rekel_a, da sem, saj še nikoli nisem doživel_a spolne privlačnosti, je rekla, da »Vsi hočejo kaj pofukati, torej kaj je resnica? Živali ali otroci?« (A38). Obtožila me je, da trdim, da sem aseksualen_a kot prikrivanje zoofilije ali pedofilije (A39).

Ste se kdaj počutili diskriminirani, ker ste aseksualni?

Zaradi svoje aseksualnosti sem doživel_a spolni napad (A40) in korektivno posilstvo (A41). Zaradi svoje aseksualnosti sem bil_a izključen_a iz prostorov LGBTQ (A42), med drugim mi je bil preprečen tudi dostop do podpore žrtvam posilstva LGBTQ (A43), saj so trdili, da aseksualne osebe ne doživljajo korektivnega posilstva, in da je to, da trdim, da se mi je to zgodilo, lezbofobično (A44). Prepovedan mi je bil dostop do podpore žrtvam posilstva, ki ni LGBTQ (A45), saj cerkev, katere storitev je v lasti, sprejema samo osebe LGBTQ, ki se najprej odpovejo svoji spolni usmerjenosti in opravijo konverzijsko terapijo (A46). Na Paradi ponosa so me fizično napadli (A47). Napadalci so trdili, da aseksualnost ni resnična oziroma ni del LGBTQ, zato sem bil_a "heteroseksualec_ka, ki je vdrl_a na parado" (A48). Ljudje, tako LGBTQ kot cisheti, so mi v obraz rekli, da aseksualnost ni resnična (A49) in da sem bodisi heteroseksualen_a in se želim počutiti posebno, gej in to zanikam (A50), ali pa sem dejansko binarna trans oseba in mislim, da sem aseksualen_a zaradi genitalne disforije (A51).

Nekaj ste že omenjali, ampak kaj bi rekli, katere so najpogostejše situacije, v katerih se počutite diskriminirani? Prosim, če lahko opišete čim natančneje.

V prostorih LGBTQ (A52). Če komu rečem, da sem aseksualen_a, se takoj obnašajo, kot da me ni (A53), bodisi zato, ker verjamejo, da aseksualnost ni resnična (A54), ali pa da je resnična, vendar ni vključena v skupnost LGBTQ (A55). Včasih so se agresivno odzvali, tudi fizično nasilno (A56), čeprav so to navadno le besede in grožnje (A57). Največkrat mi očitajo homofobijo (A58), češ da si poskušam prisvojiti kvir diskriminacijo in zlorabe, da bi se počutil_a posebnega (A59).

Kako pa se odzivate oziroma spopadate z diskriminacijo?

Z izogibanjem (A60). Korektivna spolna zloraba, ki sem ji bil_a izpostavljen_a, mi je pustila travme, povezane z diskriminacijo moje aseksualnosti (A61). Ko pride do diskriminacije, čim prej zapustim prostor, da bi se izognil_a travmatičnemu odzivu (A62). Nato se tej situaciji, kraju ali osebi v prihodnosti izogibam (A63).

Ste že kdaj občutili pritisk, da ravnate na določen način, da bi vas imeli za "normalno"?

Kot najstniku_ci so mi rekli, da aseksualnost ni resnična (A64), da bi moral biti še naprej imeti spolne odnose, da bi bil_a "normalen_a" (A65). V situacijah, ko se pogovor dotakne

seksa, čutim neizmeren pritisk, da sodelujem v razpravi, tudi če le minimalno, da bi bil_a videti "normalen_a" in se izognil_a nenamernemu razkritju (A66).

Ali ste deležni pritiska k spolnosti? Od koga ste deležni največjega pritiska?

Kot najstnika_co so me prijatelji, ki so me kasneje zlorabljali, večkrat pritiskali k seksu (A67). Sedaj, ko sem že odrasel_a, me, kadar koli začenjam ponovno hoditi na zmenke, tisti, s katerim se dobivam, silijo k seksu (A68). Pogosto rečejo, da bo z njimi drugače (A69) in da mi bodo pokazali, da v resnici nisem aseksualec_ka (A70).

Kako pa ta pritisk k seksu vpliva na vaše življenje?

Ker me je k seksu silil vsak, s katerim sem hodil_a na zmenke, zdaj ne hodim več (A71). Kljub temu, da si želim romantične zveze, ta pritisk pomeni, da kadar koli najdem nekoga, do katerega doživljam romantično privlačnost, tega nikoli ne pokažem. Misel, da zaradi svoje aseksualnosti nikoli ne bom mogel_a najti ljubezni, je izjemno boleča (A72).

Ste že kdaj doživeli kakšno nasilje zaradi svoje spolne usmerjenosti? Za kakšno nasilje pa je šlo in kdo je bil storilec?

Zaradi svoje aseksualnosti sem bil_a žrtev spolnega nasilja (A73), storilci so bili LGBTQ (A74) in cisheti (A75), ki so mislili, da me lahko ozdravijo (A76). Zaradi svoje aseksualnosti sem bil_a žrtev fizičnega nasilja (A77), storilci pa so bili LGBTQ (A78) in cisheti (A79), ki so bili jezni name, ker sem jih ljubezensko zavrnil_a (A80) ali pa so me obtožili, da sem vdrl_a v kvir prostore (A81).

Ste že kdaj opazili ali začutili, da družba, prek medijev, šolskega sistema, religije ali kako drugače, morda pošilja negativna sporočila o aseksualnosti? Kako?

V medijih se kasneje izkaže, da se številni liki, ki bi jih zaradi izrecno prikazanega nezanimanja za seks lahko obravnavali kot aseksualne, pozneje začnejo zanimati za seks, potem ko najdejo osebo, ki je dovolj posebna, da jih spremeni (A82). V šolskem sistemu med spolno vzgojo o aseksualnosti nikoli niso razpravljali (A83) in na vprašanja o pomanjkanju spolne privlačnosti odgovorili bodisi, da je oseba pozno dozorela, in jo bo sčasoma občutila (A84), ali da je nekako bolna in jo bo doživela, ko bo bolezen pozdravi (A85). Zdravniki aseksualnost medicinsko obravnavajo kot simptom fizične ali duševne bolezni, namesto da bi jo sprejeli kot spolno usmerjenost (A86).

Kakšen vpliv imajo te izkušnje diskriminacije in nasilja na vaše duševno zdravje?

Korektivno posilstvo, ki sem ga doživel_a, je povzročilo hudo travmo (A87), ki je vodila v depresijo (A88) in tesnobo (A89), vključno s samopoškodovanjem (A90), zlorabo substanc (A91) in večkratnimi poskusi samomora (A92). Nasilje in diskriminacija, ki sem jih doživel_a, sta me pripeljala do strahu, tako da svoje aseksualnosti ne razkrivam (A93). To, da moram ostati nerazkrit_a in nenehno lagati, kdo sem (A94), je samo še poslabšalo mojo depresijo (A95) in tesnobo (A96). Ker zaradi diskriminacije aseksualnosti nisem mogel_a dostopati do terapij, svetovanja in podpornih skupin, nisem mogel_a iskati pomoči za svoje duševno zdravje (A97), kar pomeni, da se je poslabšalo, ker se nisem zdravil_a (A98).

Ali se počutite sprejete v skupnosti LGBT +? Pojasnite.

Ne (A99). Veliko zlorab, spolnih, fizičnih in duševnih, in diskriminacije, ki sem jih utrpel_a, je bilo storjenih s strani LGBTQ ljudi (A100). Če sem odprt_a glede svoje aseksualnosti, sem izključen_a iz prostorov LGBTQ, vključno s skupinami za podporo, družabnimi srečanji in parado (A101). Ker sem biromantičen_a, večina LGBTQ oseb, če se ne razkrijem, meni, da sem biseksualec_ka (A102). Ugotovil_a sem, da je edini način, da me "sprejmejo" v LGBTQ skupnosti, da lažem tako, da se ne razkrijem in ne popravim njihove napačne predpostavke (A103). Potem pa sem izpostavljen_a bifobiji in diskriminaciji, s katero se srečujejo biseksualci (A104). Preprosto ne morem zmagati (A105).

Kaj menite, da je pomembno, da strokovnjaki, na primer socialni in zdravstveni delavci, vedo o aseksualnosti?

Ja! Ja! Tisočkrat, ja! (A106) To, da ti strokovnjaki poznajo aseksualnost je izjemnega pomena (A107)! Vsak poklic, ki se ukvarja z ljudmi na način, ki je pomemben za posameznike, mora vedeti o VSEH spolnih usmeritvah, vključno z aseksualnostjo (A108). Po osebnih izkušnjah zdravstvenih delavcev, ki vztrajajo, da aseksualnost bodisi ni resnična bodisi da je posledica zlorabe, lahko osebno potrdim škodo, ki jo to lahko povzroči (A109). Ko se ranljiva oseba obrne na strokovnjaka, ki bi mu lahko zaupala, in ta strokovnjak popolnoma neupoštevata oziroma zavrača njegovo identiteto in izkušnje, ga vse to nauči, naj ne išče pomoči in podpore, ki jo potrebuje (A110).

Kako lahko socialni delavci podpirajo aseksualne ljudi in aseksualno skupnost?

S spoznavanjem in učenjem o aseksualnosti (A111), tako da poslušajo aseksualne ljudi in jim verjamejo (A112). Če bi sodelovali s širšo LGBTQ skupnostjo in naleteli na nekoga, ki ne bi upošteval in bi diskriminiral aseksualce, bi morali spregovoriti in jim sporočiti, da takšno diskriminiranje ni sprejemljivo, enako kot pri homofobiji (A113). Šele z izzivanjem te diskriminacije jo je mogoče sčasoma premagati (A114). Poleg tega je lahko v bližini nerazkrita aseksualna oseba ali oseba, ki še ne ve, kakšna je njena spolna usmerjenost, za katero je ključnega pomena to, da se zave, da ni sama in da ima zaveznike (A115).

Mislite, da se odnos družbe do aseksualnosti spreminja? Kako?

Da (A116), čeprav gre za zelo počasno spremembo (A117). LGBTQ skupnost mlajše generacije bolj sprejemajo aseksualnost kot moja generacija (A118). To je pozitiven korak, saj bi to lahko povečalo število LGBTQ+ prostorov, ki omogočajo dostop aseksualnim osebam (A119). To večje sprejemanje bo olajšalo življenja naslednje generacije aseksualnih oseb, nato naslednje generacije in tako dalje (A120). V širši družbi je bilo v zadnjih nekaj letih nekaj iger, knjig, TV oddaj in drugih medijev aseksualnega značaja, tudi če le za trenutek (A121). Da je aseksualnost priznana, tudi če le tako redko zastopana, kaže, da ljudje spoznavajo njen obstoj (A122). Ko se to znanje širi, je mogoče, da se lahko začne dolgo in počasno sprejemanje aseksualnih oseb v družbi (A123). Seveda je desetletja kasneje kot sprejemanje homo in biseksualnosti, vendar bolje pozno kot nikoli (A124).

9.3 SOGLASJE UDELEŽENKE IN UDELEŽENCA K SODELOVANJU V RAZISKAVI

Univerza
v Ljubljani Fakulteta
za socialno delo

Topniška ulica 31
1000 Ljubljana
Tajništvo/dekanat: 01 280 92 40
Referat: 01 280 92 58, 01 280 92 59
Računovodstvo: 01 280 92 57
faks: 01 280 92 70
dekanat@fsd.umi-lj.si
info@fsd.umi-lj.si

SOGLASJE UDELEŽENKE IN UDELEŽENCA K SODELOVANJU V RAZISKAVI

1. Vabljeni ste k sodelovanju v raziskavi »Izkušnje asexualnih oseb z diskriminacijo in nasiljem«, ki jo v okviru pisanja magistrskega dela na Fakulteti za socialno delo, Univerze v Ljubljani, izvaja Gaja Černe, pod mentorstvom doc. dr. Liljane Rihter. Namen raziskave je bolje spoznati asexualnost kot spolno usmerjenost, proučiti izkušnje asexualnih ljudi z diskriminacijo in nasiljem ter ozaveščanje o le-teh.
2. V kolikor se odločite za sodelovanje, bo vaša naloga sodelovati v individualnem intervjuju, katerega vprašanja se bodo dotikala tematik razkritja spolne usmerjenosti, morebitnih izkušenj diskriminacij in nasilja, spoprijemanja s stigmo, pritiska k spolnosti in odnosa strokovnih služb ter medijev do asexualnosti.
3. Zbiranje podatkov bo potekalo približno eno uro. Sodelovanje v raziskavi ne prinaša materialnih koristi udeleženki in udeležencu.
4. Ocenjujem, da raziskava prinaša naslednja tveganja za udeležene v raziskavi: negativna občutja ob podoživljanju morebitne izkušnje diskriminacije in/ali nasilja.
5. Vaše sodelovanje v raziskavi je v celoti prostovoljno in ga lahko kadarkoli prekinete brez posledic.
6. Storila bom vse, da zaščitim vašo zasebnost. Zapisi vaših izkušenj in spremljajoči demografski podatki (kot na primer starost, spol idr.) bodo

shranjeni pod raziskovalno šifro. Vaša identiteta v nobenem primeru ne bo razkrita.

7. V primeru morebitnih vprašanj se lahko obrnete na raziskovalko osebno, preko e-maila (gaja.cerne@gmail.com) ali na Komisijo za etiko fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani (eticna.komisija@fsd.uni-lj.si).

S podpisom jamčim, da sem prebral_a in da sem dobil_a priložnost za postavitev vprašanj v zvezi z raziskavo. Potrjujem privolitev v udeležbo v opisani raziskavi ter dovolim uporabo zbranih podatkov v pedagoške in znanstveno-raziskovalne namene.

Datum:

Ime in priimek udeleženke_ca:

Podpis:

Raziskavo je, dne 19. 4. 2021, odobrila Komisija za etiko Fakultete za socialno delo, Univerze v Ljubljani.

9.4 ODPRTO KODIRANJE ANKETNEGA VPRAŠALNIKA A

Zaporedna izjava	Izjava	Pojem	Kategorija	Tema
A1	Pri 13 letih	13 let	Starost	Spoznanje, da je oseba asekualna
A2	so se moji prijatelji začeli zanimati za seks, mene pa to ni zanimalo	Spoznanje, da privlačnosti ne doživlja enako kot prijatelji	Drugačnost	Spoznanje, da je oseba asekualna
A3	Misleč_a, da je z mano nekaj narobe	Občutek, da je z njim_njo nekaj narobe	Misli in občutki	Spoznanje, da je oseba asekualna
A4	sem po internetu in v javni knjižnici raziskoval_a in tako izvedel_a za asekualnost	Iskanje informacij po internetu in v knjižnici	Raziskovanje asekualnosti	Spoznanje, da je oseba asekualna
A5	Začutil_a sem, da je to prav, da sem to jaz	Občutek smisla	Misli in občutki	Spoznanje, da je oseba asekualna
A6	Razkril_a sem k svojemu najboljšemu prijatelju	Prijatelj_ica	Oseba, ki se ji je razkril_a	Razkritje
A7	in mislil_a, da bo varno, saj je gej	Prepričanje, da ga bo prijatelj sprejel, saj je tudi on del LGBTQ+ skupnosti	Razlog za razkritje	Razkritje
A8	Odzval se je slabo	Slab odziv	Odziv drugih	Razkritje
A9	zato sem od takrat naprej razkrival_a samo romantičnim partnerjem	Romantični partnerji	Oseba, ki se ji je razkril_a	Razkritje
A10	Moja družina ne ve	Družina ne ve	Ni se razkril_a	Razkritje
A11	Prijatelj, kateremu sem se razkril_a, je povedal našim drugim prijateljem in obtožili so me, da lažem zaradi pozornosti	Obtožba, da laže zaradi pozornosti	Odziv drugih	Razkritje
A12	in mi rekli, da moram samo poskusiti seksati	Spodbujanje k spolnosti	Odziv drugih	Razkritje
A13	in da mi bo, če bom to nadaljeval_a, sčasoma všeč	Spodbujanje k spolnosti	Odziv drugih	Razkritje
A14	Ker so bili nekoliko starejši od mene in so bili dlje časa del LGBTQ+ skupnosti, sem jim verjel_a	Verjel je prijateljem, saj so bili tudi oni člani LGBTQ+ skupnosti	Občutki	Razkritje
A15	S tem se je začela kampanja zlorabe, ki je trajala več let, s katero so me prisilili, da sem "privolil_a" v spolne odnose tako z moškimi kot z ženskami	Siljenje k spolnosti, dokler ni privolil_a	Spolno nasilje	Nasilje
A16	To se je nadaljevalo, dokler nisem postal_a tako obupan_a, da bi se ustavilo	Obupanost	Posledice nasilja	Nasilje
A17	da sem si poskušal_a vzeti svoje življenje	Poskus samomora	Posledice nasilja	Nasilje
A18	Po neuspelem poskusu	Prekinitve stikov s	Posledice nasilja	Nasilje

	samomora sem s temi prijatelji prekinil_a vezi	povzročitelji nasilja		
A19	Glavni stereotipi so, da so ljudje nekako zlomljeni	Aseksualni ljudje so zlomljeni	Mit	Stereotipii
A20	prepričanje, ki gre z roko v roki z razmišljanjem o aseksualnosti kot posledico bolezni	Aseksualnost kot posledica bolezni - patologizacija	Mit	Stereotipii
A21	in / ali zlorabe. To ni res.	Aseksualnost kot posledica zlorabe	Mit	Stereotipii
A22	Druga stvar je, da si aseksualne osebe ne želijo romantičnih odnosov. To tudi ni res.	Aseksualne osebe si ne želijo romantičnih odnosov	Mit	Stereotipii
A23	Nekateri asi so tudi aromatični	Nekatere aseksualne osebe so aromatične	Resnica	Stereotipii
A24	a veliko jih občuti romantično privlačnost	Veliko aseksualnih oseb občuti romantično privlačnost	Resnica	Stereotipii
A25	Nekateri verjamejo, da vsi asi sovražijo seks. To ni res.	Vse aseksualne osebe sovražijo spolnost	Mit	Stereotipii
A26	Nekaterim asom se seks morda gnusi in ti morda sovražijo seks	Nekaterim aseksualnim se spolnost gnusi	Resnica	Stereotipii
A27	a veliko asov je spolno nevtralnih oziroma so do seksa ravnodušni	Veliko aseksualnih oseb je do spolnosti nevtralnih ali ravnodušnih	Resnica	Stereotipii
A28	Ti zadnji dve vrsti asov lahko celo imata pri spolne odnose s svojimi romantičnimi partnerji	Nekatere aseksualne osebe imajo spolne odnose	Resnica	Stereotipi
A29	Ljudje so me želeli izključiti iz LGBTQ prostorov	Izključenost iz LGBT+ prostorov	Izključenost	Diskriminacija
A30	ker so verjeli, da aseksualne osebe sovražijo seks	Aseksualne osebe sovražijo spolnost	Mit	Stereotipi
A31	češ da je to varen prostor, kjer bi se ljudje lahko svobodno pogovarjali o svoji spolnosti in da bi dovoljevanje aseksualnim ljudem pomenilo, da ne morejo več govoriti o tem	Z in pred aseksualnimi osebami ni mogoče pogovarjati o spolnosti	Mit	Stereotipi
A32	Ljudje so me namerno izključili iz pogovorov o zmenkih	Izključenost iz pogovorov o zmenkih in spolnosti	Izključenost	Diskriminacija
A33	in se celo opravičili, ker so verjeli, da si aseksualne osebe ne želijo romantičnih odnosov	Aseksualne osebe si ne želijo romantičnih odnosov	Mit	Stereotipi
A34	Ti isti ljudje so trdili, da nobena moja romantična zveza ni resnična, in jih primerjali s tesnimi prijateljstvi	Zanikanje romantičnih zvez aseksualnih ljudi in primerjava s	Zmanjševanje pomena romantičnih odnosov	Diskriminacija

		prijateljstvi	aseksualnih ljudi	
A35	saj so mislili, da aseksualni ljudje niso sposobni ljubezni	Aseksualne osebe niso sposobne ljubezni	Mit	Stereotipi
A36	Najslabše je bilo, ko sem neki kvir punc, s katero sem se romantično pogovarjal_a, rekel_a, da sem aseksualen_a. Ker je menila, da aseksualnost posledica zlorabe, me je vprašala, kako so me v otroštvu zlorabljali	Prepričanje, da je aseksualnost posledica zlorabe	Neupoštevanje	Mikroagresija
A37	Ko sem ji rekel_a, da me niso, mi je rekla, da to pomeni, da ne morem biti aseksualen_a	Prepričanje, da je aseksualnost posledica zlorabe	Neupoštevanje	Mikroagresija
A38	Ko sem ji rekla, da sem, saj še nikoli nisem doživel_a spolne privlačnosti, je rekla, da »vsi hočejo kaj pofukati, torej kaj je resnica? Živali ali otroci?"	Prepričanje, da oseba prekriva svojo resnično spolno usmerjenost	Neupoštevanje	Mikroagresija
A39	Obtožila me je, da trdim, da sem aseksualen_a kot prikrivanje zoofilije ali pedofilije	Prepričanje, da oseba prekriva svojo resnično spolno usmerjenost	Neupoštevanje	Mikroagresija
A40	Zaradi svoje aseksualnosti sem doživel_a spolni napad	Spolni napad	Spolno nasilje	Nasilje
A41	in korektivno posilstvo	Korektivno posilstvo	Spolno nasilje	Nasilje
A42	Zaradi svoje aseksualnosti sem bil_a izključen_a iz prostorov LGBTQ	Izključenost iz LGBT+ prostorov	Izključenost	Diskriminacija
A43	med drugim mi je bil preprečen tudi dostop do podpore žrtvam posilstva LGBTQ	Preprečen dostop do podpore LGBT+ žrtvam posilstva	Izključenost	Diskriminacija
A44	saj so trdili, da aseksualne osebe ne doživljajo korektivnega posilstva, in da je to, da trdim, da se mi je to zgodilo, lezbofobično	Aseksualne osebe ne doživljajo korektivnega posilstva	Mit	Stereotipi
A45	Prepovedan mi je bil dostop do podpore žrtvam posilstva, ki ni LGBTQ	Preprečen dostop do podpore žrtvam posilstva s strani cerkve, saj nudijo podporo samo LGBT+ oseba, ki se odpovejo svoji spolni usmerjenosti	Izključenost	Diskriminacija
A46	saj je cerkev, katere storitev je v lasti, sprejema samo osebe LGBTQ, ki se najprej odpovejo svoji spolni usmerjenosti in opravijo konverzijsko terapijo	Preprečen dostop do podpore žrtvam posilstva s strani cerkve, saj nudijo podporo samo LGBT+ oseba, ki se odpovejo svoji spolni usmerjenosti	Izključenost	Diskriminacija
A47	Na Paradi ponosa so me fizično	Fizični napad na	Fizično nasilje	Nasilje

	napadli	Paradi ponosa		
A48	Napadalci so trdili, da asexualnost ni resnična oziroma ni del LGBTQ, zato sem bil_a "heteroseksualec_ka, ki je vdrl_a na parado"	Prepričanje, da asexualnost ni resnična	Razlog za nasilje	Nasilje
A49	Ljudje, tako LGBTQ kot cisheti, so mi v obraz rekli, da asexualnost ni resnična	Trditev, da asexualnost ni resnična	Neupoštevanje	Mikroagresija
A50	in da sem bodisi heteroseksualen_a in se želim počutiti posebno, gej in to zanikam	Prepričanje, da oseba prekriva svojo resnično spolno usmerjenost	Neupoštevanje	Mikroagresija
A51	ali pa da sem dejansko binarna trans oseba in mislim, da sem asexualen_a zaradi genitalne disforije	Prepričanje, da je oseba dejansko binarna trans oseba in misli, da je asexualen_a zaradi genitalne disforije	Neupoštevanje	Mikroagresija
A52	V prostorih LGBTQ	V LGBT+ prostorih največkrat doživlja diskriminacijo	LGBT+ skupnost	Diskriminacija
A53	Če komu rečem, da sem asexualen, se takoj obnašajo, kot da me ni	Obnašajo se, kot da osebe ni	Ignoriranje	Mikroagresija
A54	bodisi zato, ker verjamejo, da asexualnost ni resnična	Razlog za ignoriranje je neupoštevanje asexualnosti	Ignoriranje	Mikroagresija
A55	ali pa da je resnična, vendar ni vključena v skupnost LGBTQ	Razlog za ignoriranje je prepričanje, da asexualnost ni del LGBT+ skupnosti	Ignoriranje	Mikroagresija
A56	Včasih so se agresivno odzvali, tudi fizično nasilno,	Bil_a je žrtev fizičnega nasilja	Fizično nasilje	Nasilje
A57	čeprav so to navadno le besede in grožnje	Grožnje	Psihično nasilje	Nasilje
A58	Največkrat mi očitajo homofobijo	Očitane homofobije	Neupoštevanje	Mikroagresija
A59	češ da si poskušam prisvojiti kvir diskriminacijo in zlorabe, da bi se počutil_a posebnega	Očitane, da se želi počutiti posebnega_o	Neupoštevanje	Mikroagresija
A60	Z izogibanjem	Izogibanje situaciji, kraju ali osebi	Resnacija	Odziv na diskriminacijo
A61	Korektivna spolna zloraba, ki sem ji bil_a izpostavljen_a, mi je pustila travme, povezane z diskriminacijo moje asexualnosti	Travma zaradi korektivnega posilstva	Posledice nasilja	Nasilje
A62	Ko pride do diskriminacije, čim prej zapustim prostor, da bi se izognil_a travmatičnemu odzivu	Zapustitev prostora	Resnacija	Odziv na diskriminacijo

A63	Nato se tej situaciji, kraju ali osebi v prihodnosti izogibam	Izogibanje situaciji, kraju ali osebi	Resignacija	Odziv na diskriminacijo
A64	Kot najstniku_ci so mi rekli, da asexualnost ni resnična	Trditev, da asexualnost ni resnična	Neupoštevanje	Mikroagresija
A65	da bi moral biti še naprej imeti spolne odnose, da bi bil_a "normalen_a"	Moral bi imeti spolne odnose	Siljenje v odnose	Mikroagresija
A66	V situacijah, ko se pogovor dotakne seksa, čutim neizmeren pritisk, da sodelujem v razpravi (tudi le minimalno), da bi bil_a videti "normalen_a" in se izognil_a nenamernemu razkritju	Čuti neizmeren pritisk, da sodeluje v pogovorih o spolnosti, da se ne bi nenamerno razkril_a	Pogovor o spolnosti	Pritisk k »normalnosti«
A67	Kot najstnika_co so me prijatelji, ki so me kasneje zlorabljali, večkrat pritiskali k seksu	Prijatelji	Oseba, ki izvaja pritisk	Pritisk k spolnosti
A68	Sedaj ko sem že odrasel_a, me, kadar koli začnjam ponovno hoditi na zmenke, tisti, s katerim se dobivam, silijo k seksu	Osebe, s katerimi hodi na zmenke	Oseba, izvaja pritisk	Pritisk k spolnosti
A69	Pogosto rečejo, da bo z njimi drugače	Trditev, da bo tokrat drugače	Privabljanje osebe k spolnim odnosom	Pritisk k spolnosti
A70	in da mi bodo pokazali, da v resnici nisem aseksualec_ka	Trditev, da jih bodo spreobrnil	Privabljanje osebe k spolnim odnosom	Pritisk k spolnosti
A71	Ker me je k seksu silil vsak, s katerim sem hodil_a na zmenke, zdaj ne hodim več	Ne hodi več na zmenke	Spremenjeno vedenje	Pritisk k spolnosti
A72	Kljub temu, da si želim romantične zveze, ta pritisk pomeni, da kadar koli najdem nekoga, do katerega doživljam romantično privlačnost, tega nikoli ne pokažem. Misel, da zaradi svoje aseksualnosti nikoli ne bom mogel_a najti ljubezni, je izjemno boleča	Zaradi izkušenj pritiska k spolnosti sedaj ne izraža romantične privlačnosti, ko jo občuti	Spremenjeno vedenje	Pritisk k spolnosti
A73	Zaradi svoje aseksualnosti sem bil_a žrtev spolnega nasilja	Bil_a je žrtev spolnega nasilja	Spolno nasilje	Nasilje
A74	storilci so bili LGBTQ	Osebe iz LGBTQ+ skupnosti	Povzročitelji nasilja	Nasilje
A75	in cisheti	Cisspolne heteroseksualne osebe	Povzročitelji nasilja	Nasilje
A76	ki so mislili, da me lahko ozdravijo	Prepričanje, da bo posilstvo osebo ozdravilo oziroma popravilo	Razlog za nasilje	Nasilje
A77	Zaradi svoje aseksualnosti sem bil_a žrtev fizičnega nasilja	Bil_a je žrtev fizičnega nasilja	Fizično nasilje	Nasilje
A78	storilci pa so bili LGBTQ	Osebe iz	Povzročitelji nasilja	Nasilje

		LGBT+skupnosti		
A79	in cisheti	Cispolne heteroseksualne osebe	Povzročitelji nasilja	Nasilje
A80	ki so bili jezni name, ker sem jih ljubezensko zavrnil_a	Ljubezenska zavrnitev	Razlog za nasilje	Nasilje
A81	ali pa so me obtožili, da sem "vdrl_a v kvir prostore"	Prepričanje, da asexualne osebe ne spadajo v LGBT+ skupnost	Razlog za nasilje	Nasilje
A82	V medijih se kasneje izkaže, da se številni liki, ki bi jih zaradi izrecno prikazanega nezanimanja za seks lahko obravnavali kot asexualne, pozneje začnejo zanimati za seks, potem ko najdejo osebo, ki je dovolj posebna, da jih spremeni	Napačno prikazovanje asexualnih likov	Mediji	Sporočila o asexualnosti v družbi
A83	V šolskem sistemu med spolno vzgojo o asexualnosti nikoli niso razpravljali	Pomanjkanje govora o asexualnosti v šolah	Šola	Sporočila o asexualnosti v družbi
A84	in na vprašanja o pomanjkanju spolne privlačnosti odgovorili bodisi, da je oseba »pozno dozorela«, in jo bo sčasoma občutila,	Infantilizacija	Šola	Sporočila o asexualnosti v družbi
A85	ali da je nekako bolna in jo bo doživela, ko bo bolezen pozdravi	Patologizacija	Šola	Sporočila o asexualnosti v družbi
A86	Zdravniki asexualnost medicinsko obravnavajo kot simptom fizične ali duševne bolezni, namesto da bi jo sprejeli kot spolno usmerjenost	Patologizacija	Zdravstvo	Sporočila o asexualnosti v družbi
A87	Korektivno posilstvo, ki sem ga doživel_a, je povzročilo hudo travmo	Posttravmatska stresna motnja	Duševne težave	Posledice diskriminacije in nasilja
A88	ki je vodila v depresijo	Depresija	Duševne težave	Posledice diskriminacije in nasilja
A89	in tesnobo	Tesnoba	Duševne težave	Posledice diskriminacije in nasilja
A90	vključno s samopoškodbami	Samopoškodovanje	Destruktivno vedenje	Posledice diskriminacije in nasilja
A91	zlorabo substanc	Zloraba substanc	Destruktivno vedenje	Posledice diskriminacije in nasilja
A92	in večkratnimi poskusi	Poskusi samomora	Destruktivno	Posledice

	samomora		vedenje	diskriminacije in nasilja
A93	Nasilje in diskriminacija, ki sem jih doživel_a, sta me pripeljala do strahu, tako da svoje asexualnosti ne razkrivam	Strah pred razkritjem	Misli in občutki	Posledice diskriminacije in nasilja
A94	To, da moram ostati nerazkrit_a in nenehno lagati, kdo sem	Ostaja nerazkrit_a in laže o svoji spolni usmerjenosti	Akomodacija	Odziv na diskriminacijo
A95	je samo še poslabšalo mojo depresijo	Depresija	Duševne težave	Posledice diskriminacije in nasilja
A96	in tesnobo	Tesnoba	Duševne težave	Posledice diskriminacije in nasilja
A97	Ker zaradi diskriminacije asexualnosti nisem mogel_a dostopati do terapij, svetovanja in podpornih skupin, nisem mogel_a iskati pomoči za svoje duševno zdravje	Preprečen dostop do terapij, svetovanja in podpornih skupin	Izključenost	Diskriminacija
A98	kar pomeni, da se je poslabšalo, ker se nisem zdravil_a	Duševno zdravje se je poslabšalo, ker se ni zdravil_a	Duševne težave	Posledice diskriminacije in nasilja
A99	Ne	Ne počuti se sprejetega_to	Nesprejetost	Sprejetost v LGBT+ skupnosti
A100	Veliko zlorab, spolnih, fizičnih in duševnih, in diskriminacije, ki sem jih utrpel_a, je bilo storjenih s strani LGBTQ ljudi	Osebe iz LGBT+ skupnosti	Povzročitelji nasilja	Nasilje
A101	Če sem odprt_a glede svoje asexualnosti, sem izključen_a iz prostorov LGBTQ, vključno s skupinami za podporo, družabnimi srečanji in parado	Izključenost iz prostorov LGBT+	Izključenost	Diskriminacija
A102	Ker sem biromantičen_a, večina LGBTQ oseb, če se ne razkrijem, meni, da sem biseksualec_ka	Je biromantičen_na, zato večina ljudi misli, da je biseksualec_ka	Predpisovanje spolne usmerjenosti	Mikroagresija
A103	Ugotovil_a sem, da je edini način, da me "sprejmejo" v LGBTQ skupnosti, da lažem tako, da se ne razkrijem in ne popravim njihove napačne predpostavke	Strategija potopitve v asexualnost	Akomodacija	Odziv na diskriminacijo
A104	Potem pa sem izpostavljen_a bifobiji in diskriminaciji, s katero se srečujejo biseksualci	Laže o svoji spolni usmerjenosti	Pretvarjanje	Pritisk k »normalnosti«
A105	Preprosto ne morem zmagati	Obupanost	Občutki	Diskriminacija
A106	Ja! Ja! Tisočkrat, ja!	Pomembno je poznavanje asexualnosti	Poznavanje asexualnosti	Strokovni delavci
A107	To, da ti strokovnjaki poznajo asexualnost je izjemnega	Pomembno je poznavanje	Poznavanje asexualnosti	Strokovni delavci

	pomena!	aseksualnosti		
A108	Vsak poklic, ki se ukvarja z ljudmi na način, ki je pomemben za posameznike, mora vedeti o VSEH spolnih usmeritvah, vključno z asexualnostjo	Pomembno je poznavanje asexualnosti	Poznavanje asexualnosti	Strokovni delavci
A109	Po osebnih izkušnjah zdravstvenih delavcev, ki vztrajajo, da bodisi asexualnost ni resnična bodisi da je posledica zlorabe, lahko osebno potrdim škodo, ki jo to lahko povzroči	Napačno razumevanje asexualnosti ima lahko škodljive posledice	Negativen vpliv	Strokovni delavci
A110	Ko se ranljiva oseba obrne na strokovnjaka, ki bi mu lahko zaupal, in ta strokovnjak popolnoma ne upošteva oziroma zavrača njegovo identiteto in izkušnje, ga vse to nauči, naj ne išče pomoči in podpore, ki jo potrebuje	Neupoštevanje asexualnosti posamezniku da vedeti, naj ne išče več pomoči	Negativen vpliv	Strokovni delavci
A111	S spoznavanjem in učenjem o asexualnosti	Izobraževanje o asexualnosti	Individualna podpora	Načini podpiranja asexualnih oseb in skupnosti
A112	tako da poslušajo asexualne ljudi in jim verjamejo	Poslušati in verjeti	Individualna podpora	Načini podpiranja asexualnih oseb in skupnosti
A113	Če bi sodelovali s širšo LGBTQ skupnostjo in naleteli na nekoga, ki ne bi upošteval in bi diskriminiral asexualce, bi morali spregovoriti in jim sporočiti, da takšno diskriminiranje ni sprejemljivo, enako kot pri homofobiji	Ob morebitni afobiji je potrebno spregovoriti in sporočiti, da takšno diskriminiranje ni sprejemljivo	Boj proti diskriminaciji	Načini podpiranja asexualnih oseb in skupnosti
A114	Šele z izzivanjem te diskriminacije jo je mogoče sčasoma premagati	Izzivanje diskriminacije	Boj proti diskriminaciji	Načini podpiranja asexualnih oseb in skupnosti
A115	Poleg tega je lahko v bližini nerazkrita asexualna oseba ali oseba, ki še ne ve, kakšna je njena spolna usmerjenost, za katero je ključnega pomena to, da se zave, da ni sama in da ima	Izkazovanje podpore asexualnim osebam da tudi nerazkritim asexualnim osebam vedeti, da ima zaveznike	Individualna podpora	Načini podpiranja asexualnih oseb in skupnosti

	zaveznike			
A116	Da	Vedno večje sprejemanje	Pozitivna sprememba	Odnos družbe do asexualnosti
A117	čprav gre za zelo počasno spremembo	Počasi	Pozitivna sprememba	Odnos družbe do asexualnosti
A118	LGBTQ skupnost mlajše generacije bolj sprejemajo asexualnost kot moja generacija	Mlajše generacije bolj sprejemajo asexualnost kot starejše	Razlika v generacijah	Odnos družbe do asexualnosti
A119	To je pozitiven korak, saj bi to lahko povečalo število LGBTQ+ prostorov, ki omogočajo dostop asexualnim osebam	Povečanje števila LGBTQ+ prostorov	Pozitivna sprememba	Odnos družbe do asexualnosti
A120	To večje sprejemanje bo olajšalo življenja naslednje generacije asexualnih oseb, nato naslednje generacije in tako dalje	Vedno večje sprejemanje	Prihodnost	Odnos družbe do asexualnosti
A121	V širši družbi je bilo v zadnjih nekaj letih nekaj iger, knjig, TV oddaj in drugih medijev asexualnega značaja, tudi če le za trenutek	Vedno več asexualnih likov v igrah, knjigah, TV oddajah in drugih medijih	Mediji	Odnos družbe do asexualnosti
A122	Da je asexualnost priznana, tudi če le tako redko zastopana, kaže, da ljudje spoznavajo njen obstoj	Ljudje zaradi zastopanosti v medijih spoznavajo obstoj asexualnosti	Mediji	Odnos družbe do asexualnosti
A123	Ko se to znanje širi, je mogoče, da se lahko začne dolgo in počasno sprejemanje asexualnih oseb v družbi	Znanje o asexualnosti se širi	Pozitivna sprememba	Odnos družbe do asexualnosti
A124	Seveda, je desetletja kasneje kot sprejemanje homo- in biseksualnosti, vendar bolje pozno kot nikoli	Počasi	Pozitivna sprememba	Odnos družbe do asexualnosti

9.5 OSNO KODIRANJE

Spoznanje, da je oseba aseksualna

1) Starost

- 12 let (E1, I1)
- 13 let (A1, Y1)
- 14 let (L1, O4, R1)
- 15 let (Z1)
- Čas obiskovanja srednje šole (15-19 let) (B1, N1, T1)
- 16 let (G1, H1)
- 17 let (X2)
- 18 let (AE3)
- 19 let (D2, AA2, AB4, AC2)
- Prvi letnik fakultete (V2)
- 20 let (C1, W2, AD2)
- 22 let (K4)
- Okoli 25. leta (S1)
- 26 let (P1)
- 30 let (F1)
- 41 let (J1)

2) Okoliščine

- Bil_a je v zvezi (F2)
- Bil_a je poročena (F3)
- Bila je zaljubljena, a je sovražila idejo, da bi se poljubljala ali dotikala, zato se je fantu raje izogibala (M4)
- Veliko neuspešnih zvez zaradi njenega nezanimanja za spolnost (S2)
- Opredeljevala se je za demiseksualno (V1)
- Eksistencialna kriza (V3)
- Odraščanje v religioznem okolju, kjer so spolni odnosi pred poroko predstavljeni kot slabi (X3)
- Začela jo je grabiti panika ob misli na zmenke (W7)
- Opredeljevala se je za biseksualno, saj je imela do moških in ženskih teles enaka občutja (AB3)
- Številni prijatelji so se razkrili ko LGBT+ (AE1)

3) Drugačnost

- Spoznanje, da privlačnosti ne doživlja enako kot prijatelji (A2, B2, F5, G3, L2, O1, W6, AA4)
- Spoznanje, da še nikoli ni doživel_a spolne privlačnosti (H4, U3, AB5, AD4)
- Ni razumel_a zakaj se spolnost vsem zdi tako zanimiva (K2, M2, M3, N2)
- Med odraščanjem je se počutil_a drugačnega_o (M1, AB2, AC1)
- Ugotovila je, da ostali zelo težko čakajo na poroko, da bi lahko imeli spolne odnose, ona pa želje po spolnosti ni čutila (X4)

4) (Ne)poznavanje pojma »aseksualnost«

- Ker je pojem aseksualnosti že poznala, ji je bilo lažje opredeliti svojo spolno identiteto (B3)

- Ni vedel_a, kako svoje občutke opisati, saj ni poznal_a pojma »aseksualnost« (C3, K3, P5, U2, Y3)
- Za pojem asekksualnost je prvič slišal_a na družabnih omrežjih (D5, H2, P2, T3)
- Izraz »aseksualnost« je popolnoma opisal njeno_njegovo doživljanje (H3, J3, J4, K6, M5, O3, P4, S4, Z3, AA7, AC3, AC5, AD3)
- Za pojem asekksualnost je prvič slišala v spletnih kvizih o različnih spolnih usmerjenostih (R2)
- Za pojem prvič slišal_a od prijatelja_ice (X1)
- Sedaj ve, da obstaja beseda, ki jo_ga opiše (X7)
- Verjela je, da ne more biti asekksualna, ker je imela libido (W1)

5) Raziskovanje asekksualnosti

- Iskanje informacij po internetu in v knjižnici (A4)
- LGBT+ spletne strani (C2)
- O asekksualnosti je raziskal_a (F6, G6, P3, S5, AA6, AC4)
- Splet (G5, J2)

6) Mediji

- TV serija z asekksualnim likom (E2)
- Knjiga (K5, Z2, Y2)
- Youtube video (O5, S3, AD1)
- Šala o asekksualnosti (AA3)

7) Misli in občutki

a) Pred spoznanjem

- Občutek, da je z njim_njo nekaj narobe (A3, G4, AA5)
- Dvom o svoji spolni usmerjenosti (D1, AA1, AB1)
- Imel je spolne odnose in ugotovil, da spolnost sovraži (D3)
- Nikoli ni imel misli ali občutkov povezanih s spolnostjo (D4)
- Trpela je (G2)
- Leta se je trudila, da bi razumela (K1, X5)
- Občutek odtujenosti (O2)
- Misli_l_a je, da bo nekoč, ko bo starejši_a, začel_a čutiti spolno privlačnost, a je ni (T2, AB7)
- Zmedenost (U4)
- Sram, ker ne čuti spolne privlačnosti (AB23)

b) Po spoznanju

- Občutek smisla (A5, R3, Z4, D77)
- Občutek, da ni čuden (D6, AB6)
- Dalo vedeti, da se tudi drugi ljudje enako počutijo (D7, N4)
- Dvom, da svojo negotovost utemeljuje z asekksualnostjo (AE2)
- Občutek biti del skupnosti (D78)

8) Izboljšanje duševnega zdravja

- Od spoznanja, da je asekksualen se je njegovo duševno stanje izboljšalo (D76)

9) Utrjevanje spolne identitete

- Kasnejše izkušnje nezanimanja za spolnost so utrdile njeno identiteto (B4)
- Sedaj je glede svoje spolne usmerjenosti zelo odprt_a (I3)
- Spoznanje, da ni demiseksualna ampak asekksualna (V4)

- Spoznanje, da je asekualna in biromantična (AB8)

Razkritje

- 1) Je razkrit_a
 - Da (B5, F4, L3, T4, V5, Y4)
- 2) Ni se razkril_a
 - Ne (G7, M6)
 - Družina ne ve (A10, J9, P8, S7, W13, AB13)
 - Prijatelji ne vejo (G15, W14)
 - Noče povedati mami (J11)
 - Se bo v bližnji prihodnosti (M8)
 - Preteklim partnerjem je le rekla, da si ne želi spolnih odnosov (V22)
 - Poskušala se je razkriti, a neuspešno (AA8)
- 3) Oseba, ki se ji je najprej razkril_a
 - a) Prijatelji (B12, D11, E3, I4, S6, U7)
 - Prijatelj_ica (A6, C7, D8, E5, M7, N5, R6, V7, X6, W8, W12, AB9)
 - Spletni prijatelji (P6)
 - Sošolci_ke (H6, K7, K10, Y5)
 - Sostanovalci (K9)
 - b) Družina (C8, D10)
 - Brat ali sestra (B6, B9, T5, W10)
 - Mama (D9, F7, W11, AE4)
 - Starši (L4, O6)
 - Sestrične (U6)
 - c) Partner
 - Romantični partnerji (A9)
 - Mož (J5)
 - Fant (C4, AC6, AD5)
- 4) Razlog za razkritje
 - Prepričanje, da ga bo prijatelj sprejel, saj je tudi on del LGBT+ skupnosti (A7)
 - Čutil_a dolžnost, da mora fant vedeti (C5)
 - Nihče drug ne bi razumel (E4)
 - Pogovor o različnih spolnih usmerjenostih (I5, J6, R7, W9)
 - Prepričanje, da je manj verjetno, da jo bodo obsojali kot družina (K8)
 - Vedela je, da jo bodo sprejeli (P7, V21)
 - Družina je že prej vedela, da si ne želi zvez, le oznake ni imel_a (T7)
 - Najprej se je razkril_a kot panseksualen_a, nato pa še kot asekualen_a (U5)
 - Najprej se je razkril_a kot aromantičen_a, nato pa še kot asekualen_a (V6)
 - Da se mu_ji kasneje ne bi bilo potrebno ubadati z romantičnim vedenjem drugih (Y6)
 - Ker je prijateljica zelo odprta in je vedela, da je ne bo obsojala (AB10)
 - Fant je mislil, da je z njo nekaj narobe (AC7)

5) Razlog, zakaj se ni razkril_a

a) Strah in/ali negotovost

- Strah jo je bilo, da bi ljudje mislili, da je nenavadna (B14)
- Strah jo je bilo, da bi ljudje mislili, da išče pozornost (B15, I2)
- Strah, da bi z njo_njim ravnali drugače (H36)
- Ni prepričan_a, kako se bodo ljudje odzvali (M38)
- Ni popolnoma prepričan_a glede svoje spolne in romantične usmerjenosti (G8, G9, G10, G11)
- Prepričanje, da veliko ljudi ne bi razumelo in ga sprejelo (N16, AB14)
- Živčnost (H34)
- Sram (AE5)

b) Drugo

- Slabe pretekle izkušnje razkritja (H35)
- Družini ni treba vedeti o mojem spolnem življenju (J10)
- Ni mislila, da se mora razkriti, saj je to, da nisi v zvezi, za alonormativne ljudi normalno, zato bi samo domnevali, da je samska (R5)
- Splošen LGBT+ predsodek (S10)
- Konzervativna širša družina je ne bi sprejela (V13)

6) Občutki ob razkritju

- Verjel je prijateljem, saj so bili tudi oni člani LGBT+ skupnosti (A14)
- Strah (C6)
- Obžalovanje (H7)
- Žalosti jo, kako starši ravnaajo z njeno aromantično in aseksualno identiteto (H13)
- Presenečenje, ker nekateri ljudje, za katere je pričakoval_a, da bodo razumeli, niso (D21, I7)
- Nerodno (M10)
- Kot da se ji je s prsi dvignila teža (V10)

7) Odziv drugih

a) Slab odziv (A8):

- Obtožba, da laže zaradi pozornosti (A11, E9)
- Spodbujanje k spolnosti (A12, A13)
- Mama ga_jo obravnava kot tujca (C21)
- Jeza (H9, X9)
- Mislijo, da je to samo faza (D18, I9, K14, N8)
- Afobija (E8, V11, Z6)
- Neupoštevanje (E10, V12)
- Nesprejemanje (F10)
- Prepričanje, da mora zgolj najti »pravo osebo« (K15, S9, AA9)
- Ne želijo, da bi se razkril_a širši družini (L7)
- Mislijo, da se ne razume (O10)
- Infantilizacija (R9)
- Žalost (X8)

b) Nenamerno slab

- Zaskrbljenost (R10, R19, R20)
- Ne razumejo (B8, B17, C11, C22, F13, L8, M9, R8, S8, Y4, W16)
- Brezbrižnost (K12, K13, Y8, AE7)
- Mislili so, da je to šala (N6, O7)

- Nenamerna mikroagresija s strani prijateljev (D19)
- c) Dober odziv (F12):
- Sprejemanje (B10, B16, C10, E11, F9, K11, P10, AB12)
 - Spoštovanje (B16, D13)
 - Dali so mu možnost, da se sam razkrije komur si želi (D12, D14)
 - Izobraževanje o asexualnosti (D17, G17)
 - Podpora (F8, V8, AC9)
 - Strinjanje (J7)
 - Razumevanje (U8), AC10
 - Trudi se razumeti (W19)
 - Presenečenje (B13)
- 8) Pomoč drugim
- Ob opisovanju njenih izkušenj in misli je en izmed njenih prijateljev spoznal, da je tudi on asexualen (E7)
- 9) Nenamerno razkritje
- Starši (H8)
 - Izvedeli so po naključju (H10)
 - Videli so, da se je pridružila asexualni skupini na Facebooku (H11)
 - Prijateljica je uganila na podlagi njenega vedenja (Z5, AD8)

Sprememba odnosov ob razkritju

- 1) Niso se spremenili
- Ne (C9, J8, L9, N7, P9, T6, Y7, W15, AA10, AB11, AC8, AD9, AE6)
- 2) Odnosi so se spremenili
- Da (B7, D15, D29, E6, H12, I6, X10)
- a) Pozitivna sprememba
- Povezovalna izkušnja in večje medsebojno zaupanje (B11, C12)
 - Prijatelji so zmanjšali omembe spolnosti, ker vedo, da ga ne zanima oziroma da se ne bi počutil neprijetno (O8, T8)
 - Starši so sedaj veliko bolj odprti glede spolnosti, ker vedo, da ona spolnost vidi zgolj akademsko (R11)
 - Spremenjeni nasveti glede odnosov (R21)
 - Bolj je odprt_a o tem, da si ne želi partnerja in družine (Y10)
- b) Negativna sprememba
- Oddaljitev oziroma prekinitev stikov (D20, J28, L10, U9, Z7, X11)
 - Ločitev oziroma razpad zveze (F11, AD6, AD7)
 - Slabši odnosi (I8, H14, L5)
 - Mati pogosto joka, ker si želi, da bi imela otroke (I10)
 - Spolna usmerjenost je vir napetosti v družini (I11, O9)
 - Pogostejši prepiri (H47, L6, W17)
 - Neprijetni komentarji (W18)

Stereotipi

1) Malo stereotipov

- Zaradi nepoznavanja aseksualnosti stereotipov ni veliko (C15, N12)

2) Mit

- Večina mitov o aseksualnosti ne drži (B21, D26, F19, I15, P16, S19, T12, V15, W25, AB21, AD16)

a) Miti, povezani z vzrokom aseksualnosti

- Aseksualnost kot posledica bolezni – patologizacija (A20, E20, F16, I14, R13, S13, X13, AA13, AC14, AD15)
- Aseksualne osebe so duševno bolne (F17, R14, W24)
- Aseksualni ljudje so zlomljeni (A19, E15, H24, M15, AB15)
- Aseksualnost kot posledica zlorabe (A21, B19, C16, P14, R15, S14, V16, Z10)
- Oseba je aseksualna zato, ker še ni imela izkušnje dobrega spolnega odnosa (D23, P13)
- Aseksualni ljudje so aseksualni, ker so neprivlačni (E13)

b) Miti, povezani z romantičnimi odnosi

- Aseksualne osebe si ne želijo romantičnih odnosov (A22, A33, J15, L12, M11, S11, U11)
- Aseksualne osebe niso sposobne ljubezni (A35, E19, H21, Y13, AB17)
- Aseksualne osebe bodo večno samske (L14, X12, AD12)
- Aseksualnim osebam ni všeč nihče (G12)
- Odnos med aseksualno in aloseksualno osebo ne more biti zdrav (Z11, W20)
- Aseksualni ljudje težko opazijo, da so nekomu všeč (E17, X18)

c) Miti, povezani s spolnostjo

- Aseksualni ljudje ne morejo imeti spolnih odnosov (E12, S18, W21, AC13)
- Aseksualni ljudje se bojijo spolnih odnosov (E16, F15, V1, Z9)
- Aseksualne osebe so neizkušene v spolnosti (D22, H19, K16, R16)
- Vse aseksualne osebe sovražijo spolnost (A25, A30, N10)
- Aseksualne osebe prikrivajo svojo pravo spolno usmerjenost (O17, S16, AD10)
- Aseksualne osebe ne doživljajo korektivnega posilstva (A44)
- Aseksualne osebe niso sposobne razumeti ali uživati v spolnih odnosih (B20)
- Nemogoče je živeti polno življenje brez spolnih odnosov ali romantike (L13)
- Spolni odnos bo osebo »popravit« (O13)
- Aseksualne osebe nimajo libida (P15)
- Aseksualne osebe se ne samozadovoljujejo (S17)
- Z in pred aseksualnimi osebami ni mogoče pogovarjati o spolnosti (A31)
- Aseksualne osebe zviška gledajo na osebe, ki imajo spolne odnose (O16, V19)

d) Miti, ki aseksualnost zanikajo kot resnično

- Aseksualne osebe še niso našle prave osebe (F14, I13, M16, N11, O12, P11, S15, W23, AA12, AB20)
- Aseksualni ljudje si pomanjkanje spolne privlačnosti izmišljujejo (B18, B22, E14, T10, AC15)
- Aseksualne osebe iščejo pozornost (H27, I12, Z12, AB19)
- Aseksualnost je le faza (J12, P12, R17)

- Aseksualnost ni resnična (R12, W22, AA11)

e) Miti, povezani z osebnostnimi lastnostmi

- Aseksualnost kot čistunstvo ali celibat (E18, H20, T9, V18, Y12)
- Aseksualne osebe nimajo čustev (J14, L11, O11)
- Aseksualne osebe so nezrele – infantilizacija (B24, H23, AB18)
- Aseksualne osebe so večinoma belci (T11)
- Aseksualne osebe se ne marajo dotikati drugih ljudi (X16)
- Aseksualne osebe kot inceli (Y11)
- Aseksualne osebe projicirajo svojo negotovost na aseksualnost (AE8)

f) Drugi miti

- Aseksualne osebe kot roboti ali vesoljci- razčlovečenje (B25, H22, O15, V20, AB16, AD14)
- Aseksualni ljudje se skušajo vsiliti v LGBT+ skupnost (E21)

3) Resnica

- Nekateri aseksualni osebe so aromantične (A23, X14, AC12, AD11)
- Veliko aseksualnih oseb občuti romantično privlačnost (A24, G13, J16)
- Nekateri aseksualni osebe imajo spolne odnose (A28, B27, D27, D28, M14)
- Nekaterim aseksualnim se spolnost gnusi (A26, B26, U10, X15, AC11, AD13)
- Veliko aseksualnih oseb je do spolnosti nevtralnih ali ravnodušnih (A27)
- Aseksualni osebe imajo raje hrano kot spolnost, predvsem torto (N9, R18, Z13, X17)
- Oseba se aseksualna rodi (B23)
- Aseksualnim osebam so všeč zmaji (Z14)

4) Stereotipi, ki delno držijo

- Aseksualni osebe so mlade (H26)
- Utemeljevanje stereotipa o nezrelosti s tem, da je večina razkritih aseksualnih oseb mladih (H25)

5) Posledice stereotipov

- Zelo škodljivi (D24, E22)

a) Negativne misli, čustva in duševne težave

- Stereotipi so zelo brezobzirni do čustev aseksualnih oseb (F18)
- Občutek ponižanja (F22)
- Neprijetno (J21)
- Depresija (J22)
- Žalost (M13)
- Pritisk (O18)
- Sovraži večino stereotipov (V14)

b) Napačne predpostavke

- Starši verjamejo, da ne more biti srečen, če ni v zvezi (L17)
- Sklepanje, da je frigidna (S20)
- Stereotipi postanejo privzete predpostavke ljudi (T17)

- Bivša punca je bila prepričana, da si ni želel_a zveze in jo je samo zavajal_a (U13)
 - Prijatelj ni verjel, da je aseksualna, ker ne ustreza stereotipom (X22)
 - Prijatelja sta sklepala, da ne bo razumela seksualnih šal (W26)
 - Ljudje bodo mislili, da je aromantična in zato ne bodo želeli z njo začeti razmerja (AC16)
 - Ker ne hodi na zmenke, jo imajo za brez čustev (M17)
- c) Nasilje
- Lahko vodijo do psihičnih in fizičnih korekcijskih zlorab (D25)
 - Korektivno posilstvo (O14)
- d) Pozitivne posledice stereotipov
- Prijatelj na podlagi stereotipov spekel borovničevo torto (X23)
- 6) Afobija
- Stereotipi obstajajo zaradi afobije (F20)
- 7) Spremenjeno vedenje
- S pogovorom o spolnosti želela spraviti v zadrego (F23, F24, J20)
 - Izpuščanje iz pogovorov o spolnosti (G16, G19)
 - Pogovor utihne, ko se približa (G20)
 - Norčevanje (J17)
 - Dajanje vzdevkov, ki osebi niso všeč (J18, J19)
 - Nesoglasja s starši (L16)
 - Izogiba se razkrivanju svoje spolne usmerjenosti (L18)
 - Razpad zveze (U12)
 - Prijatelji napišejo »aseksualno opozorilo«, ko v skupinskem klepetu govorijo o nečem, kar je povezano s spolnostjo (Z15)
- 8) Vrste stereotipov
- Škodljivi in čudni stereotipi (Z8)

Mikroagresija

1) Neupoštevanje

- a) Zaničanje aseksualnosti kot resnične
- Prepričanje, da oseba prekriva svojo resnično spolno usmerjenost (A38, A39, A50, D46, G29, M23)
 - Trditev, da aseksualnost ni resnična (A49, A64, C32, E30, G28, R24, R31, R33, S26)
 - Prepričanje, da si oseba pomanjkanje spolne privlačnosti izmišljuje (B28, E24, E35, AE10)
 - Trditev, da se bo že naučila uživati v spolnih odnosih (R28)
 - Trditev, da bo nekoč že našel_a pravo osebo (H16, P18, R26, T28, AE14)
 - Trditev, da ga bo dober spolni odnos »popravil« (O26, U16)
- b) Neupoštevanje izkušenj aseksualnih oseb
- Prepričanje, da je aseksualnost posledica zlorabe (A36, A37, I18)
 - Prepričanje, da je oseba dejansko binarna trans oseba in misli, da je aseksualen_a zaradi genitalne disforije (A51)
 - Očitane homofobije (A58)
 - Očitane, da se želi počutiti posebnega_o (A59, I22)
 - Zaničanje njegovih_njenih izkušenj (C30)

- Prijatelji in družina niso upoštevali njegove spolne usmerjenosti (D30)
 - Ne razumejo aseksualnosti in menijo, da je zgolj nesramna (E34)
 - Večkrat je bil neupoštevan (O25)
 - Ne jemljejo je resno (AE9)
- c) Nenamerno neupoštevanje
- Želijo ji, da bi se spremenila in da bi lahko uživala v spolnih odnosih (I17, AA25)
 - Sprašujejo jo, zakaj je takšna (P22)
- d) Drugo
- Aseksualnost imajo zgolj za fazo, ki jo bo prerasel_a (B29, H15, O19, X19)
 - Nepoznavanje aseksualnosti (H45)
 - Čudni pogledi (J26)
 - Imajo ga_jo za čudnega_o (U14, X26)
 - Moški jo je kljub temu, da mu je obrazložila, da je aromantična aseksualka, še vedno vabil na zmenek (R27, W28, W32)
- 2) Patologizacija
- Ko aseksualni osebi rečejo, da si mora zaradi svoje spolne usmerjenosti poiskati strokovno pomoč (D47)
 - Nekateri ljudje jih imajo za duševno bolne (D48)
 - Nekdo ji je rekel, da je njena vagina pokvarjena (E26)
 - Prepričanje, da je z njo nekaj narobe (E32, S21, P24)
 - Prepričanje, da je aseksualnost bolezen (E33)
 - Mama jo je prisilila k pregledu hormonov (H28, X20)
- 3) Infantilizacija
- Ljudje do nje_ga obnašali kot čistuna_ke (C18, W2, W31)
 - Ljudje do nje_ga obnašali kot da je nezrel_a (B30, C19)
 - Posmehovanje s strani prijatelja in primerjava njenih romantičnih odnosov z otroškimi (E23)
- 4) Tokenizacija
- Postavljanje invazivnih vprašanj (D32, P17)
 - Prijateljica na njej preizkušala ali stereotipi o aseksualnosti držijo (S23)
- 5) Ignoriranje
- Obnašajo se, kot da osebe ni (A53)
 - Razlog za ignoriranje je neupoštevanje aseksualnosti (A54, D37)
 - Razlog za ignoriranje je prepričanje, da aseksualnost ni del LGBT+ skupnosti (A55)
- 6) Razčlovečenje
- Ljudje do nje_ga obnašali kot da je brezčuten robot (C20)
 - Primerjava s skalo brez občutkov (O27)
 - Imenujejo jih rastline (R32)
 - Pravijo, da nima čustev (U15)

7) Ignoranca

- Morala je obrazloževati in zagovarjati svojo spolno usmerjenost (R25)
- Ne spoštujejo, da ji je neprijetno (W30)
- Videl je veliko ignorance (D36)

8) Zavrnitev

- Izguba prijatelja, ker ni mogel sprejeti, da je ne spolno privlači (E25)
- Oseba, ki je bila prej zaljubljena vanj, je bo njegovem razkritju nanj gledala z gnusom in se od njega distancirala (O20)

9) Predpisovanje spolne usmerjenosti

- Je biromantičen_na, zato večina ljudi misli, da je biseksualec_ka (A102)
- Njene komentarje o privlačnosti neke osebe ljudje vzamejo kot željo po spolnih odnosih s to osebo, kar ni njen namen (S22)
- Ljudje sklepajo, da je gej (O34)

10) Spolna normativnost

- Neznanka jo je grajala, da je njena naloga roditi otroke in da je nehvaležna (B31)
- Ker je ženska, je neizogibno, da ne bi imela otrok (I23)
- Trditev, da je neuporabna ženska, če ne bo podlegla moškim potrebam (P19)
- Trditev, da bo brez moža in otrok osamljena (X21)

11) Aseksualna oseba kot izziv

- Želja po spolnem odnosu z aseksualno osebo (D33, D34)

12) Opravljanje

- Za njenim_njegovim hrbtom so govorili o njegovi_njeni aseksualnosti (C35)
- Niso jo_ga imeli za »normalno_ega« (C36)
- O njej so se širile govorice, da je lezbijka (P46)
- O njej so se širile govorice, da morala biti spolno zlorabljen (P47)

13) Siljenje v odnose

- Moral bi imeti spolne odnose (A65)
- Silili so ga v neprijetne situacije z dekleti ali fanti (D31)

Diskriminacija

1) Izkušnja diskriminiranosti

- Bil_a je že diskriminiran_a (B32, C25, E29, F27, H39, L19, V23, X24, Y17, W27)
- Socialna diskriminacija (C26)
- Zavedanje in refleksija o izkušnjah diskriminacije (C82, F25)
- Načrt, kako se izogniti diskriminaciji v prihodnosti (C83)
- Ker se ni razkrila, je ljudje ne obravnavajo drugače (G21, H33, H41, M18, N15, AA14, AB24, AB25, AD17, AD18)
- Ni bil_a diskriminirana (I20, K23, AC17)
- Neprijetne situacije, a ne bi rekel_a, da je to diskriminacija (J27, K17)
- Ne pogosto (X27)
- Zmanjševanje pomena diskriminacije (C27, Y20)

2) Izključenost

- Pogost občutek izključenosti (D40, D43, AE13)
- Zastopanja ni (S28)

- a) LGBT+ izključenost
 - Izključenost iz LGBT+ prostorov (A29, A42, A101, B36)
 - Preprečen dostop do podpore LGBT+ žrtvam posilstva (A43)
 - Preprečen dostop do podpore žrtvam posilstva s strani cerkve, saj nudijo podporo samo LGBT+ osebam, ki se odpovejo svoji spolni usmerjenosti (A45, A46)
 - Mnenje, da so aseksualne osebe preveč heteroseksualne, da bi bile del LGBT+ skupnosti (D44)
 - Kvir študentsko združenje ni sprejemalo aseksualnih oseb (L20)
- b) Izključenost iz dostopa do podpore
 - Za aseksualne osebe ni podpore (S27)
 - Preprečen dostop do terapij, svetovanja in podpornih skupin (A97)
- c) Socialna izključenost (C33)
 - Pomanjkanje prijateljev zaradi spolne usmerjenosti (C29)
 - Izključenost iz pogovorov o zmenkih in spolnosti (A32, X28)
 - Ljudje ga izključijo, ker ga ne razumejo (D41)
 - Ljudje ga izključijo, ker z njim ne morejo imeti spolnih odnosov (C34, D42)
 - Izogibanje (X25)
- 3) Zmanjševanje pomena romantičnih odnosov aseksualnih ljudi
 - Zaničanje romantičnih zvez aseksualnih ljudi in primerjava s prijateljstvi (A34)
- 4) Posredna diskriminacija
 - Ni doživel_a neposredne diskriminacije (D35, R22)
 - Diskriminacija drugih razkritih aseksualnih oseb (D38, L26)
 - Običajno prikrita diskriminacija (B33)
 - Nihče ji še ni neposredno izkazal sovraštva (W33)
- 5) Afobija
 - Sestra njenega fanta je afobična (C13, C81)
 - Splet (E67, H40)
 - Posmehovanje in šale (C17, G21, H17, H44)
 - Počutil se je prisiljenega zapustiti svoje domače mesto (L27)
 - Zanimanje njegovega_njenega mnenja samo zato, ker je aseksualna (T20, T29, X30)
 - Pred njim_njo domači nalašč govorijo o spolnosti (Y18, Y19)
- 6) Medicinska diskriminacija
 - Zdravnik predlagal terapijo (H29)
 - Primanjkuje razumevanja aseksualnosti (H30)
 - Patologizacija (H31, H32, M25)
 - Aseksualnosti ni na zdravstvenih vprašalnikih (J75)
- 7) Delovna diskriminacija
 - V mestu, od koder prihaja, je bilo zakonito odpustiti ljudi, če so bili pripadniki LGBT+ skupnosti (L23)
 - Nobenega pravnega sredstva, ki bi preprečilo, da ga odpustijo (L31)

8) Stanovanjska diskriminacija

- V mestu, od koder prihaja, je bilo zakonito izseliti ljudi iz najemniških stanovanj, če so bili pripadniki LGBT+ skupnosti (L23, L24)
- Ločeno nadstropje za LGBT+ študente v študentskem domu (L32)

9) LGBT+ skupnost

- V LGBT+ prostorih največkrat doživlja diskriminacijo (A52, G22, G62)
- Napačno razumevanje aseksualnosti, vendar glede tega nič ne naredijo (E27)
- Velika diskriminacija aseksualnosti in aromantičnosti (E28, S25)
- Pravijo, da ne pripada (G23, G30, R30)
- Afobija na LGBT+ forumih in v skupnostih (D39)
- Afobična sporočila, da aseksualne osebe ne doživljajo enakega pritiska kot druge manjšine (O24, Z17)
- Mnenje, da aseksualne osebe vdirajo v LGBT+ skupnost (D45)
- Izključevalne LGBT+ skupine (T18, Z16)
- Diskriminacija na Paradi ponosa (U19)
- Diskriminacija v LGBT+ klubu v šoli (U20)

10) Spletna diskriminacija

- Splet (M19, N13, T14, T16, U17, Z18)
- Spletne strani in aplikacije za aseksualne zmenke (F28)
- Lažne, afobične informacije na spletu (O21)
- Afobični komentarji (R23)
- Afobična sporočila (T15)
- Ko ljudje na profilni sliki vidijo aseksualno zastavo (U18)

11) Utišanje

- Poskus utišati ga_jo, da bi govoril_a o aseksualnosti (C31)

12) Sramotenje

- Zniževanje vrednosti njeni aseksualnosti, ker je v preteklosti imela spolne odnose (E37)
- Norčevanje (J24)

13) Občutki

- Obupanost (A105)
- Negativni občutki, če te izključi skupnost, v kateri bi moral prejeti podporo (B37, B38)
- Zelo je težko, če te vrstniki socialno zavračajo (C28)
- Ne počuti se varno (E68)
- Bolečina (G24)
- Občutek izključenosti (G26, M21)
- Moteče (I19)
- Slabo počutje (J25, L25)
- Neprijetno (J23)
- Žalost (M20)
- Osamljenost (M22, S29)

14) Intersekcija

- Narodnost (F26, F29)
- Versko prepričanje (F30)

- Več dejavnikov diskriminacije (F31, F32)
- Duševne težave (L21)

15) Spolna normativnost

- Hiperseksualizirana družba (G25, H37)
- Ker je spolnost osnova za večino romantičnih odnosov, a seksualne osebe niso videti kot zaželene (S24)
- Sovraži amatonormativno kulturo, v kateri živimo (V24)
- Družinska srečanja, ko mora razložiti, zakaj še nima partnerja (X29)
- Vsi sprašujejo, če jo kdo romantično ali spolno zanima (V25)

Odziv na diskriminacijo

1) Resignacija

- Zapustitev prostora (A62, C41, G33, L28, AE17)
- Izogibanje situaciji, kraju ali osebi (A60, A63, B39)
- Ignoriranje (B40, E38, O28, R35, S30, U22, X31)
- Prekinitev stikov (C38, N17)
- Prepričanje, da ljudi, ki asexualnosti ne razumejo, ne moreš prepričati drugače (C39)
- Noče ljudi, ki je _ga ne sprejemajo, prepričevati naj jo _ga spoštujejo (C40)
- Blokira diskriminatorne ljudi na spletu (T22)

2) Akomodacija

- Ostaja nerazkrit _a in laže o svoji spolni usmerjenosti (A94, L22)
- Strategija potopitve v asexualnost (A103, P25)
- Pove, da ji ni nihče všeč, a se ne razkrije (V26)

3) Senzibilizacija

- Začne razpravo (D49)
- Poskuša pojasniti svoje misli in občutke (D50)
- Izobražuje o asexualnosti (D51, E39, H48, R34, U21, Y21, AE15)

4) Kompenzacija

- Dela na svojem poklicnem cilju (F34)

5) Tišina

- Molči (C37, W34)
- Nerodno smejanje (G32)
- Skriva svoja čustva (H50)
- Navadno se ji ne uspe postaviti zase, ker je sramežljiva (J30, W35)

6) Aktiven upor

- Želi izzvati diskriminacijo (C80)
- Postavi se zase (G31, J29, T21)
- Zavzema se za druge žrtve diskriminacije (T19)
- Vnaprej se pripravi na morebitno diskriminacijo (AE16)

7) Odnos z znanci

- Težko je, če osebo pozna osebno (D52)

- Smejanje (D53)
- Poskus namigniti na nelagodje (D54, H49)
- Pove, da je vse v redu z njo (D55)
- Reče, naj jo pustijo pri miru (D56)
- Pazi, da se ne razkrije (V27)

8) Neodvisnost

- Pomembna je finančna neodvisnost ženske (F35)
- Pomembno postati neodvisna, da lahko sama preživi (F36)
- Zadovoljstvo s samim sabo (O29)

Pritisk k »normalnosti«

1) Čuti pritisk

- Da (B41, C42, E40, F37, I21, N18, P29, T23, U23, V28, X32, Y22, W36, AB26, AC18)
- Je še vedno pod pritiskom (C43)
- Celo življenje se je trudila biti »normalna« (J13, J31, J54)
- Še posebej ko je hodil_a na zmenke (U24)
- Internetni diskurz (AE19)

2) Pogovor o spolnosti

- Čuti neizmeren pritisk, da sodeluje v pogovorih o spolnosti, da se ne bi nenamerno razkril_a (A66, AB31)
- Čutila pritisk, da reče, da se ji zdi nekdo privlačen (F41, W38, AB29)
- V pogovoru o spolnosti je tiho, da ne bi bilo njeno pomanjkanje izkušenj očitno (M27)
- Pritisk, da skrije dejstvo, da je devica (M37)
- Mora pojasnjevati svoje doživljanje (P27)
- Pretvarjal_a se je, da ga_jo pogovor o spolnosti zanima (AB30)
- Sodeluje v spletnih pogovorih o spolnosti, čeprav ne razume popolnoma (AE18)

3) Pretvarjanje

- Lažje ji je biti enaka drugim, kot pa taka, kot v resnici je (B42)
- Prepričanje, da bi jo drugi imeli za čudno (B43, W5)
- Laže o svoji spolni usmerjenosti (A104, B44, H51, H52, L29, L30, T25, W40, AA16)
- Ne želi se spogledovati z drugimi, a to vseeno počne (C45)
- Seksualna namigovanja in šale (D60, W37)
- Smejanje (D61, H53, H54, H55)
- Oče drugim laže o njeni spolni usmerjenosti (H56)
- Izgovori (H60)
- Pretvarjal_a se je, da ima simpatije (J32, N19, T24, Z21, X33, Y23, AB28, AC19)
- Pretvarjala se je, da je zaljubljena v zvezdnike (J35, N20, W42)
- Laže, da je imela spolne odnose in da ve veliko o spolnosti (M26)
- Pretvarja se, da se drugi ne bi počutili slabo (N21)
- Pretvarja se, da je drugi ne bi še naprej silili, da pove, kdo ji je všeč (N22)
- Pretvarja se, da čuti spolno privlačnost (R37, W39, AA17, AB27)
- Pretvarjal_a se je, da uživa v romantiki ali spolnih odnosih v medijih (T26)
- Ker se je bala, da bi kdo prebral njen dnevnik, je vanj pisala o lažni zaljubljenosti (X34)

4) Spremenjeno vedenje

- Na zmenkih se obnaša tako, kot meni, da naj bi se dekle obnašalo (B45)

- Spogledovanje z drugimi (C44)
- Uporaba spletnih strani za iskanje partnerja (F38)
- Prisili se k zmenkom (I25, J33)
- Neha naj govoriti o tem, da noče razmerja (I24)
- Razkrije se le, ko iz nekega kraja odide (L33)
- Ne začenja več razmerij, saj ne želi zavajati ljudi (P28)
- Prisilila se je k bolj fizičnim odnosom, ki vključujejo spolne odnose (S31)
- Ne govori več o svojih izkušnjah z romantiko (X35)
- Trudi se, da bi razumela prijatelje (W41)

5) Občutki

- Izčrpanost (B46, J36)
- Da bi se počutil bolj vključenega (D62)
- Neprijetno (D63, F39, F42, G39, J34, N23)
- Ne želi, da bi jo drugi videli drugače (H57)
- Strah, da bi jo vsi zapustili (H58)
- Počuti se krivo, saj ne želi užalostiti fanta, ki se je zaljubil vanjo (H59)
- Skrbi jo, da bi morala z nekom imeti spolne odnose le zato, da bi bila videti »normalna« (I31)
- Je že navajena (N24)
- Mučno (S32, T27)
- Mislil_a je, da mora ignorirati dejstvo, da je asekstualen_a, ker ni hotel_a videti svoje nekdanje punce žalostne ali jezne (U25)
- Ni razumel_a kaj pomeni biti zaljubljen (Y24)

6) Spolna normativnost

a) Partner in družina

- Imeti naj bi morala otroke (B48, B51)
- Moral_a bi si najti partnerja (B49, D65, P20, P23, V29, W3, AA22)
- Moral_a bi se poročiti (B50, P21)
- Imeti bi moral_a simpatijo (C47)
- Biti bi moral_a zaljubljen_a (C48)
- Pritisk, da mora hoditi s fantom, ki mu je bila všeč (E41)
- Bila je v zvezi, čeprav si tega ni želela (E45, S25)
- Pri pouku so se pogovarjali o pomembnih lastnostih, ki jih želijo pri svojem partnerju (AD19)

b) Spolnost

- S fantom je imela spolne odnose zato, da bi se zveza nadaljevala (E42)
- Čuti, da je spolnost tista, ki ohranja zvezo (E44)
- Hiperseksualiziran svet (F40)
- Čutil_a pritisk, da se samozadovoljuje (V30)
- Čutil_a pritisk, da gleda pornografske filme (V31, W4, AB32)
- Čutil_a pritisk, da izgubi nedolžnost (V32, Z20)

c) Spolne vloge

- Ker je ženska bi morala biti videti in se obnašati bolj zapeljivo (G38)

- Osvojil naj bi veliko deklet (O33)

Pritisk k spolnosti

1) Čuti pritisk

- Da (B53, C52, E43, F45, S37, AB33)

2) Ni pritiska

- Ne (H61, L34, X36, Y25, AD20)
- Od razkritja ne čuti pritiska k spolnosti (D64)
- Partner jo_ga spoštuje in podpira (J41, R38)
- Ne, ker je mladoleten_a (N25)
- Ne, ker je njena družina verna in s spolnostjo čaka do poroke (N26)
- Partner je prav tako asekstualen (R39)
- Ne, ker ni bil_a nikoli v zvezi in tega tudi ne namerava (T30)

3) Povzročitelji pritiska

- Bivši fant ali punca (E46, G34, G41, O37, P30, S38, U26, AC22)
- Prijatelji (A67, D58, I28, M32, N27, AA23)
- Starši (I26, J37, K28, O32, V33, AB34)
- Mediji (F48, M29, M30, M31, AB35)
- Fantje oziroma moški (C53, C54, AA21)
- Družba (F47, M28, AA20)
- Osebe, s katerimi hodi na zmenke (A68, W43)
- Sošolci (O30, O35)
- Družina (C49, AA24)
- Vrstniki (C50, G40)
- Odrasli (B47)
- Ona sama (E47)
- Prijatelji staršev (J38)
- Mentorji (K29)
- Naključni ljudje, ki ugotovijo, da je asekstualen_a (U28)
- Internet (AE20)

4) Privabljanje osebe k spolnim odnosom

- Trditev, da bo tokrat drugače (A69)
- Trditev, da jih bodo spreobrnili (A70, H42)
- Prepričevanje (B52)
- Poskusi nagovoriti ali pretentati k spolnim odnosom (C46)
- Trditev, da mora najprej preizkusiti imeti spolne odnose, preden reče, da je asekstualen_a (U29)
- Trditev, da če nimaš spolnih odnosov, si na izgubi (AE21)
- Da se bo zaradi spolnih odnosov bolje počutila (K20)

5) Siljenje k spolnim odnosom

- Siljenje k spolnim in romantičnim dejavnostim, ki si jih ni želel_a (C51, G3, J39, U27, W44)
- Prisiljen je bil imeti spolne odnose, da bi dokazal svojo spolno usmerjenost (D57)
- Upajo, da bo zanosila in imela otroke (I27)
- Poudarjajo, da je v razmerjih spolnost obvezna (I29, O31)
- Naj se že enkrat sprosti in popusti k spolnim odnosom (K18)
- Nedolžnost kot pokazatelj zaostanka v razvoju osebe (K30)

- Bivši fant je vztrajal, da eksperimentirata, dokler ji ne bo všeč (AC27)

6) Spremenjeno vedenje

- Ne hodi več na zmenke (A71)
- Zaradi izkušenj pritiska k spolnosti sedaj ne izraža romantične privlačnosti, ko jo občuti (A72)
- Moški nanj_nanjo gledajo kot na izziv (C23)
- Nehala je govoriti z mamo (J40)
- Seksualne šale (N28)
- Punca ga je pustila (O38)
- Ko je šla ven, se je vedno pripravila na morebitni spolni odnos, saj so to počele njene prijateljice (AC21)
- Pregledi pri ginekologu (AC25)
- Partnerska, seksualna terapija (AC26)

7) Občutki

- Neprijetno (C24, D59, G37, H43)
- Slabo počutje (E50, K22, V34)
- Počuti se slabo, ker ne more izpolniti pričakovanj ljudi (U30)
- Žalost (E54, Y27)
- Stres (C55, I32)
- Nervoza (G36)
- Vznemirjenost (K31)
- Tesnoba (I30, O41)
- Negotovost (AC23, AE23)
- Dvomi v svojo spolno usmerjenost (N30)
- Ponotranjena afobija (F46)
- Občutek, da je z njo nekaj narobe (M33, AC24)
- Počuti se čudno (M33)
- Občutek, da nekaj zamuja (AE22)
- Zdi se ji neprimerno (K21)

a) Strah

- Strah pred posilstvom (C58)
- Strah pred obsojanjem (M34)
- Strah pred vsiljivimi vprašanji (M35)
- Strah, da bi drugi mislili, da je čudna (C59, M36)
- Strah, da ne poskuša izgledati dovolj privlačno (AE24)

b) Pozitivni občutki

- Počuti se močno (F52)
- Želi biti svobodna (V35)
- Želi biti odprta glede svoje spolne usmerjenosti (V36)

8) Vpliv na življenje

- Zelo vpliva na njegovo_njeno ljubezensko življenje (C56)

- Rad_a hodi na zmenke, a ga_jo je strah, da drugi ne bodo sprejeli dejstva, da je asekstualen_a (C57)
- Ne vpliva več (E48, E49, O39, P31, P32)
- Ni poslušala same sebe (E51)
- Ni upoštevala svojih želja in mej (E52)
- Nezdrava zveza (E53)
- Moteče neprestano slišati ali brati stvari o tem, kako je treba imeti aktivno spolno življenje (F49)
- Bolj živčna med pogovori z drugimi ljudmi (G42)
- Boji se, da bi drugi ljudje njeno prijaznost zamenjali za spogledovanje (G43)
- Neprijetno odraščati v seksualiziranem svetu (K24)
- Trudila se je, da bi razumela spolnost (K25)
- Ker je videti privlačna, ljudje domnevajo, da je že morala imeti spolne odnose (M39)
- Počuti se kot da mora biti v zvezi zato, da bi imela nekaj skupnega s prijatelji (N29)
- Biti v odnosu z ne-asekstualno osebo je rahlo čudno (R40)
- Izolira se od drugih (AA19)
- Prepričanje, da nikoli ne bo mogla biti v romantičnem razmerju (AB37)
- Prepričanje, da jo drugi vidijo kot otroka (AB40)

9) Ponotranjena heteronormativnost

- Hiperseksualiziran svet (F43, S39)
- Tudi nekateri asekstualni ljudje verjamejo, da je spolnost bistvenega pomena (F44)
- Pomembna je duševna moč, da izstopiš iz heteronormativnega načina razmišljanja (F50)
- Pomembno je, da se prepričaš, da ni nič narobe s tabo (F51)
- Ideja, da mora odrasel moški imeti veliko spolnih odnosov (L35)
- Romantični odnosi kot najpomembnejši del življenja (AB38)
- Ne počuti se kot odrasla oseba (AB39)
- Mislila je, da bi morala čutiti željo po spolnih odnosih (AC20)

10) »Hookup« kultura

- Pričakovani spolni odnosi že takoj na začetku razmerja (G44)
- Spolni odnosi brez čustvene navezanosti, seks za eno noč (G45)
- Težje najti ljudi, ki bi razumeli in upoštevali asekstualnost (G46)

11) Razlog za privoljenje v spolni odnos

- Da bi ustregel_a partnerju (G52)
- Naveličala se je braniti in utemeljevati svojo spolno usmerjenost (S33)
- Pustila se je drugim, da so jo prepričali, da je z njo nekaj narobe (S34)

12) Pritisk imeti otroke

- Oče si želi vnukov, ki bi prenesli družinsko ime (O40)
- Njena mama misli, da ji je dolžna vnuke (Z22)

Nasilje

1) Ni bil_a žrtev nasilja

- Ne (B54, C60, D66, E55, G47, H62, K33, L36, M40, N31, T31, Y28, W50, AA26, AB41, AC28, AD21, AE25)
- Ne, ker se ne razkriva potencialno nevarnim ljudem (Z23)

2) Psihično nasilje

- Grožnje (A57, X37)
- Žalitev (E36)
- Čustvene zlorabe (F55, J42)
- Pogosto v virtualnem svetu (F56, P33)
- Izsiljevanje in grožnje o razkritju v obliki šal (O42)
- Ko se je razkril_a (U31)

3) Spolno nasilje

- Siljenje k spolnosti, dokler ni privolil_a (A15, S26, S42, S45, W51, AA18)
- Spolni napad (A40)
- Korektivno posilstvo (A41)
- Grožnja korektivnega posilstva (D67)
- Bil_a je žrtev spolnega nasilja (A73)
- Fetišizacija nedolžnosti (G48)
- Čudni posegi v zasebnost (I38)
- Neprimerni komentarji (I39)
- Neprimerni dotiki (I40)
- Čeprav je bivšemu fantu rekla, da noče imeti spolnih odnosov, jo je skušal »spraviti v razpoloženje«, dokler ga ni brcnila iz postelje (V38)

4) Fizično nasilje

- Fizični napad na Paradi ponosa (A47)
- Bil_a je žrtev fizičnega nasilja (A56, A77)
- Potencialna žrtev fizičnega nasilja, če bi ostala v zakonu (F54)
- Napadel jo je neznanec, ki o njej ni vedel ničesar (R41)

5) Povzročitelji nasilja

- Osebe iz LGBT+ skupnosti (A74, A78, A100)
- Cispolne heteroseksualne osebe (A75, A79)
- Starši (I33, X38)
- Mati (I36, J43)
- Bivši fant (S44, V37)
- Prijatelji (C64, U33)
- Oče (I37)
- Sestra (J44)
- Neznanci (U32)

6) Povodi nasilja

- Prepričanje, da aseksualnost ni resnična (A48)
- Prepričanje, da bo posilstvo osebo ozdravilo oziroma popravilo (A76, E31)
- Ljubezenska zavrnitev (A80)
- Prepričanje, da aseksualne osebe ne spadajo v LGBT+ skupnost (A81)
- »Oropala« naj bi jih vnukov (X39)

7) Posledice nasilja

- Obupanost (A16)

- Poskus samomora (A17)
- Prekinitev stikov s povzročitelji nasilja (A18, J45)
- Travma zaradi korektivnega posilstva (A61)

8) Samocenzura

- Laganje o svoji spolni usmerjenosti, da bi se zaščitil_a pred morebitnim nasiljem (C61, C62, C63)

Sporočila o aseksualnosti v družbi

1) Negativna sporočila

- Opazil_a je negativna sporočila o aseksualnosti (B55, C65, E56, G49, H63, H68, H72 M41, T32, V39, AB42, AD22)
- Aseksualnost kot žaljivka (D69, D70)
- Primerjava z besedo »devica« ali »nedolžen« (D71, P37, Z24)
- Negativne predstave o aseksualnosti po vsem svetu (F57, U40, U41, U42, V40)
- Velik problem (H64, AC33)
- Če ne razmišljaš o spolnosti je nekaj narobe s tabo (H67, K32, N35, S47, T35, T36, AD23)
- Primerjava z inceli (K34, AE28)
- Pomanjkanje informacij o aseksualnosti (K35)
- Zaničanje aseksualnosti kot resnične (T33, Z27, AE26)
- Aseksualnost kot nekaj, kar je potrebno popraviti (T34, W53)
- Pomanjkanje spolnih izkušenj je videno kot pomanjkljivost (X41)
- Aseksualni ljudje označeni kot nesrečni ali osamljeni (X45)
- Aseksualnost kot stranski učinek mizoginije (AB45)

2) Mediji

- Napačno prikazovanje aseksualnih likov (A82, E60, H38, H70, R44, Z26, AB44, AC31, AE27)
- Zaničanje resničnosti aseksualnosti (C69, P36, S46)
- Trditev, da aseksualne osebe lažejo (C70, O22)
- Patologizacija (C71, C72, I43, J47)
- Razčlovečenje (C73, Z25)
- Širjenje in krepitev negativnih stereotipov (C74, E58, H71, O23, V42, AC32)
- Kar nekaj zastopanosti aseksualnosti v medijih (D68, P34)
- Najstniki v filmih so prikazani kot zelo pohotni (J48)
- Negativen odnos do aseksualnih likov v medijih (K36, AA29)
- V skoraj vseh filmih in serijah imajo glavni liki spolne in/ali romantične odnose (L39, N33, O43 AB36)
- Zastopanosti ni (M42, R43, U34, AB43, AC29, AE12)
- Večinoma heteroseksualni odnosi (M44)
- Dobro prikazani aseksualni liki v medijih (U35)
- Mediji bolj odprti do seksualnih tem (X40)
- V poljskih medijih ni tako slabo, saj je še vedno zelo konservativna država (X42)
- Seksualizirane reklame (AD26)

3) Šola

- Pomanjkanje govora o aseksualnosti v šolah (A83, C66, C84, H5, H69, L42, U36, X43, Y29, AA28, AB46, AC30)
- Infantilizacija (A84)
- Patologizacija (A85, C68, E61)

- Trditev, da vsi čutijo spolno privlačnost (C67, K38, AD24)
- Nekvalitetna spolna vzgoja (L43)
- Neustrezni odzivi, če učenec izrazi pomanjkanje spolne privlačnosti (AD25)
- Drugačna obravnava LGBT+ učencev (L44)
- Aseksualne osebe se sprašujejo, ali je z njimi kaj narobe (U37, AB47)

4) Zdravstvo

- Patologizacija (A86, AA30)

5) Verske skupnosti

- Izključenost iz verskih skupnosti zaradi aseksualnosti (C75)
- Afobična sporočila (E59, I44, M45, M46, U39)
- Sporočilo, da smo ljudje ustvarjeni za razmnoževanje (I45)
- Namigovanje, da so ljudje, ki nimajo otrok, manjvredni (I46)
- Spolnost (med žensko in moškim) kot božji blagoslov (L40, U38)
- Prepričanje, da če bi bila aseksualnost bolj javno znana, bi jo verske skupnosti obsodile kot homoseksualnost (L41)
- Aseksualnost vidijo kot pozitivno (X44)
- Mešana sporočila, spolnost pred poroko ni v redu, po poroki pa mora biti (AB48)

6) Zakoni

- Nesprejetje zakonov v podporo LGBT+ manjšinam (L37)

7) Glasba

- Pesmi večinoma o zaljubljenosti, spolnosti in razpadu zvez (L38)
- Seksualna vsebina v pesmih (R36)

8) Aseksualna skupnost

- Negativna sporočila so prisotna tudi v virtualnih aseksualnih skupnostih (F58, F59, F60)
- Aseksualne osebe začenjajo verjeti negativnim sporočilom (F61)
- Aseksualne osebe prenašajo negativna sporočila na druge aseksualne osebe (F62)
- Aseksualne osebe afobične do drugih aseksualnih oseb (F63)
- Nekatere aseksualne osebe verjamejo napačnemu prepričanju, da ko bodo spoznale pravo osebo, bodo začele občutiti spolno privlačnost (AB49)

9) LGBT+ gibanja

- Nenamerno izključevanje aseksualnosti (L45)
- Kvir kampanje, ki poudarjajo univerzalnost ljubezni in spolno pozitivnost izključujejo aromantične in aseksualne osebe (L46, AD28)

10) Spolna normativnost

- Ideja, da je biti v spolno-aktivnem romantičnem odnosu najbolj izpolnjujoča stvar, ki jo človek lahko doživi (B56, B58, G50, N34, S49, W54)
- Ideja, da če nimaš spolnih odnosov, si manj človek kot ostali (B57, B59, J76, O44)
- Amatonormativnost in alonormativnost prispevata k stigmatizaciji aseksualnih, aromantičnih in poliamornih ljudi (E57)
- Enačenje ljubezni in spolnosti (G54, O45)

- Prepričanje, da vsi čutijo spolno privlačnost (O46)
- Hiperseksualizirana družba (P34, R42, S48)
- Biti večno samski ni predstavljeno kot opcija (S50)
- Aseksualne osebe so predstavljene kot nevredni partnerji (B60, T37, V41, AD27)
- Vsi jo sprašujejo, kdaj bo dobila partnerja (W55)

11) Posledice sporočil družbe o aseksualnosti

- Občutek osamljenosti (B61)
- Občutek zapuščenosti (B62)
- Moteče (G55)
- Depresija (J49)
- Tesnoba (J50)
- Dvom v svojo spolno usmerjenost (O47)

12) Pomanjkanje govora o aseksualnosti

- Izključenost aseksualnosti v razpravah o spolni identiteti (G53)
- Družba se govoru o aseksualnosti izogiba (N32)
- Zaradi pomanjkanja govora o aseksualnosti ljudje sploh ne vedo, da obstaja (AA27)

13) Ni opazil a sporočil o aseksualnosti

- Veliko ljudi aseksualnosti ne pozna (I41, K37)
- Neposredna sporočila (W52)

Posledice diskriminacije in nasilja

1) Misli in občutki

a) Strah

- Strah pred razkritjem (A93, H80, L47, AA15, AB50, AB53)
- Strah pred morebitnim korektivnim posilstvom (C79)
- Strah, da bodo drugi njeno prijaznost zamenjali za povabilo k spolnosti (G57)
- Strah, da jo bodo prosili za spolni odnos (S41)
- Strah pred razmerji (W58)

b) Ponotranjena afobija

- Ponotranjene afobične misli (C86, V44)
- Občutek »zlomljenosti« (C85, G58)
- Misel, da je z njim_njo nekaj narobe (C88, G59, K40, R46)
- Potrebna s bila leta, da se je sprejel_a (C89)
- Počuti se nenormalno (M47, P40)
- Ne zdi se ji, da je pravi človek (Z30)

c) Negotovost (N38, AA36, AC34)

- Zmedenost (N37)
- Dvom vase (AC35)
- Dvom, če je res aseksualen_a (AC36)
- Misel, da sama sebi laže (N36, S40, AB51)

d) Napetost

- Občutek biti nerazumljen (B35, P38)
- Velika napetost (C76, H79)
- Konstanten stres (C77, X47, W59, AA35)
- Zaskrbljenost (L49)

- Skrb za prihodnost (M49)
 - Vznemirjenost (G56)
- e) Osamljenost in nerazumevanje
- Občutek odtujenosti (B34, N39)
 - Misel, da bo za vedno sam_a (C87, A11)
 - Občutek nepripadnosti družbi (K39, W61)
 - Osamljenost (L50, M48, M51, S52)
 - Neprijetno je, ko te ljudje, ki so ti blizu, ne razumejo (O48)
 - Drugače gleda na ljudi (O49)
 - Želi si razumeti prijatelje (W46)
 - Želi si biti razumljena (W47, W60)
- f) Žalost, bolečina in jeza
- Bolečina (D72)
 - Občutek nemoči (F66)
 - Jeza (D73)
 - Žalost (D74, H78, I48, K43, R51, S43)
 - Težko ji je bilo (R45, U45, AB52)
 - Trpljenje zaradi zlorabe s strani bivšega fanta (S54)
 - Prepričanje, da ima uničeno življenje (S55)
- g) Drugo
- Nižje samospoštovanje (F64, W49, AE30)
 - Nižja samozavest (F65, AA34)
 - Zdi se ji, kot da ni dovolj dobra (W48)
 - Ne more se izogniti spolnosti (E64)
 - Bedno se ji zdi živeti v amatonormativnem in alonormativnem svetu (E63, V43)
 - Želi si biti aloseksualna oziroma aloromantična (V45, W45)
 - Počuti se neupoštevano (T38)
 - Neprijetno (Z29)
- h) Mešani občutki
- Počuti se hkrati veselo in žalostno (I50)
 - Tolaži se, da bi bilo lahko huje (I49, I51)
- i) Pozitivni občutki
- Počuti se dobro, saj jo prijatelji in družina podpirajo (R47, U43)
- 2) Duševne težave
- Depresija (A88, A95, J52, S53, S56, Y30, W56, AE29)
 - Tesnoba (A89, A96, C78, J53, M50, S51, S57, W57, AA32)
 - Socialna tesnoba (L48, AA31)
 - Duševno zdravje se je poslabšalo, ker se ni zdravil_a (A98)
 - Slab vpliv na duševno zdravje (H73, K41)
 - Posttravmatska stresna motnja (A87, J51, AA33)
 - Ima srečo, da nima težav z duševnim zdravjem (P41)

- Stiske zadržuje v sebi (T39)
- 3) *Destruktivno vedenje*
- Zloraba substanc (A91)
 - Samopoškodovanje (A90)
 - Samomorilna nagnjenja (E62, K42, S58)
 - Poskusi samomora (A92)
- 4) *Sprememba odnosov*
- Prekinitev stikov (F67)
 - Ločitev (F68)
 - Starši zanikajo njeno spolno usmerjenost (H74)
 - Kreganje s starši (H82)
 - Ne sme izkazovati aseksualnosti z broškami in zastavami (H81)
 - S težavo se spoprijatelji z drugimi (T40)
- 5) *Vpliv*
- Ima vpliv (H76)
 - Sedaj je zadovoljna sama s seboj in zato ne vpliva več (P39)
 - Ni neposrednega vpliva (U44)
 - Ignorira vpliv (Z28)
 - Naučila se je soočati z diskriminacijo, zato nima več vpliva (X46)
- 6) *Terapija*
- Če bi bil zdravstveni sistem boljši, bi šla pogosteje na terapijo (I47)

Sprejetost v LGBT+ skupnosti

- 1) *Nesprejetost*
- Nekateri aseksualnosti ne sprejemajo (B64, C92, D80, G61, J56, L54, N42, R49, AE32)
 - Izključujoče LGBT+ skupine na spletu (M56, V47, W63, AB55)
 - Prepričanje, da se kvir skupnost razmeroma zaveda aseksualnosti in je zato sposobna odražati do nje največ glasnega prezira (L60)
 - Izključevanje in ignoriranje (B66, B67, C93, D82, H86, I54, AE33)
 - Ni nobenih razprav o aseksualnosti (E66)
 - Slabe izkušnje z LGBT+ skupnostjo (I56)
 - Za nekatere člane skupnosti so aseksualne osebe »preveč heteroseksualne« (J59, Z33, AC41)
- a) Občutki
- Ne počuti se sprejetega_to (A99, E65, E70, I52, J57, J60, N40, O50, S59, V49, AB54, AC37)
 - Ne meni se za mnenja ljudi, ki je ne sprejemajo (X49)
 - Frustrirajoče (H87)
 - Počuti se nevidno (H84, H89, AC39)
 - Ne počuti se sprejetega_te niti s strani heteroseksualnih oseb (E69, I55, Z34)
- b) Povečevanje diskriminacije (D83)
- Primerjava z drugimi spolnimi usmerjenostmi, ki naj bi bile bolj preganjane (D81, P45, R53, U46, AC40)
 - Nekateri menijo, da aseksualna oseba ne more doživeti korektivnega posilstva (C94)

- Nekateri člani LGBT+ skupnosti uživajo, da »obstaja« nova manjšinska spolna usmerjenost, do katere so lahko neprijazni, ker je morda nižjega statusa ali pomembnosti (L59)
- Enačenje aseksualnosti s pedofilijo (T45, AB56)

2) Delna sprejetost

- Počuti se hkrati sprejeto in nesprejeto (B63, G60, H83, L51, T41, V46, Z31, Z32, Y31, AE31)
- Spor, ali je aseksualnost del LGBT+ skupnosti (H85)
- Nekateri spletni LGBT+ strani praznujejo teden aseksualnosti, druge ne (O51)
- Sprejetost le, če osebo romantično zanima isti spol (R50, U47, U48)

3) Sprejetost

- Nekateri aseksualnost podpirajo (B65, J58)
- Večinoma se počuti sprejeto (C90, D79, P43, R48, X48, W62)
- Večina LGBT+ ljudi jih sprejema (C91, F69, L52, M55, P48, V48, X50, Y32)
- Večinoma sprejeti, a pogosta je neka stopnja nerodnosti (L53)
- V zadnjih letih večje vključevanje aseksualne skupnosti (S60)
- Ljudje na spletu pravijo, da so aseksualne osebe dobrodošli na Paradah ponosa (T46)
- Same pozitivne izkušnje z LGBT+ skupnostjo (V50, X51, W64)
- Nikoli ji ni nihče nič rekel, se pa sama včasih vpraša, ali je sploh sprejeta (K44)
- Všeč ji je pripadati LGBT+ skupnosti (H88, H90, K45)
- Počuti se razumljeno (P42)

4) LGBTQIA prostori

- Bolj sprejeto se počuti v prostorih, ki so opredeljeni kot »LGBTQIA+« (C95)

5) Ozaveščanje

- LGBT+ posamezniki, ki aseksualnost sprejemajo, bi morali izzvati diskriminacijo pri manjšini, ki aseksualnost diskriminira (C96)
- Veliko stereotipov o aseksualnosti znotraj LGBT+ skupnosti (M12)

6) Udeleženosť

- Nima veliko stikov z LGBT+ skupnostjo (F70)
- Mislila je, da je našla skupino, ki ji pripada (J54)
- Nerada reče, da je del LGBT+ skupnosti (M54, V51)
- Pogovarja se z drugimi aseksualnimi osebami, s katerimi se takoj ujame (P44)
- Boji se neposredne diskriminacije (V52)
- Nima se za del LGBT+ skupnosti, saj ji ni tako hudo kot ostalim manjšinam (AA37)
- Ni se poskušala povezati z LGBT+ skupnostjo, saj je mnenja, da bi zaradi njenega političnega mnenja prihajalo do pogostih trenj (AD29)

7) Kratika LGBTQIA

- Črka »A« stoji za »aseksualnost« in »ally«/»zaveznik« (I53, O52, R29, AC38)
- Osredotočenost na LGBT in ne na »+« (N41)

8) Parada ponosa

- Ne počuti se dovolj varno, da bi šel_a na Parado ponosa (T42, T74)

- Zgodbe o grožnjah aseksualnim osebam na Paradi ponosa (T43)
- Kraja promocijskega materiala aseksualnosti, da bi jih izključili (T44)

Strokovni delavci

1) Negativen vpliv

- Napačno razumevanje aseksualnosti ima lahko škodljive posledice (A109, B70)
- Neupoštevanje aseksualnosti posamezniku da vedeti, naj ne išče več pomoči (A110, AC42)
- Patologizacija aseksualnosti je za aseksualne osebe ponižujoča in jih odvrne od iskanja pomoči (B69, I58, T49, W65, AD31)
- Nepoznavanje aseksualnosti je vodilo do let zdravljenja nizkega libida (J62)
- Poskus pripisati osebi spolno usmerjenost (K53, R56)
- Invazivna vprašanja, kot so "ste že kdaj imeli spolne odnose", "ste bili v zvezi" ali "vas je kdo travmatiziral", ljudi vznemirjajo (X56)
- Žalljivo je dati osebi občutek, da misliš, da jo poznaš bolje, kot se pozna sama (AB22)

2) Poznavanje aseksualnosti

- Pomembno je poznavanje aseksualnosti (A106, A108, A107, D84, F71, H93, N43, T48, V53, Z35, Z36)
- Zavedanje, da aseksualnost ni nekaj, kar bi bilo potrebno popraviti (H92, M61, P50, P51, S62, T50, T51, U50, Y34, AC43, AD30)
- Ne smejo verjeti stereotipom (H91)
- Poznavanje aseksualne skupnosti (H94)

3) Pomembne informacije za nadaljnje delo

a) Splošne informacije

- Aseksualnost ni znak zlomljenosti, osamljenosti ali nefunkcionalnosti (K46, K47, K48, N45, R54, U49, Y33)
- Aseksualnost ni bolezen, izbira ali posledica travmatične izkušnje (B68, E78, S63, AA38, AB57)
- Aseksualnost ni zgolj faza (P54)
- Aseksualnost zajema širok spekter (D86, F74, J66, P49, Y14, AB59)
- Izkušnje vseh aseksualnih oseb niso enake (D87, F75, I66, U51, X54)
- Zavedanje, da je spolna usmerjenost pomemben del posameznikovega življenja in ima velik vpliv na to, kako aseksualne osebe živijo svoje življenje (C97, C98, C99)
- Vedenje osebe ne vpliva na njegovo aseksualnost, važno je njegovo doživljanje (E73, I67, J67)
- Razlikovanje med aseksualnostjo in abstinenco (O55)
- Freudove teorije, na katerih temelji večina sodobne psihiatrije, ne veljajo za ljudi aseksualnega spektra (O53)
- Aseksualne osebe ne čutijo nič ali zelo malo spolne privlačnosti (O54)
- Nič ni narobe, če se oseba najprej opredeli za aseksualno, nato pa ugotovi, da ni aseksualna (AB60)
- Kvir osebe se pogosto obračajo na spletne skupine, da bi našle sebi podobne ljudi (AB62)
- Aseksualne osebe so kot vsi drugi ljudje (AE34)

b) Spolnost

- Aseksualne osebe lahko imajo spolne odnose (B71, E71, E75, J65, W66, AB58)
- Spolno vznburjenje in spolna privlačnost sta dve različni stvari (E72, P52, S64)
- Življenje je lahko enako polno tudi brez spolnosti (K50, N46, Y35)

- Aseksualne osebe znajo povedati, ali je nekdo privlačen in so zmožne opaziti, če so nekemu všeč (E76, E77)
- Aseksualne osebe se lahko samozadovoljujejo (E74)
- Aseksualne osebe lahko imajo libido (AC44)

c) Romantični odnosi

- Aseksualne osebe lahko imajo romantične odnose (J63, M60, O56, R55, AD35)
- Razlika med aseksualnostjo in aromantičnostjo (E79, N44)
- Zveza med aseksualno in aloseksualno osebo lahko prinaša edinstvene težave, kot so pomanjkanje razumevanja in konflikti, ki gre za spolnost (AD34)
- Obstajajo različne vrste privlačnosti (Z37)
- Aseksualne osebe imajo čustva (J64)

d) Stiske aseksualnih oseb

- Težav z duševnim zdravjem ne povzroča aseksualnost, temveč pritisk, ki povzroči, da se oseba trudi, da ne bi bila drugačna, negativna sporočila družbe o aseksualnosti in diskriminacija (G65, J68, S61)
- Aseksualne osebe se lahko zaradi svoje aseksualnosti soočajo z diskriminacijo in nasiljem (P55, X61, AD33)
- Aseksualne osebe so lahko žrtev korektivnega posilstva ali terapije (P56, AD40, AD41)
- Aseksualne osebe se lahko zaradi aseksualnosti počutijo »nenormalne« (P53)
- Posameznikova aseksualnost ni nujno vir njegove stiske (I57, K49)
- Aseksualne otroke lahko starši naženejo od doma (X60)
- Odnos do tem, povezanih s spolnostjo, se med aseksualnimi osebami razlikuje (X55)
- Nekatere aseksualne osebe so spolno pozitivne, nekatere so brezbrizne, nekaterim pa se spolnost gnusi (apotiseksualci - »apothisexual«) (Y15)

4) Pozitiven vpliv

- Delo strokovnih delavcev je zelo pomembno (J61)

5) Stiki s socialnimi delavkami in delavci

- Imela je malo stikov in nikoli je niso vprašali po njeni spolni usmerjenosti (J69)
- Nima izkušenj s socialnimi delavkami (L56)

6) Predlogi

- Spekter spolne usmerjenosti, ki se ne bi razširil samo na moškega ali žensko, ampak tudi na to, koliko privlačnosti čutiš do njih (M62)

Načini podpiranja aseksualnih oseb in skupnosti

1) Individualna podpora

- Razlaga pojma aseksualnost, ko se oseba še išče (D85, D91, G64, G70, N49, S66, AD32)
- Sprejemanje aseksualnosti kot spolne usmerjenosti (C100, D88, G67, O60, P57, Z38)
- Spoštovanje (B73, B74, U54, AA40)
- Poslušati in verjeti (A112, U53, X53, AA42)
- Podpora, ko so v stiski (C102, F78, H99, X58, AD37)

- Zagotovitev, da z njimi ni nič narobe (C103, G63, I60, T53)
- Ne zmanjševati pomena njihovih stisk (J70, J71, AA43, AD38)
- Poskušati osebo razumeti (K52, M58, M63, O58)
- Zagotoviti osebi, da so njihove želje glede odsotnosti spolnih odnosov ali razmerij sprejemljive (K54, AA39, AD36, AE35)
- Pomoč asekualnim osebam zgraditi zaupanje v njihovo spolno usmerjenost (F63, F76, P59, S68)
- Pomagati doumeti, da spolnih odnosov ne dolgujejo nikomur in da se jim ni treba sramovati (I61, I63, K55)
- Osebe ne siliti k spolnim odnosom (M59, P60, S67)
- Sodelovanje z asekualnimi osebami (D89, F72)
- Dati osebi vedeti, da je pri nas dobrodošla (T55, AD39)
- Izkazovanje podpore asekualnim osebam da tudi nerazkritim asekualnim osebam vedeti, da imajo zaveznike (A115)
- Vključevanje asekualnih oseb v pogovore LGBT+ skupnosti (E83)
- Zavedanje negativnih izkušenj asekualnih oseb (H95)
- Zavedanje amatonormativnosti (H96)
- Učenje o telesnih mejah (I62)
- Dati občutek upoštevanosti (I59)
- Asekualni osebi v branje ponudimo literaturo asekualnih pisateljev oziroma z asekualnimi liki (I64)
- Poiščemo primere dobrih asekualnih vzornikov in jih predstavimo osebi (I65)
- Upoštevanje, ko oseba reče, da ji nekaj ni prijetno (R57)
- Dati osebi vedeti, da ni sama (T52)
- Zagotoviti osebi občutek varnosti (T54)
- Nikogar ne razkriti brez njegove privolitve (T56)
- Ko se nekdo razkrije kot asekualen, ga ne poskušamo prepričati, da se moti (Z39)
- Zavedanje, da mnogi ljudje v življenju asekualne osebe morda ne sprejemajo njegove identitete (AB61)

2) Izobraževanje

- Izobraževanje o asekualnosti (A111, C104, D90, K51, O57, P58, U52, X59, W67, W69)
- Več raziskav (M57, O59, V56)
- Izobraževanje sebe in drugih o amatonormativnosti in alonormativnosti (E82, G66, G69)
- Izobraževanje učencev po šolah (F79)

3) Ozaveščanje

- Ozaveščanje družbe o tem, da asekualnost sploh obstaja (E80, G68, M64, N47, N48, X57, Y37, Y38, W68, AC45)
- Izpodbijanje stereotipov o asekualnosti (E81, H98)
- Ozaveščanje o tem, da imajo asekualne osebe lahko spolne odnose (B72)
- Pomagati pri temu, da asekualna skupnost postane bolj vidna (S65)
- Povečanje zastopanosti v medijih (Y36)

4) Boj proti diskriminaciji

- Pomagati naučiti se soočati z diskriminacijo (F77, S69, AD42)
- Ob morebitni afobiji je potrebno spregovoriti in sporočiti, da takšno diskriminiranje ni sprejemljivo (A113, W70)
- Izzivanje diskriminacije (A114, H97)

- Prepoznavanje socialne diskriminacije (C101)
- Zagovarjanje pravic aseksualnih oseb (V54)
- Zavzemanje, da pravice LGBT+ oseb vključujejo tudi ugodnosti za aseksualne osebe (npr. da se ne zahteva poroka zaradi zavarovalniških ugodnosti) (V55)

Odnos družbe do aseksualnosti

1) Pozitivna sprememba

- Vedno večje sprejemanje (A116, D95, I69, O63, P61, P66, S70, S72, T59, Z40, W71, AA46, AC47, AD43)
- Počasi (A117, A124, B75, G71, H100, H103, N50, S71, T57, AE39)
- Povečanje števila LGBTQ+ prostorov (A119, AE38)
- Znanje o aseksualnosti se širi (A123, C105, C107, H101, I42, L57, M66, N51, N53, O61, O66, P63, R58, R62, T58, T60, X63, AA44, AB64, AC46, AD45, AE37)
- Spoštovanje, čeprav ne popolno razumevanje (B76, R60)
- Ljudje v kategorijah QIA čutijo, da se je varneje razkriti (C109)
- Zlasti v razvitih državah (F80)
- Vedno več aseksualnih oseb se razkriva (I68)
- Odprtost ljudi (J73, R59)
- Ozaveščeni večinoma LGBT+ pripadniki (M67, N52)
- Z izobraževanjem nevednost ljudi izginja (P65)
- Družba daje manj poudarka na spolnost (P64)
- Skupnost je vedno bolj vidna (T61)
- Večja pozornost na stiskah aseksualnih oseb (AD44)
- Vsaka sprememba je dobra (AE40)

2) Negativna sprememba

- Zavedanje družbe o aseksualnosti je vodilo do diskriminacije s strani verskih institucij (C108)
- Povečuje se afobija (H102, J74, L58, O62, AA45)
- Zgolj posamezne aseksualne osebe niso diskriminirane (K57)
- Vedno bolj seksualizirana družba (M68, N54, X64)

3) Ni spremembe

- Ne (E84, K56, M65, V61, AB63)

4) Razlika v generacijah

- Mlajše generacije bolj sprejemajo aseksualnost kot starejše (A118, O64)

5) Prihodnost

- Vedno večje sprejemanje (A120, F82, I70)
- Upanje na normalizacijo aseksualnosti (B77, O67, V57, Y39, AD46)
- Dvom, da bodo aloseksualne osebe kdaj razumele aseksualnost (G75, N55)
- Upanje na vedno večjo zastopanost, ki bo vodila do večjega razumevanja (R61, S74, U55)
- Čaka še dolga pot (T62)

6) Primerjava s splošno LGBT+ skupnostjo

- Vedno večje sprejemanje LGBT+ skupnosti (C109, D92, V58)

- Sprememba ne bo možna, dokler znanje o aseksualnosti ne bo tako splošno znano kot znanje o ostalih LGBT+ manjšinah (K59)
- Upanje na normalizacijo aseksualnosti tako kot pri drugih spolnih usmerjenostih (O68)

7) Mediji

- Vedno več aseksualnih likov v igrah, knjigah, TV oddajah in drugih medijih (A121, C106, F81, P62, S73, X62)
- Ljudje zaradi zastopanosti v medijih spoznajo obstoj aseksualnosti (A122, D93, R63)
- Dostopne informacije o aseksualnosti (D94)
- Spolnost se prodaja (J72)
- Velik vpliv pri ozaveščanju ima splet (O65, P67)
- Majhna zastopanost v osrednjih medijih (V60)
- Več uspešnih samskih ljudi v medijih (W72)

8) Nepoznavanje in nerazumevanje

- Večina ljudi ne ve, kaj je aseksualnost (C15)
- Zgolj redki posamezniki razumejo aseksualnosti (E87)
- Potrebno izobraževanje družbe o aseksualnosti (K58)

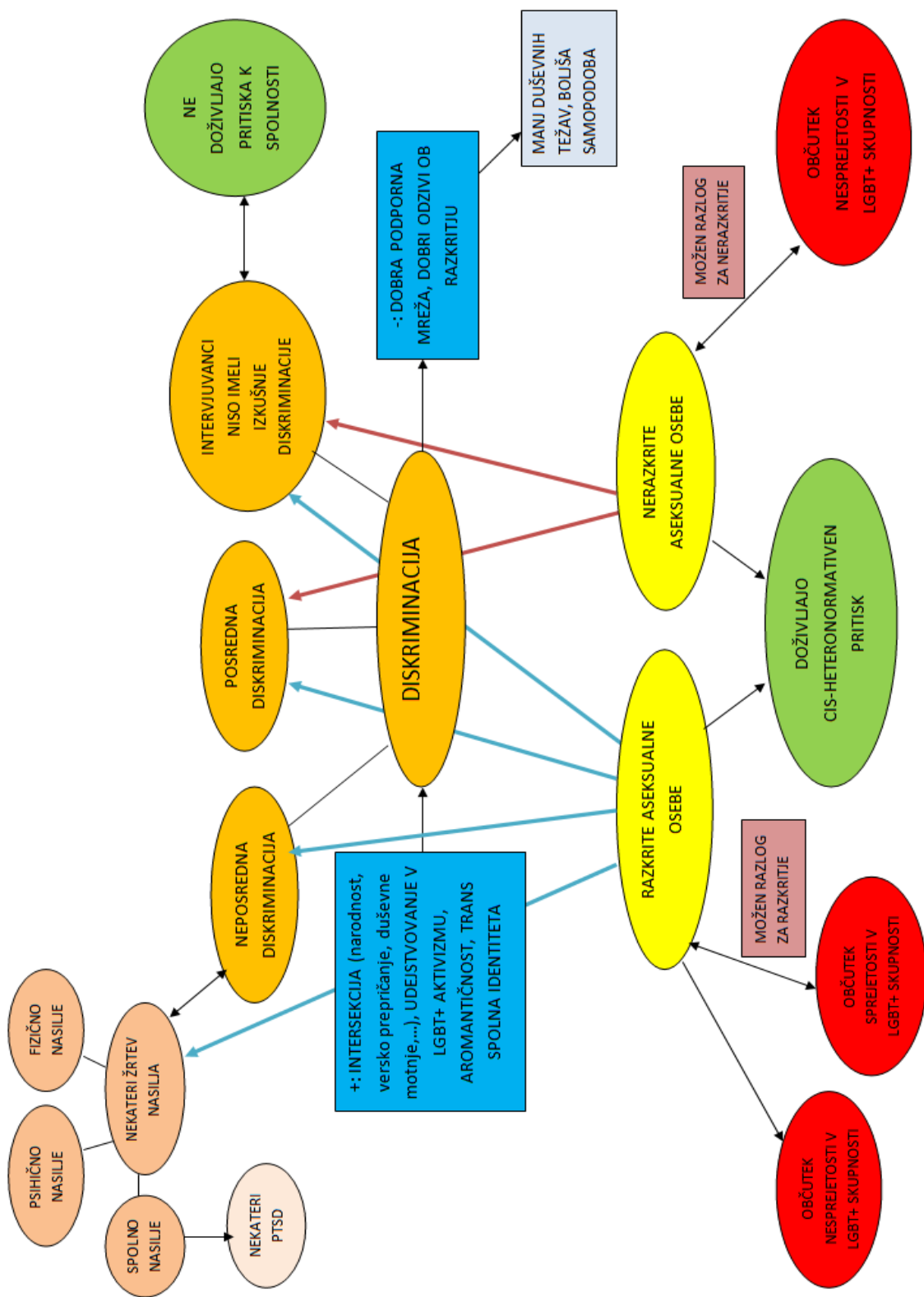
9) Stereotipi

- Škodljive napačne predstave (E85)
- Verjamejo napačnim stereotipom (E86)

10) Občutki

- Pozitivni občutki (G73, G74)

9.6 ODNOSNO KODIRANJE

9.7. SKLEP KOMISIJE ZA ETIKO FAKULTETE ZA SOCIALNO DELO

Univerza
v Ljubljani

Fakulteta
za socialno delo

Topniška ulica 31
1000 Ljubljana
Tajništvo/dekanat: 01 280 92 40
Referat: 01 280 92 58, 01 280 92 59
Računovodstvo: 01 280 92 57
faks: 01 280 92 70
dekanat@fsd.uni-lj.si
info@fsd.uni-lj.si

Številka: 033-3/2021-9
Datum: Ljubljana, 21. 04. 2021

Gaja Černe
Gradnikove brigade 49

5000 Nova Gorica

Na podlagi 14. člena Pravilnika o delovanju Komisije za etiko Univerze v Ljubljani, Fakultete za socialno delo, dne 19. 4. 2021 KEFSD izdaja vlagateljici: GAJA ČERNE

SKLEP

Izkušnje asexualnih ljudi z diskriminacijo in nasiljem
VLOGA JE USTREZNA IN SE JO POTRDI.

Obrazložitev:

Komisija za etiko Fakultete za socialno delo na osnovi presoje podane vloge za etično presojo, ki jo je Komisiji za etiko Fakultete za socialno delo predložila Gaja Černe, ugotavlja, da predlog raziskave »Izkušnje asexualnih ljudi z diskriminacijo in nasiljem« ustreza etičnim merilom in standardom raziskovanja, določenim s Pravilnikom o delovanju KEFSD. Komisija je potrdila tudi priloženo verzijo obveščenega soglasja za sodelovanje v raziskavi, ki ga mora poznati in potrditi vsaka udeleženka in udeleženec v raziskavi.

Predsednica Komisije za etiko FSD
Doc.dr. Ana M. Sobočan

Priloga:

- Potrjen obrazec-Soglasje
- Priporočila

